

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ:

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΧΩΡΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακαδημαϊκού Έτους 2024-2025

Α Θ Η Ν Α — Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ 2 0 2 4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
Εισαγωγή – Γενικά για το ΔΠΜΣ	5
Πρόγραμμα μαθημάτων και διδάσκοντες	8
<i>Κατεύθυνση:</i> <i>A</i>	
1 Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου I: Οι αναπαραστάσεις και οι συλλογικές εμπειρίες του χώρου ως πεδία έρευνας	12
2 “Zombie monuments” (Μνημεία για Ζόμπι)	22
3 Φιλοσοφία και Αρχιτεκτονική	24
4 Μητροπολιτικές Κουλτούρες	26
4 Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης)	28
5 Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χώρου, παραβάσεων	30
6 Επιστήμες και Φιλοσοφία στον 20ο Αιώνα	32
7 Ανάλυση του γραπτού και του σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου	34
8 Ιστορία και Θεωρία του τοπίου: Η σχηματοποίηση κατά την τοπιακή ερμηνεία – πολιτισμικές, πολιτικές, επιστημικές επισημάνσεις	37
9 Edgar Allan Poe: Αρχιτεκτονική Ιδιοφυΐα	40
10 Προς μια Αρχιτεκτονική ως Τέχνη: Η ένταξη της χρονικότητας στον σχεδιασμό	42
11 Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου II: Κοσμοθεωρητικά Μοντέλα και Εννοιολογικές Δομές	46
12 Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου	48

13	Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου	50
14	Το φανταστικό Μουσείο. Από την ευθραυστότητα της μνήμης στην ανάγκη της μαρτυρίας: Η πόλη της Ελευσίνας ως ανοικτό μουσείο	52
15	Πείσμονες χώροι. Για την κατοίκηση, τις αναπαραστάσεις και τις επιτελεστικές πρακτικές.	55
16	Οικολογία, βιωσιμότητα, συμμετοχή και εφαρμογές στο σχεδιασμό: Η περίπτωση της Αθήνας	60
<i>Κατεύθυνση: B</i>		
17	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Βασικές Έννοιες	61
18	Εμβάθυνση στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	65
19	Πραγματικά, Φαντασιακά και Κρυφά Αστικά Τοπία	68
20	Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας	69
21	Πρωθυμμένα Θέματα Κτιριολογίας και Αρχιτεκτονικών Κατασκευών, η Αρχιτεκτονική στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης	71
22	Σκηνο-Γράφοντας το Χώρο, το Λόγο και την Πράξη Χωρικός (αυτο)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες	74
23	Χώρος, πράξη και αστικός σχεδιασμός	76
24	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές Νοηματοδοτήσεις	81
25	Ερευνητικές προσεγγίσεις ανάταξης κτιρίων της μεταπολεμικής Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής	83

26	Η 'Αρχή' και η 'Αν – αρχία' της Αρχιτεκτονικής: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού	85
27	Πρωθυμίες εφαρμογές στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	87
28	Κινητική αρχιτεκτονική και διαδραστικά περιβάλλοντα	89
29	Συντακτικές Δομές του Ελάχιστου Χώρου	90
30	Μεθοδολογικές και σχεδιαστικές προσεγγίσεις - Δημόσιο Κτίριο	92
31	Αστικό Δημόσιο Πολιτισμικό Τοπίο - Πολλαπλές Προσεγγίσεις και Αφηγήσεις: Προγραμματισμός του Σχεδιασμού με τον Σχεδιασμό	93
32	Χωρικός (αυτό) σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες Β' – Η δημιουργική εξέλιξη	94
33	" Δ Ι Α Χ Ε Ι Ρ Ο Σ " Από την εικαστική σκέψη στην αρχιτεκτονική πράξη	96
34	Συνθετική Επεξεργασία του τοπίου: Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις	99
35	Κατάλογος Διδασκόντων	101
36	Σύντομα βιογραφικά σημειώματα διδασκόντων	104

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΠΜΣ

Η Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών σε συνεργασία με τη Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου οργανώνουν από το ακαδημαϊκό έτος 2024 – 2025 το ανανεωμένο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ) με τίτλο «Έρευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός»

Αντικείμενο του Δ.Π.Μ.Σ. είναι η ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας και η παραγωγή νέας γνώσης στην Αρχιτεκτονική ως σύμπλεγμα των γνωστικών πεδίων Σχεδιασμός-Χώρος-Πολιτισμός, τα οποία εξειδικεύονται σε διαμόρφωση μεθόδων για τη διεπιστημονική διεύρυνση του αντικειμένου της αρχιτεκτονικής μέσα από προσεγγίσεις των Κοινωνικών Επιστημών, νοηματοδότηση του αντικειμένου της αρχιτεκτονικής μέσα από την ανάπτυξη ειδικών γνωστικών αντικειμένων, παράσταση και οργάνωση του χώρου μέσα από τα σώματα γνώσης της πληροφορικής, τεχνολογίας και επικοινωνίας, και συγκρότηση της αρχιτεκτονικής γνώσης δια του σχεδιασμού.

Σκοπός του Δ.Π.Μ.Σ. είναι: (α) η διεπιστημονική κατάρτιση σε θέματα Αρχιτεκτονικής και Σχεδιασμού του χώρου καθώς και η κατάρτιση σε διαφορετικές μεθοδολογίες ανάλυσης και έρευνας, (β) η εις βάθος κατάρτιση επιστημόνων, ώστε να καταστούν ικανοί για την παραγωγή νέας γνώσης, και (γ) η υποβοήθηση νέων επιστημόνων που θέλουν να συνεχίσουν σε περαιτέρω έρευνα ως υποψήφιοι διδάκτορες.

Το Δ.Π.Μ.Σ. «Έρευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός» απονέμει μετά από επιτυχή παρακολούθηση των σπουδών **Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης του ΕΜΠ σε δυο κατευθύνσεις:**

- A. «Γνωσιολογία της Αρχιτεκτονικής», και*
- B. «Πρωθιμένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού».*

Στην κατεύθυνση **A «Γνωσιολογία της Αρχιτεκτονικής»** γίνονται δεκτοί:

- α) απόφοιτοι των Σχολών του ΕΜΠ ή άλλων ΑΕΙ της χώρας ή πτυχιούχοι ισότιμων Τμημάτων Πανεπιστημίων της ημεδαπής και αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής, συγγενούς με το πρόγραμμα γνωστικού αντικειμένου, για τους οποίους η απόκτηση ΔΜΣ δεν συνεπάγεται και την απόκτηση του βασικού διπλώματος του ΕΜΠ.
- β) τελειόφοιτοι του ΕΜΠ ή ΑΕΙ των παραπάνω κατηγοριών, εφόσον καταθέσουν αποδεικτικά στοιχεία ότι η απόκτηση του διπλώματος/πτυχίου τους θα προηγηθεί της έναρξης του ΔΠΜΣ. Προϋπόθεση εγγραφής θα είναι η προσκόμιση του τίτλου.

Στην κατεύθυνση **B «Πρωθιμένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού»** γίνονται δεκτοί:

- α) απόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής αναγνωρισμένων ως ισότιμων των ελληνικών Α.Ε.Ι., για τους οποίους η απόκτηση ΔΜΣ δεν συνεπάγεται και την απόκτηση του βασικού διπλώματος του ΕΜΠ.

β) τελειόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής, εφόσον καταθέσουν αποδεικτικά στοιχεία ότι η απόκτηση του διπλώματος/πτυχίου τους θα προηγηθεί της έναρξης του Δ.Π.Μ.Σ. Προϋπόθεση εγγραφής θα είναι η προσκόμιση του τίτλου.

Η επιλογή των μεταπτυχιακών σπουδαστών γίνεται μετά από ανοικτή προκήρυξη.

Για την επιλογή των Μεταπτυχιακών Σπουδαστών της κατεύθυνσης Α λαμβάνονται υπόψη: ο γενικός βαθμός διπλώματος, η επίδοση στα συναφή προς το ΔΠΜΣ προπτυχιακά μαθήματα και στη διπλωματική εργασία, η γνώση ξένων γλωσσών, η τυχόν υπάρχουσα ερευνητική δραστηριότητα και επαγγελματική εμπειρία, οι συστατικές επιστολές και η ποιότητα του δοκίμιου. Το δοκίμιο, έκτασης το πολύ 1000 λέξεων, θα επικεντρώνεται στις θεματικές ενότητες της κατεύθυνσης προτίμησης των υποψηφίων. Θα πρέπει να αναφέρεται στους λόγους της επιλογής του μεταπτυχιακού και κυρίως θα παρουσιάζονται τα προσωπικά του ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψήφιου, η πρόθεση ανάπτυξης ερευνητικής εργασίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού, μαζί με τα ερωτήματα, τους στόχους και τη μέθοδό της.

Για την επιλογή των Μεταπτυχιακών Σπουδαστών της κατεύθυνσης Β λαμβάνονται υπόψη: ο γενικός βαθμός διπλώματος, η επίδοση στα συνθετικά προπτυχιακά μαθήματα και στη διπλωματική εργασία, η γνώση ξένων γλωσσών, η τυχόν υπάρχουσα ερευνητική δραστηριότητα και επαγγελματική εμπειρία, οι συστατικές επιστολές και Αναλυτικό υπόμνημα έργου, στο οποίο θα παρουσιάζονται δείγματα θεωρητικών ή/και εφαρμοσμένων σχεδιαστικών εργασιών που έχουν εκπονηθεί, δημοσιευθεί ή διακριθεί. Θα κατατίθεται δοκίμιο έκτασης το πολύ 500 λέξεων όπου θα επισημαίνεται η πρόθεση ανάπτυξης ερευνητικής σχεδιαστικής εργασίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού και θα επισημαίνονται τα στοιχεία του αναλυτικού υπομνήματος έργου που την τεκμηριώνουν.

Ο αριθμός εισακτέων στο πρόγραμμα ορίζεται κάθε χρόνο με απόφαση της ΕΠΣ του ΔΠΜΣ σύμφωνα με τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών και δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 40 και για τις δύο κατευθύνσεις.

Η χρονική διάρκεια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης ορίζεται σε τρία (3) εξάμηνα κατ' ελάχιστον και σε τέσσερα (4) κατ' μέγιστον, συμπεριλαμβανομένης και της εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Για το πρόγραμμα μερικής φοίτησης η μέγιστη χρονική διάρκεια είναι έξι (6) εξάμηνα.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα συστηματικών σπουδών και ένα (1) εξάμηνο εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, η οποία αρχίζει μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των μαθημάτων των προηγούμενων εξαμήνων και διαρκεί τουλάχιστον ένα εξάμηνο και κατά μέγιστο δύο εξάμηνα.

Τα δύο εξάμηνα συστηματικών σπουδών περιλαμβάνουν υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα. Κάθε εξάμηνο σπουδών περιλαμβάνει 13 πλήρεις διδακτικές εβδομάδες.

Το πρόγραμμα παρέχεται στην ελληνική γλώσσα. Το σύνολο των Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ανέρχονται σε 90. Κάθε φοιτητής πρέπει να παρακολουθήσει 4 τρίαωρα εβδομαδιαία μαθήματα ανά εξάμηνο (ένα υποχρεωτικό και τρία κατ' επιλογήν) που αντιστοιχούν σε 30 πιστωτικές μονάδες (7,5 μονάδες αντιστοιχούν σε κάθε τρίαωρο εβδομαδιαίο μάθημα). **Η παρακολούθηση του 80% των εβδομαδιαίων μαθημάτων είναι προϋπόθεση για την προσέλευση στις εξετάσεις του μαθήματος.** Στο τρίτο εξάμηνο εκπονείται η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία που αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες. Δίνεται η δυνατότητα

παρακολούθησης ενός μαθήματος ανά εξαμήνο (δύο μαθήματα στο σύνολο του Προγράμματος, συναφή με το αντικείμενό του), σε μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΜΠ ή άλλου ΑΕΙ, μετά από έγκριση της ΕΠΣ, η οποία εκδίδεται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου. Εναλλακτικά αντί για 4 μαθήματα στο χειμερινό και 4 στο εαρινό, μπορεί να επιλέξει κατόπιν αίτησης του στην ΕΠΣ, 3 μαθήματα χειμερινού εξαμήνου και 5 εαρινού εξαμήνου (και το αντίστροφο). Σύνολο 8 μαθήματα.

Οι **ώρες διδασκαλίας** ανά μάθημα είναι 3 εβδομαδιαίως και διεξάγονται μεταξύ **15.00-18.00** και **18.00-21.00**.

Αρμόδιο όργανο για την οργάνωση και λειτουργία του Δ.Π.Μ.Σ. είναι η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.). Η ίδρυση και η λειτουργία του προγράμματος «Έρευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός» διέπονται από τις διατάξεις της σχετικής απόφασης της Συγκλήτου ΕΜΠ και τον Κανονισμό Σπουδών που δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 3162B/01.08.2018 και 3270B/08.08.2018 και ν.4957/21.7.2022 και ΦΕΚ 1447/04.03.2024)

Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ.:

Ματθαίος Παπαβασιλείου, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΜΠ.

Μέλη της Επιτρ. Προγράμματος Σπουδών (ΕΠΣ) του ΔΠΜΣ:

Σταύρος Γυφτόπουλος, Καθηγητής ΕΜΠ, **Ιωάννης Γρηγοριάδης** Καθηγητής ΕΜΠ, **Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου** Αναπλ. Καθηγητής ΕΜΠ και **Κώστας Θεολόγου** Καθηγητής ΕΜΠ.

Επιστημονική Γραμματεία ΔΠΜΣ :

Σοφία Αλεξανδροπούλου, ΙΔΑΧ, *MSc ΔΠΜΣ 'Αρχιτεκτονική – Σχεδιασμός του Χώρου'* , *Master ΠΜΣ 'Διοίκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης'*

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Διεύθυνση: Πατησίων 42, 106 82, Αθήνα [κτήριο Τσούτσα, 1ος όροφος, αίθ. Τ 104B]
- Τηλ.: 210 772 2250
- e-mail: salexandropoulou@arch.ntua.gr
- ιστοσελίδα: <http://www.arch.ntua.gr/index.php/metapytychiakes-spydes/>

Πρόγραμμα μαθημάτων και διδάσκοντες ΔΠΜΣ
«Έρευνα στην αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος - Πολιτισμός» 2024-2025
[Κατεύθυνση Α] «Γνωσιολογία της Αρχιτεκτονικής»
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.0 ΥΠΧΡ	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου I: Οι αναπαραστάσεις και οι συλλογικές εμπειρίες του χώρου ως πεδία έρευνας.	Σταυρίδης Σταύρος
A.1.1	“Zombie monuments” (Μνημεία για Ζόμπι)	Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος διδ. ομάδα: Δάλλας Α., Κατσαμπέκης Γ., Ρυμενίδης Γ., Συμεωνίδης Θ., Χριστόπουλος Κ.
A.1.2	Φιλοσοφία και Αρχιτεκτονική	Καλδής Βύρων
A.1.3	Μητροπολιτικές Κουλτούρες	Μουτσόπουλος Θανάσης Διδ. ομάδα: Κωνσταντίνος Βασιλείου, Παύλος Λέφας
A.1.4	Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης)	Ντάφλος Κωνσταντίνος
A.1.5	Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χωρου, παραβάσεων	Σεβαστάκης Δημήτριος Διδ. ομάδα: Ξερόπουλος Σόλων
A.1.6	Επιστήμες και Φιλοσοφία στον 20ο Αιώνα	Τερζόγλου Ίων-Νικόλαος Διδ. ομάδα: Μπαλτάς Αριστείδης, Στεργιόπουλος Κωνσταντίνος
A.1.7	Ανάλυση του γραπτού και του σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου	Τουρνικιώτης Παναγιώτης
A.1.8	Ιστορία και Θεωρία του τοπίου: Η σχηματοποίηση κατά την τοπικήερμηνεία – πολιτισμικές, πολιτικές, επιστημικές επισημάνσεις	Μωραΐτης Κωνσταντίνος Διδ. ομάδα: Καλακαλλάς Ανδρέας
A.1.9	Edgar Allan Poe: Αρχιτεκτονική Ιδιοφυΐα	Τερζόγλου Νικόλαος-Ίων
A.1.10	Προς μια Αρχιτεκτονική ως Τέχνη: Η ένταξη της χρονικότητας στον σχεδιασμό	Σταυρίδης Σταύρος Διδ. ομάδα: Μπαλτάς Αριστείδης, Μιχαλοπούλου Κατερίνα, Τουλούμης Αντώνης

Παρατηρήσεις : A.1.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα A.1.1 - A.1.10

Εναλλακτικά μπορούν να επιλέξουν 1 μάθημα σε άλλο μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΜΠ ή άλλου ΑΕΙ μετά από έγκριση της ΕΠΣ

[Κατεύθυνση Α] « Γ ν ω σ ι ο λ ο γ ί α τ η ς Α ρ χ ι τ ε κ τ ο ν ι κ ή ς »
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

A.2.0 ΥΠΧΡ	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου II: Κοσμοθεωρητικά Μοντέλα και Εννοιολογικές Δομές	Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος
A.2.1	Μεταιχμιακές χωρικές εμπειρίες: Οριακότητες της πόλης και της Αρχιτεκτονικής <u>ΔΕΝ ΘΑ ΔΙΔΑΧΘΕΙ ΤΟ 2024 - 2025</u>	Τσιαμπάος Κώστας, Διδ.ομάδα: Σινιόσoglou Ν.
A.2.2	Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου	Γρηγοριάδης Ιωάννης Διδ.ομάδα: Γυπαράκης Γεώργιος, Λάσκαρης Νικόλαος
A.2.3	Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου	Παππά Νίνα
A.2.4	Το φανταστικό Μουσείο. Από την ευθραυστότητα της μνήμης στην ανάγκη της μαρτυρίας: Η πόλη της Ελευσίνας ως ανοικτό μουσείο	Ξένου Ευανθία, Διδ.ομάδα: Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος, Σταυρακάκης Μανώλης
A.2.5	Πείσμονες χώροι. Για την κατοίκηση, τις αναπαραστάσεις και τις επιτελεστικές πρακτικές.	Σταυρίδης Σταύρος
A.2.6	Οικολογία, Βιωσιμότητα, συμμετοχή και εφαρμογές στο σχεδιασμό: Η περίπτωση της Αθήνας	Αναστασόπουλος Νικόλαος

Παρατηρήσεις : A.2.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα A.2.1 / A.2.2 / A.2.3 / A.2.4 / A.2.5 / A.2.6

Οι απόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής μπορούν να επιλέξουν ένα μάθημα της κατεύθυνσης Β ανά εξάμηνο.

[Κατεύθυνση Β] «Προωθημένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού»

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

B.1.0 ΥΠΧΡ	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Βασικές Έννοιες	Γκανιάτσας Βασίλειος Διδ.ομάδα: Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική, Γιαννούτσος Ιωάννης, Γκικαπέπας Βασίλειος, Κουτσομπός Λεωνίδας Παπαβασιλείου Ματθαίος Τσιράκη Σοφία
B.1.1	Εμβάθυνση στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	Κωτσόπουλος Σωτήριος
B.1.2	Πραγματικά, Φαντασιακά και Κρυφά Αστικά Τοπία	Λάββα Σταυρούλα Διδ.ομάδα: Μάρδα Νέλλη
B.1.3	Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας	Παπαβασιλείου Ματθαίος,Καρβουντζή Κωνσταντίνα Διδ.ομάδα: Γυφτόπουλος Σταύρος, Ησαΐας Δημήτρης, Ξάνθη Θεώνη
B.1.4	Προωθημένα Θέματα Κτιριολογίας και Αρχιτεκτονικών Κατασκευών, η Αρχιτεκτονική στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης	Κωτσόπουλος Κωνσταντίνος, Κατσαρός Μιλτιάδης
B.1.5	Συνθετική Επεξεργασία του τοπίου: Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις	Μαρλαντή Μαρία
B.1.6	Σκηνο-Γράφοντας το Χώρο, το Λόγο και την Πράξη Χωρικός (αυτό)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες	Γυφτόπουλος Σταύρος Διδ.ομάδα: Νεγρίν Ντέιβιντ, Καραντζάς Μενέλαος
B.1.7	Χώρος, πράξη και αστικός σχεδιασμός	Θεολόγου Κώστας, Παπαβασιλείου Ματθαίος, Αραμπατζής Γιώργος

Παρατηρήσεις : B.1.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα B.1.1 / έως και B.1.7.

[Κατεύθυνση Β] «Προωθημένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού»

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

B.2.0 ΥΠΧΡ	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές Νοηματοδοτήσεις	Γκανιάτσας Βασίλειος <i>Διδ.ομάδα:</i> Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική, Γιαννούτσος Ιωάννης, Γκικαπέπας Βασίλειος, Κουτσουμπός Λεωνίδας Παπαβασιλείου Ματθαίος, Τσιράκη Σοφία
B.2.1	Ερευνητικές προσεγγίσεις ανάταξης κτιρίων της μεταπολεμικής Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής	Καρβουντζή Κωνσταντίνα, Γυφτόπουλος Σταύρος, <i>Διδ.ομάδα:</i> Ησαΐας Δημήτρης, Ξάνθη Θεώνη Παπαβασιλείου Ματθαίος
B.2.2	Η 'Αρχή' και η 'Αν – αρχία' της Αρχιτεκτονικής: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού	Κουτσουμπός Λεωνίδας <i>Παπαστεργίου Χρίστος</i>
B.2.3	Προωθημένες εφαρμογές στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	Κωτσόπουλος Σωτήριος
B.2.4	Κινητική αρχιτεκτονική και διαδραστικά περιβάλλοντα	Παπαβασιλείου Ματθαίος <i>Διδ.ομάδα: Γουναρίδης</i> <i>Κωνσταντίνος</i>
B.2.5	Συντακτικές Δομές του Ελάχιστου Χώρου	Γκικαπέπας Βασίλειος
B.2.6	Μεθοδολογικές και σχεδιαστικές προσεγγίσεις - Δημόσιο Κτίριο	Γιαννούτσου Βασιλική
B.2.7	Αστικό Δημόσιο Πολιτισμικό Τοπίο - Πολλαπλές Προσεγγίσεις και Αφηγήσεις: Προγραμματισμός του Σχεδιασμού με τον Σχεδιασμό	Μάρη Ιφιγένεια <i>Διδ.ομάδα: Παρμενίδης Γεώργιος,</i> <i>Μωραΐτης Κωνσταντίνος</i>
B.2.8	Χωρικός (αυτό)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες Β' – Η δημιουργική εξέλιξη	Γυφτόπουλος Σταύρος <i>Διδ.ομάδα: Νεγρίν Ντέιβιντ,</i> <i>Καραντζάς Μενέλαος</i>
B.2.9	“ΔΙΑΧΕΙΡΟΣ” Από την εικαστική σκέψη στην αρχιτεκτονική πράξη	Γιαννούτσος Ιωάννης
B.2.10	Συνθετική Επεξεργασία του τοπίου: Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις	Μαρλαντή Μαρία

Παρατηρήσεις : B.2.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα B.2.1 έως και B.2.10

Σημείωση και για τις δύο κατευθύνσεις: Εναλλακτικά οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν 1 μάθημα από τα 6 των δύο εξαμήνων σε άλλο μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΜΠ ή άλλου ΑΕΙ μετά από έγκριση της ΕΠΣ.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος (ECTS 7,5)	Συντονιστής
A.1.0	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου I: Οι αναπαραστάσεις και οι συλλογικές εμπειρίες του χώρου ως πεδία έρευνας. Συμμετέχουν Ε. Κουμπαρούλη Αρχιτέκτων, Δρ ΕΜΠ και ηθοποιός Ε. Κουμπαρούλη Αρχιτέκτων, Δρ ΕΜΠ και ηθοποιός Δ. Λάλλας Δρ. Κοινωνιολογίας, Τμήμα Κοινωνιολογίας-Πάντειο Πανεπιστήμιο Κ. Σαβράμη Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χορολογίας, Πανεπιστήμιο Πάτρας Μεταξία Μαρκάκη Αρχιτέκτων Δρ ΕΤΗ Zurich Γιάννης Καρπούζης, Δημήτρης Κεχρής Σκηνοθέτες	Σταυρίδης Σταύρος

Περιγραφή του μαθήματος:

Κεντρική ιδέα αυτής της σειράς μαθημάτων είναι ότι ο προσδιορισμός του αντικείμενου μιας έρευνας ήδη εμπεριέχει θέσεις ως προς την μέθοδο και την προοπτική της. Με αυτή την έννοια, το 'αρχιτεκτονικό αντικείμενο' από τη στιγμή που αποτελεί ερευνητικό στόχο, ορίζεται ανάλογα με τις βασικές στοχεύσεις και τις παραδοχές της έρευνας.

Οι ερευνητές και οι ερευνητριες που θα παρουσιάσουν τα μαθήματα της σειράς, θα καταθέσουν τις ιδιαίτερες οπτικές που χαρακτηρίζουν τις προσεγγίσεις τους και μέσω αυτών θα ορίσουν με διακριτούς τρόπους το αρχιτεκτονικό αντικείμενο. Η μέθοδος της δουλειάς τους και η κατασκευή των εννοιών και των κατηγοριών που χρησιμοποιούν μας ενδιαφέρει εδώ για να συγκρίνουμε και να συνθέσουμε, όπου αυτό μπορεί να εμφανιστεί δυνατό, ουσιαστικά διαφορετικές εκδοχές για την αρχιτεκτονική σκέψη και πρακτική.

Υπάρχουν ερευνητικές προοπτικές που προβληματοποιούν το ίδιο το μέσο με τη μεσολάβηση του οποίου προσεγγίζουν το χώρο ως ερευνητικό αντικείμενο. Ο λόγος για το χώρο, οι εικόνες του χώρου, οι πρακτικές της κατοίκησης, οι θεμελιώδεις έννοιες ή οι καταστατικές αισθήσεις μπορούν, για παράδειγμα, να αποτελέσουν το πεδίο μέσω του οποίου σκοπεύεται ο χώρος. Κάθε ερευνητική προοπτική οφείλει έτσι να αναμετρηθεί με προβλήματα αναπαράστασης. Το ίδιο το αρχιτεκτονικό αντικείμενο όχι μόνο εννοείται πολλαπλά ανάλογα με τους ερευνητικούς στόχους αλλά και παρουσιάζεται πολλαπλά ανάλογα με τις παραστάσεις που το προσανατολίζουν στην έρευνα.

Στο κέντρο του μαθήματος θα βρίσκεται η συζήτηση για την παραγωγή και την ενεργοποίηση του νοήματος του χώρου. Θα προσεγγιστούν διαφορετικές θεωρίες για το νόημα του χώρου, θα εξεταστούν οι παραδοχές και τα ευρήματά τους και θα συγκριθούν οι συνέπειές τους στην εξέταση της εμπειρίας και της ερμηνείας του χώρου. Θα αναδειχθούν έτσι οι στρώσεις ενός πολυεπίπεδου προβληματισμού για την κατοίκηση του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος.

Έχει νόημα σε αυτή τη σειρά μαθημάτων το βάρος να βρίσκεται στη συζήτηση. Οι εισηγήσεις θα επιχειρούν να θέσουν θέματα για τη συζήτηση, θέτοντας ταυτόχρονα τον ιστό εντός του οποίου κάθε συζήτηση μπορεί να υφανθεί. Θα συμβάλλουν έτσι στην άσκηση σε μια πειθαρχία κοινής εστίασης και τη διεύρυνση των προϋποθέσεων ενός συγκροτημένου διαλόγου.

Γιατί, τελικά, η ανάπτυξη και διεύρυνση μιας ερευνητικής κοινότητας για την αρχιτεκτονική και την πόλη, της οποίας πρόπλασμα μπορεί να αποτελεί τούτο το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, μόνο στην προοπτική ενός αναστοχαστικού, μη- ιεραρχικού και διακλαδικού διαλόγου γίνεται δυνατή.

Διάρθρωση των παρουσιάσεων

Αντίληψη και συλλογική εμπειρία του χώρου

Οι αισθήσεις και η βίωση του χώρου. Η πρωτοκαθεδρία της οπτικής αντίληψης και η ιστορία της εμπέδωσής της (από την αναγεννησιακή προοπτική στα «οπτικά καθεστώτα» της νεωτερικότητας). Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις των αισθήσεων:

Διαφορετικές μορφές αντίληψης και αναπαράστασης του χώρου σε διαφορετικές κοινωνίες (ο ρόλος της οσφρητικής αντίληψης, η οπτική εμπειρία, ο ήχος).

Η «σωματοποιημένη» γνώση. Ο ρόλος των αναπαραστατικών μέσων και πρακτικών στη διάπλαση της εμπειρίας του χώρου (εισαγωγή στην γενεαλογία της απεικονιστικής πρόθεσης – από το σχέδιο στην εικόνα και από το πρόπλασμα στο ψηφιακό ομοίωμα). Η κοινωνική εμπέδωση της νοηματοδότησης του αισθητού.

Jay M. 1988. "Scopic Regimes of Modernity" στο Vision and Visuality, Foster H. (επιμ.), Seattle, Bay Press,

Taussig, M., 1990 Mimesis and Alterity: A Particular History of the Senses, London, Routledge,.

Πανόπουλος Π., (επιμ.), 2005 Από τη μουσική στον ήχο. Εθνογραφικές μελέτες, Αθήνα, Αλεξάνδρεια,.

Σερεμετάκη Ν., 1997 Παλιννόστηση αισθήσεων. Αντίληψη και μνήμη ως υλική κουλτούρα στη σύγχρονη εποχή, Αθήνα, Νέα Σύνορα Λιβάνη,.

Ranciere, J. The Politics of Aesthetics: The Distribution of the Sensible, London: Continuum.

Tilley, Chr. 2000 Metaphor and Material Culture, London, Blackwell,.

Η μητροπολιτική εμπειρία ως σημείο καμπής στη συγκρότηση θεωριών για το νόημα του χώρου.

Η νεωτερική πόλη.

Η εμπειρία της μεγαλούπολης και η αποτίμησή της από θεωρητικούς, καλλιτέχνες και λογοτέχνες. Νέα προβλήματα για την αντίληψη και την αναπαράσταση του χώρου (η πόλη ως φαντασμαγορία ως εφιάλτης ή ως προεικόνιση της τεχνολογικής ουτοπίας).

Η ατομική και η συλλογική εμπειρία του χώρου και του χρόνου της πόλης (η σημασία των αστικών ρυθμών και η νέα δυναμική των χωρικών σχέσεων)

Cacciari M., 1993 Architecture and Nihilism, New Haven, Yale University Press,.

Gilloch, G., 1995 Myth and Metropolis. W. Benjamin and the City, Cambridge, Polity Press.

Heynen H., 1999 Architecture and Modernity. A Critique, MIT Press.

Kracauer S. 2018, Η μάζα ως διάκοσμος και άλλα δοκίμια. Αθήνα, Πλέθρον.

Kwinter S., 2002 Architectures of Time. Towards a Theory of the Event in Modernist Culture, The MIT Press,.

Simmel G., 1993 Πόλη και ψυχή, Αθήνα, Ερασμος,.

Van de Ven C., 1980 Space in Architecture, Assen, Van Gorcum.

Η σύγχρονη πόλη των θυλάκων ως εμπειρία και νόημα ζωής

Οι αστικοί θύλακοι γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν ως κόσμοι κλειστοί και επιτηρούμενοι. Η πολεοδομία της περικλείσις και κυρίως οι πολιτικές θεσμικής διατύπωσης και προτυποποίησης της περικλείσις συνήργησαν στην ανάπτυξη τόσο των περικλειστων γειτονιών όσο και των περικλειστων αγορών τύπου mall αλλά και των οριοθετημένων θυλάκων αναψυχής (πολιτιστικά κέντρα, στάδια κ.λπ.) ή εργασίας και οικονομικών δραστηριοτήτων (κτίρια εταιριών αλλά και maquiladores).

Πως επηρεάζουν αυτές οι πρακτικές την εμπειρία του αστικού χώρου; Πως διαμορφώνουν νοηματοδοτήσεις της αστικής ζωής και φαντασιακές αναπαραστάσεις τόσο του παρόντος όσο και του μέλλοντος.

Agamben, G., 2005, State of Exception, Chicago, The University of Chicago Press.

Atkinson, R. and Blandy S., 2005, 'Introduction: International Perspectives on the New Enclavism and the Rise of Gated Communities', Housing Studies 20/2, 177-186.

Diken, B. and Bagge Lauttsten, C., 2005, The Culture of Exception. Sociology Facing the Camp, London, Routledge.

Foucault, M., 2007, Security, Territory, Population. Lectures at the College de France, 1977-1978, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Graham, S. and Marvin, S., 2001, Splintering Urbanism, London, Routledge.

Marcuse, P. and Van Kempen, R. (eds.), 2002, Of States and Cities. The Partitioning of Urban Space, Oxford, Oxford University Press.

Minton, A., 2009, Ground Control. Fear and Happiness in the Twenty-First-Century City, London, Penguin Books.

Stavrides, S., 2013, 'Contested Urban Rhythms: from the Industrial City to the Post Industrial Urban Archipelago'. Στο R. J. Smith and K. Hetherington (eds.) Urban

Rhythms: Mobilities, Space and Interaction in the Contemporary City, London, Wiley-Blackwell.

Φιλίππιδης, Χ. 2017, Μικροί πόλεμοι σε μεγάλες πόλεις. Θεωρίες, Τεχνολογίες και γεωγραφίες της αντιεξέγερσης, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις των ξένων.

Κατοικία, οικιακός χώρος και αγώνες για τη στέγη. Ερευνητικές προοπτικές

Η προβληματοποίηση του οικιακού χώρου. Ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές προοπτικές. Η διατύπωση του δικαιώματος στη στέγη. Αυτογενείς οικισμοί, παραγκουπόλεις και γειτονιές των περιθωριοποιημένων. Παρουσίαση ερευνητικών προσεγγίσεων με υλικό από την Λατινική Αμερική (Βραζιλία, Ουρουγουάη, Αργεντινή, Κολομβία, Βενεζουέλα). Η εμπειρία των πολιτικών του Νέου Δημοτισμού (New Municipalism) στην Ευρώπη (Βαρκελώνη, Νάπολη).

Οι αγώνες των κινημάτων αστέγων και η σημασία τους για την αναδιτύπωση του προβλήματος της στέγης.

-
- Hayden, D. (1982) *The Grand Domestic Revolution*. Cambridge: The MIT Press
- Holloway, M. (1966) *Utopian Communities in America 1680-1880*. N. York: Dover Publications
- Holston, J. (2008) *Insurgent Citizenship: Disjunctions of Democracy and Modernity in Brazil*. Princeton: Princeton University Press.
- Hodkinson, S. (2012). The return of the housing question. *Ephemera* 12: 423-444.
- Stavrides, S. και Travlou, P. (επιμ.) (2022). *Housing as Commons. Housing Alternatives as Response to the Current Urban Crisis*. London: Bloomsbury

Η Κατοίκηση ως σημαίνουσα πρακτική. Το θεωρητικό πλαίσιο μιάς ερευνητικής προοπτικής

Η λογική της πράξης κατά τον P. Bourdieu. Η έννοια της τακτικής και της στρατηγικής. Τακτικές κατοίκησης και η θεωρία του M.de Certeau (ο χώρος σαν πεδίο καθημερινών σχέσεων θεσμοθετημένων, η υπόγεια παρέκκλιση, η ευκαιρία –ο 'καιρός', η προσωρινή κατοίκηση). Το εφήμερο νόημα του χώρου και η προσωρινή ταυτότητα (M.Augé). Το νόημα του χώρου αναγνωρίζεται στις δράσεις της κατοίκησης. Ο ρόλος της καινοτομίας και της από- εξοικείωσης στην παραγωγή και την ανάγνωση των μορφών του χώρου (φορμαλιστικές και εξπρεσιονιστικές προσεγγίσεις).

Το κενό σημείο (σημειολογική ανάγνωση του πύργου του Eiffel κατά Μπάρτ).

Το μετέωρο νόημα ως διαρκής αναβολή της νοηματοδότησης.

Ο ορίζοντας της κουλτούρας: Αναγνώσεις της κατοίκησης του χώρου μέσα από τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των σημαίνουσών πρακτικών

Augé, M., 1995, *Non-Places. Introduction to an Anthropology of Supermodernity* (μτφ. J. Howe), London, Verso.

Bauman Z., 2000, *Postmodern ethics*, Oxford, Blackwell.

Bourdieu P., 1980, *Le Sens Pratique*, Paris, Les Editions de Minuit.

Certeau M. de, 1984, *The Practice of Everyday Life*, Berkeley, U. of California Press,.

Simmel G., 2004, *Περιπλάνηση στη νεωτερικότητα*, , Αλεξάνδρεια, Αθήνα, σελ.168-9.

Σταυρίδης Σ., 2002, *Από την πόλη οθόνη στην πόλη σκηνή*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,.

Barthes, R., *Η επικράτεια των σημείων* (μτφ. Γ. Κρητικός), Αθήνα, Ράππας, 1980.

Robinson, J., *Ordinary Cities. Between Modernity and Development*, London, Routledge, 2006.

Tilley, Chr. *Metaphor and Material Culture*, London, Blackwell, 2000.

Watson, S., *City Publics. The (Dis)Enchantments of Urban Encounters*, London, Routledge, 2006.

Εμπειρία του χώρου και μίμηση – Η κατοίκηση της εικόνας.

Στοιχεία ανθρωπολογικής θεμελίωσης της θεωρίας του ομοιώματος (Frazer, Mauss, Taussig). Βασικές έννοιες: το είδωλο, το ομοίωμα, η μίμηση. Παρουσίαση των απόψεων του J. Baudrillard για το ομοίωμα και την προσομοίωση. Παρουσίαση της θεωρίας του P. Virilio για τη νέα εμπειρία του χώρου στην εποχή της πληροφορικής και της ακαριαίας επικοινωνίας. Ο M. Perniola και η «κοινωνία των ομοιωμάτων». Ο χειραφετημένος θεατής (Rancière). Η γενεαλογία της φωτογραφικής εικόνας και του φωτογραφικού γεγονότος. Η φωτογραφική προκατάληψη.

- Azoulay, A. 2012, *Civil Imagination: The Political Ontology of Photography*, Verso. Azoulay, A 2008, *The Civil Contract of Photography*, Zone Books.
- Bachelard, G., 1982, *Η ποιητική του χώρου* (μτφ. Ε. Βέλτσου – Ι. Χατζηνικολή), Αθήνα, Χατζηνικολή.
- Baudrillard J., 1981, *Simulacres et Simulations*, Paris, Galilee,.
- Perniola M., 1991, *Η κοινωνία των ομοιωμάτων*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Taussig, M., 1990, *Mimesis and Alterity: A Particular History of the Senses*, London, Routledge.
- Virilio P., 1984 *L' Espace Critique*, Paris, Chr. Bourgois.

**Αναπαραστάσεις, νοηματοδοτήσεις και εμπειρία του χώρου
στο δημιουργικό ντοκιμαντέρ και στο φιλμ-δοκίμιο**

Γιάννης Καρπούζης, Δημήτρης Κεχρής (σκηνοθέτες)

Από το οδοιπορικό *Sans Soleil* (1983) του Chris Marker σε τόπους μακρινούς μέχρι τη μελέτη της Ελευσίνας από τον Φίλιππο Κουτσαφτή στην Αγέλαστο Πέτρα (2000), και από τις ψυχογεωγραφικές κινηματογραφικές προσεγγίσεις του Παρισιού από τον Guy Debord μέχρι τη μελαγχολική εξερεύνηση της προδικτατορικής δημόσιας σφαίρας της Αθήνας από την Τώνια Μαρετάκη, μια μεγάλη ποικιλία από έργα που κινούνται στις περιοχές του δημιουργικού ντοκιμαντέρ και του φιλμικού δοκιμίου έχουν αλληλεπιδράσει πολλαπλώς με τον χώρο και ειδικότερα με τον χώρο της πόλης. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ένας ιστορικός τόπος αποτελεί το αποκλειστικό αντικείμενο πραγμάτευσης του έργου και περιπτώσεις στις οποίες αυτός συνιστά το υπόστρωμα για την ανάπτυξη των προσωπικών διανοητικών αναζητήσεων του/της δημιουργού. Υπάρχουν έργα στα οποία ο χώρος που συγκροτείται στο αναπαραστατικό πεδίο αποδίδει ορατότητα σε υποκείμενα που η κυρίαρχη ιδεολογία καταπιέζει στον φυσικό κοινωνικό χώρο, με τον τελευταίο να διεκδικείται εκ νέου ως επιφάνεια εγγραφής αιτημάτων και να μετασχηματίζεται μέσα από την ίδια την πράξη της κινηματογράφησης του. Υπάρχουν και έργα που, στην απόπειρά τους να διεισδύσουν στις υλικές, λειτουργικές και συμβολικές διαστάσεις ορισμένων τόπων μνήμης, γίνονται τα ίδια τόποι μνήμης. Σε καθεμία από αυτές τις υβριδικού χαρακτήρα κινηματογραφικές απόπειρες κρίσιμα ερωτήματα, που αφορούν τις εντάσεις ανάμεσα στην επίσημη Ιστορία και σε εναλλακτικές μνημονικές πρακτικές, και ταυτόχρονα τη σχέση της αισθητικής με την πολιτική, συχνά ανακύπτουν: Πώς ο τελεστικός χαρακτήρας ορισμένων κινηματογραφικών πρακτικών αναβιβάζει δυσδιάκριτα χωρικά ίχνη στο καθεστώς του τεκμηρίου; Ποια ηγεμονικά ιστορικά αφηγήματα κάθε φορά υπονομεύονται και μέσα από τι είδους επιλογές σε επίπεδο φόρμας; Υπάρχει κάποια δομική ομολογία ανάμεσα στο πως εμπειρώνεται τον δημόσιο χώρο τα υπάλληλα (*subaltern*) στρώματα του πληθυσμού και στο πως αρθρώνεται η φιλμική δοκιμιακή γραφή; Με ποιους τρόπους μια τέτοια γραφή μπορεί να συμβάλει σε αυτό που ο Jacques Rancière αποκαλεί «επαναμερισμό του αισθητού».

Ames E., 2009, *Herzog, Landscape, and Documentary*. *Cinema Journal*, 48 (2), 49–69.
<http://www.jstor.org/stable/20484448>

Christie I., 2017, «Merely Local: Film and the Depiction of Place, Especially in Local Documentary»,

-
- στο Penz F. και Koeck R. (επιμ.) *Cinematic Urban Geographies*, Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan
- Clarke D. (επιμ.), 1997, *The Cinematic City*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge
- Cowie E., 2011, "Documentary, Space, Place and Landscape", *Media Films Journal*., (3), <http://mediafieldsjournal.org/documentary-space-place-and-la/>
- Corrigan T., 2011, *The Essay Film. From Montaigne, After Marker*, Νέα Υόρκη: Oxford University Press
- Jacobs S., Kinik A., Mielscher E., 2018, *The City Symphony Phenomenon: Cinema, Art and Urban Modernity Between the Wars (AFI Film Readers)*, Νέα Υόρκη: Routledge
- Νικολαΐδου Α., 2006, «Ντοκιμαντέρ και αυτοαναφορικότητα. Φιλμική διαχείριση της μνήμης στις ταινίες *Αγέλαστος Πέτρα και Ακρόπολις*», στο Σταύρος Σταυρίδης (επιμ.) *Μνήμη και εμπειρία του χώρου*, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
- Σηφάκη Ε., Πούπου Α., Νικολαΐδου Α. (επιμ.), 2011, *Πόλη και Κινηματογράφος*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος
- Van Cauwenberge G., 1992, *Chris Marker and French Documentary Filmmaking 1962-1982*, PhD Thesis, Νέα Υόρκη: New York University

Εγγραφές στο σώμα της πόλης

Τι ρόλο παίζουν στην ανάγνωση του χώρου της πόλης οι εγγραφές στο σώμα της; Από την διαφημιστική εγγραφή στην εικονογραφία της τέχνης του δρόμου. Το γκραφίτι, η τοιχογραφία, το στένσιλ. Η έννοια του ίχνους και η σημασία του στην αστική ιχνηλάτηση. Μνήμη και παρουσία στην ανάγνωση των αστικών εγγραφών. Οι εικόνες-σκέψεις (Benjamin, Kracauer). Προς μια επιτελεστική ανάγνωση των αστικών εγγραφών. Επινοημένα ίχνη; (το αστικό ίχνος ως δυνατότητα). Ιερογλυφικές επιτελέσεις: γραφές-δράσεις. Από την αναπαραστατική δυναμική στην έκκληση.

Παραδείγματα από την Αθήνα, το Μπουένος Άιρες, την Μπογκοτά, το Ρίο ντε Τζανέιρο και το Κάλι (Κολομβία).

- Avramidis, K και Tsilimpounidi M. (επιμ.) 2017, *Graffiti and Street Art: Reading, Writing and Representing the City*, London, Routledge.
- Benjamin, W. 1999, *The Arcades Project*. Cambridge Ma.: The Belknap Press.
- Brighenti, Andrea Mubi. 2013. *A Territoriology of Graffiti Writing*. Στο Musso, Cl. και Naldi, F. (επιμ.), *Frontier: The Line of Style*. Bologna: Damiani. 51-55.
- Ingold, T. 2016. *Η αντίληψη του περιβάλλοντος. Δοκίμια για την διαβίωση, την κατοίκηση και τις δεξιότητες*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Ingold, T. 2011. *Being Alive. Essays on Movement, Knowledge and Description*. London: Routledge.
- Nancy, J. L. 2000. *Being Singular Plural*. Stanford: Stanford University Press.
- Sennett R. 1993. *The Conscience of the Eye*. London: Faber and Faber.

Η νοηματοδότηση του χώρου ως τέλεση: Τελεστική αναπαραγωγή και η ταυτότητα του καταναλωτή (Το καταναλωτικό βίωμα στους σύγχρονους εμπορικούς πολυχώρους)

Δ. Λάλλας (Δρ. Κοινωνιολογίας)

Το mall ως μια χωρική μήτρα (ανα-)παραγωγής κοινωνικού νοήματος. Οι χώροι αυτοί ως πεδία τελεστικής πράξης, ως «ελεγχόμενα κατώφλια» (R.Shields) επιτρέπουν την ελεγχόμενη μετάβαση στην ταυτότητα του καταναλωτή και ταυτόχρονα «διδάσκουν» μια μυστικοποιημένη σχέση με τον κόσμο των πραγμάτων και τον κοινωνικό κόσμο, εν γένει. Η γλώσσα της ταυτότητας επικρατεί και «εγκαλεί» τα υποκείμενα ως «επαρκείς καταναλωτές». Ακολουθώντας τον M.Augé το mall αναγνωρίζεται ως ένας «συμβολικός διαμεσολαβητής», ως το μυθικό αντικείμενο που μεσολαβεί την αντίληψη, τις σχέσεις και τις πρακτικές των ατόμων. Το mall συνιστά έναν συμβολικό αστερισμό, ένα χώρο-φετίχ, ένα μυθοποιημένο χώρο, ο οποίος έχει προκύψει από τη σύγκλιση του μύθου της κατανάλωσης και του μύθου του ασφαλούς, ειρηνευμένου κοινόχρηστου χώρου. Έτσι συγκροτείται ως ένας χωρικός συμβολισμός του ασφαλούς, καθαρού και θεαματικού τόπου.

Augé M., 1999, Για μια ανθρωπολογία των σύγχρονων κόσμων, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Augé, M., 1995, Non-Places. Introduction to an Anthropology of Supermodernity (μτφ. J. Howe), London, Verso.

Bauman Z., 2002, Η μετανεωτερικότητα και τα δεινά της, Αθήνα, Ψυχογιός.

Benjamin W., 2002, Σάρλ Μπωντλαίρ: Ένας λυρικός στην ακμή του καπιταλισμού, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Bourdieu P., 1980, Le Sens Pratique, Paris, Les Editions de Minuit.

Buck-Morss S., 2009, Η διαλεκτική του βλέπιν: Ο Βάλτερ Μπένγιαμιν και το Σχέδιο Εργασίας περί Στόων, Ηράκλειο: Π.Ε.Κ.

Crawford M., 1992, «The World in a shopping Mall» στο M.Sorkin (επιμέλεια),

Variations on a theme park: The new american city and the end of public space, New York, Hill and Wang, σελ.3-30.

De Certeau M., 1984, The Practice of Everyday Life, Berkeley, U. of California Press,.

Μπωντριγιάρ Z., 2005, Η καταναλωτική κοινωνία, (μετάφραση Β.Τομανάς, πρόλογος J.D.Mayer), Θεσσαλονίκη, Νησίδες.

Shields R., 1994, «Spaces for the subject of consumption» στο R.Shields (επιμ.), Lifestyle shopping: The subject of consumption, London, Routledge, σελ.1-20.

Simmel G., 2004, Περιπλάνηση στη νεωτερικότητα, , Αλεξάνδρεια, Αθήνα, σελ.168-9.

Σταυρίδης Σ., 2019 (2002), Από την πόλη οθόνη στην πόλη σκηνή, Αθήνα: Νήσος

Η νοηματοδότηση του χώρου ως τέλεση. Η θεατρικότητα της κατοίκησης.

Ε. Κουμπαρούλη (Αρχιτέκτων Δρ ΕΜΠ)

Η τέλεση ως σύνθετη συνθήκη παραγωγής χώρου μέσα από πρακτικές κατοίκησης. Διερεύνηση της αναπαραγωγής των κοινωνικών διακρίσεων (distinctions) μέσα από διακρίσεις που χαρακτηρίζουν σχέσεις χώρων. Η τέλεση ως ιδιαίτερη συμμόρφωση ή αμφισβήτηση του «κανόνα» που κατασκευάζουν οι χωρικές διακρίσεις.

Η θεατρικότητα της κατοίκησης ως συγκεκριμένη μορφή τέλεσης της αρχιτεκτονικής στη σύγχρονη μεγαλούπολη. Ο ρόλος του σώματος στις πρακτικές της κατοίκησης. Σχέση ανάμεσα στην τέλεση, την θεατρικότητα και την χορογραφία των σωμάτων στην εμπειρία της κατοίκησης.

Η έννοια της κριτικής κατοίκησης και η σχέση της με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό.

Bell V. (επιμ.), 1999, *Performativity and Belonging*, London, Sage.

Jyoti, H., 1992, "City as Durbar. Theater and Power in Imperial Delhi", στο *Forms of Dominance*, N. Alsayyad (ed.), Avebury, Aldershot.

Schechner R., 1985, *Between Theater and Anthropology*, Philadelphia, U. of Pennsylvania Press.

Σταυρίδης Σ.(επιμ.), 2010, *Μετέωροι χώροι της ετερότητας*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Η νοηματοδότηση του χώρου ως τέλεση: Ο χώρος στη σύγχρονη χορευτική πράξη

Κ. Σαβράμη (Δρ, Av. Καθηγήτρια Χορολογίας)

Ο χορός υλοποιείται στο χώρο και στο χρόνο και είναι η γλώσσα του σώματος με τη δική της γραμματική και το δικό της συντακτικό. Η γλώσσα αυτή χρησιμοποιείται από τους χορογράφους με διαφορετικούς τρόπους έτσι ώστε να επικοινωνήσουν την ιδέα τους ή το θέμα στους θεατές. Συγκεκριμένα χορολογικά θέματα που αφορούν την υλοποίηση και νοηματοδότηση του χώρου θα συζητηθούν και θα αναλυθούν.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις έννοιες της εγγύτητας (που νοηματοδοτεί το χώρο μέσα από τον προσανατολισμό των σωμάτων) και της αρμονίας της κίνησης (που ορίζει τρόπους να δημιουργούνται και να ερμηνεύονται κινήσεις των σωμάτων στο χώρο).

Brook P., 1990, *The Empty Space*, Penguin Books, London.

Cohen, S. J. 1983, «Dance as an Art of Imitation» στο *What is Dance?* New York, Roger Copeland and Marshall Cohen.

Maletic, V., 1987, *Body-Space-Expression: the Development of Rudolf Laban's Movement and Dance Concepts*, Berlin.

Preston-Dunlop, V. 1979, "Choreutics: The Study of Logical Spatial Forms in Dance". στο *Dancing and Dance Theory*. London, Valerie Preston-Dunlop.

Σαβράμη Κ., 1989, *Κινησιογραφικά*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάλτο. Συλλογικός τόμος, 2000, *Πολιτισμός και Τέχνη*, επτά δοκίμια για το χορό, Αθήνα, Εκδόσεις Προπομπός.

Περί Ποιητικής στην Έρευνα: Μεθοδολογικές Εξερευνήσεις για τα Τοπία της Περιφέρειας

Μεταξία Μαρκάκη (αρχιτέκτων, Δρ ETH Zurich)

« Ποιητική » στην έρευνα σημαίνει συνθετική και δημιουργική διερεύνηση. Πόσο ρητή και αναλυτική μπορεί να είναι η έρευνα προτού περιορίσει τους τρόπους γνώσης μας; Μπορούμε να φανταστούμε τη δύναμη μιας έρευνας που πραγματοποιείται έξω από ακαδημαϊκές νόρμες και κειμενικότητες; Ένα τρόπο παραγωγής γνώσης συλλογικά, ανατρεπτικά και με ποιητικούς τρόπους; Η ομιλία αυτή προτείνει την έννοια της «ποιητικής» για να επανεξετάσει τους δυνατούς τρόπους

διεξαγωγής έρευνας στις σπουδές τοπίου και πόλης. Εμβαθύνοντας στους επιστημονικούς και ερευνητικούς περιορισμούς που χαρακτηρίζουν την ελληνική περιφέρεια, θα διερευνήσουμε τη δυνατότητα μιας έρευνας που συμβαίνει έξω από την απλή ερμηνευτική ανάλυση, αλλά την υπερβαίνει καθώς αναπτύσσεται στον χώρο της κριτικής φαντασίας και ως πράξη ποίησης. Στην «ποιοτική έρευνα», θα αναζητήσουμε ενδυνάμωση, απελευθέρωση και τρόπους αντίστασης σε δομές εξουσίας που εξακολουθούν να συνυπάρχουν με τη δημιουργία γνώσης.

Bachelard, Gaston. *La Formation de l'esprit Scientifique: Contribution à Une Psychanalyse de La Connaissance*. Vrin, 1993.

Bathla, Nitin. *Researching Otherwise: Pluriversal Methodologies for Landscape and Urban Studies*, gta Verlag, 2024.

Glissant, Édouard. *Poetics of Relation*. University of Michigan Press, 1997.

Lefebvre, Henri. *Metaphilosophy*. Verso Books, 2016.

Martínez, Francisco, Lili Di Puppo, and Martin D. Frederiksen. *Peripheral Methodologies*. London: Routledge, 2021.

Markaki. Metaxia. "Who Owns the Land?' On Research Poetics and Performance as Ways of Knowing." In *Researching Otherwise: Pluriversal Methodologies for Landscape and Urban Studies*, edited by Nitin Bathla, 97–132. Zurich: gta Verlag, 2024. <https://www.research-collection.ethz.ch/handle/20.500.11850/668962>

Η συνθήκη και ο χώρος των κοινών (common space, space-commoning).

Προς μια αρχιτεκτονική των κοινών

Το να επινοούνται κοινοί χώροι, σημαίνει κάτι πολύ παραπάνω από το να επιτυγχάνεται η επανιδιοποίηση διαθέσιμων τμημάτων του δημόσιου χώρου.

Σημαίνει, ρητά ή σιωπηλά, μερικές φορές με πλήρη συνείδηση και άλλες όχι, να ανακαλύπτεται τη δύναμη να δημιουργούνται νέοι, ασαφείς, πιθανά αντιφατικοί αλλά πάντα ανοιχτοί θεσμοί από κοινού παραγωγής. Ο χώρος, ο πραγματικός φυσικός χώρος, αλλά και μεταφορικά ο φαντασιακός χώρος, δεν γίνεται μόνο το έδαφος που είναι απαραίτητο έτσι ώστε να δούμε αυτούς τους θεσμούς να λειτουργούν: ο χώρος σχηματοποιεί θεσμούς από κοινού παραγωγής και σχηματοποιείται από αυτούς. Η χωρικότητα του κατώφλιού μπορεί να φιλοξενήσει και να εκφράσει πρακτικές από κοινού παραγωγής που δεν περιέχονται σε απομονωμένους κόσμους που τους μοιράζονται απομονωμένες κοινότητες παραγωγών των κοινών. Τα κατώφλια ρητά συμβολίζουν την δυνατότητα του μοιράσματος ιδρύοντας ενδιάμεσες περιοχές διασταύρωσης, ανοίγοντας το μέσα στο έξω.

De Angelis, M. και Stavrides, S. 2010 "Beyond markets or states: commoning as collective practice". *An Architektur*, 23. <http://www.e-flux.com/journal/view/150>

Hardt, M. & Negri, A. 2009 *Commonwealth*. Cambridge, MA, Harvard University Press.

Holloway, J. 2010, *Crack capitalism*. London, Pluto Press.

Lefebvre, H. (1996) *Writings on Cities*. Oxford, Blackwell. Midnight Notes Collective. (2009) *Promissory Notes: From Crises to Commons*,

<http://www.midnightnotes.org/Promissory%20Notes.pdf> .

Rancière, J., 2010, Dissensus: On politics and aesthetics. London, Continuum.

Roggero, G., 2010, "Five Theses on the Common", Rethinking Marxism, 22(3), 357-373.

Stavrides, S., 2016, Common Space. The City as Commons, London, Zed Books.

Stavrides, S 2019, Common Spaces of Urban Emancipation, Manchester, Manchester University Press

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Στο κέντρο του μαθήματος βρίσκεται η συζήτηση για την παραγωγή και την ενεργοποίηση του νοήματος του χώρου. Θα προσεγγιστούν διαφορετικές θεωρίες για το νόημα του χώρου, θα εξεταστούν οι παραδοχές και τα ευρήματά τους και θα συγκριθούν οι συνέπειές τους στην εξέταση της εμπειρίας και της ερμηνείας του χώρου. Θα αναδειχθούν έτσι οι στρώσεις ενός πολυεπίπεδου προβληματισμού για την κατοίκηση του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος.

Έχει νόημα σε αυτή τη σειρά μαθημάτων το βάρος να βρίσκεται στη συζήτηση. Οι εισηγήσεις θα επιχειρούν να θέσουν θέματα για τη συζήτηση, θέτοντας ταυτόχρονα τον ιστό εντός του οποίου κάθε συζήτηση μπορεί να υφανθεί. Θα συμβάλλουν έτσι στην άσκηση σε μια πειθαρχία κοινής εστίασης και τη διεύρυνση των προϋποθέσεων ενός συγκροτημένου διαλόγου.

Γιατί, τελικά, **η ανάπτυξη και διεύρυνση μιας ερευνητικής κοινότητας για την αρχιτεκτονική και την πόλη**, της οποίας πρόπλασμα μπορεί να αποτελεί τούτο το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, μόνο στην προοπτική ενός αναστοχαστικού, μη- ιεραρχικού και διακλαδικού διαλόγου γίνεται δυνατή.

Το μάθημα, έτσι, αποσκοπεί να εφοδιάσει τους σπουδαστές με γνώσεις εργαλεία και μεθοδολογικές προτάσεις που θα χρησιμεύουν στην ανάπτυξη των ερευνητικών τους δεξιοτήτων.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.1	“ZOMBIE MONUMENTS” (ΜΝΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΖΟΜΠΙ) (ECTS 7,5)	Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος

Διδακτική Ομάδα:

Κώστας Χριστόπουλος, Αλέξιος Δάλλας, Ρυμενίδης Γεώργιος, Κατσαμπέκης Γεώργιος,
Συμεωνίδης Θωμάς

Προσκεκλημένοι ομιλητές:

Ελπίδα Καραμπά, Ωραιόπουλος Φίλιππος, Αλέξανδρος Κιουπκιολής, Χρήστος
Χρυσανθόπουλος

Περιγραφή του μαθήματος:

Δολοφονίες και θανάσιμα ατυχήματα των τελευταίων δεκαετιών που αφορούν ή εμπλέκουν σημαντικές πολιτικές προσωπικότητες στον παγκόσμιο χάρτη θα αποτελέσουν την επιφάνεια εργασίας του μαθήματος. Ο απόηχος του περιστατικού, η αμφισημία των γεγονότων, η αφηγηματική πλοκή και η ενδεχομενικότητα των πληροφοριών που περικλείουν την δολοφονική πράξη θα συγκροτήσουν το αναστοχαστικό πεδίο έρευνας. Η πτυχολογία του κάθε συμβάντος θα αποκαλύψει μέσα από ετερογενείς εκμαιοτικές μεθόδους μια ολοκληρωμένη πρόταση που θα περιλαμβάνει εκτεταμένη έρευνα σχετικά με το προφίλ της προσωπικότητας, το Ιστορικό περίβλημα, την τοπολογία, το φυσικό, κοινωνικοπολιτικό και ανθρωπολογικό περιβάλλον. Ο κάθε σπουδαστής/σπουδάστρια θα αναλάβει εξατομικευμένα, με μορφή ανάθεσης, τον σχεδιασμό και υλοποίηση μακέτας για «μνημείο» σε κλίμακα και δημόσιο χώρο που θα επιλέξει με βάση το περιεχόμενο της ερευνητικής του πορείας.

Στόχοι του μαθήματος είναι:

- Να διατυπωθεί μέσα από διευρυμένο φάσμα εννοιολογικών προσεγγίσεων, μέσων και εφαρμογών μια σύγχρονη άποψη για το μνημείο.
- Να σχεδιαστούν αναπαραστατικά δοκίμια που προσομοιάζουν την ρευστή έννοια της μνήμης μέσα από το φάσμα του πολιτικού βίου.
- Να μελετηθούν οι διανοητικές αντανakλάσεις της υλικότητας που χρησιμοποιούνται στον σχεδιασμό και κατασκευή του έργου Τέχνης σε μεγάλη κλίμακα στον δημόσιο χώρο.
- Να αναλυθούν οι παράμετροι και οι τροπικότητες παρέμβασης στον δημόσιο χώρο.
- Να δοκιμαστούν πειραματικά μοντέλα από την Αρχιτεκτονική γλώσσα και σχεδιασμό που συγκλίνουν με το διευρυμένο λεξιλόγιο της σύγχρονης Τέχνης.
- Να διερευνηθεί ο κομβικός ρόλος του μνημείου ως εμπράγματη οντότητα σε σχέση με τις έννοιες του τόπου και της ανθρωπογεωγραφίας.
- Να προσδιοριστεί η διανυσματική σχέση της μνήμης με τον χρόνο.
- Να επινοηθεί ένα υβριδικό μοντέλο χρήσης του μνημείου στο σήμερα.

Βασικοί άξονες της ερευνητικής διαδικασίας και μεθοδολογική προσέγγιση:

A) Οργάνωση αρχείου που θα αποκωδικοποιεί και θα ενορχηστρώνει αναπαραστατικά (ως αυτόνομο έργο) τα ειδικά χαρακτηριστικά της κάθε δολοφονημένης προσωπικότητας, τις συνθήκες και μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν ή οδήγησαν στην δολοφονία, την κοινωνικοπολιτική αποτίμηση της δολοφονικής πράξης, την συνομιλία του χωροχρόνου με την σύγχρονη πραγματικότητα.

B) Ο Τόπος ως επικράτεια του συμβάντος. Το οικόπεδο, ο δρόμος, η πλατεία κ.α ως σημείο στην δημόσια σφαίρα θα καθοριστεί με βάση την προηγούμενη έρευνα και έτσι θα προσδιοριστεί ως ο χώρος μέσα στον οποίο θα λειτουργήσει οργανικά το προτεινόμενο κατασκεύασμα και θα μελετηθούν οι χωροταξικές και

επιτελεστικές παραμετροποιήσεις που ενδέχεται να επιφέρει.

Γ) Η τελική πρόταση θα ολοκληρωθεί με κατασκευή τρισδιάστατης μακέτας, συγκρότηση του απαιτούμενου υποστηρικτικού εποπτικού υλικού (σχέδια, φωτογραφίες, video, 3D animations, ηχητικά ντοκουμέντα κ.α) και θα υποστηριχθεί με δημόσια παρουσίαση σε συνδυασμό με το σύνολο της ερευνητικής πορείας, της θεωρητικής εμβάθυνσης και της διαδικαστικής αλληλουχίας που οργανώθηκε η συνθετική πρακτική.

Βασικοί άξονες της ερευνητικής διαδικασίας και μεθοδολογική προσέγγιση:

Α) Οργάνωση αρχείου που θα αποκωδικοποιεί και θα ενορχηστρώνει αναπαραστατικά (ως αυτόνομο έργο) τα ειδικά χαρακτηριστικά της κάθε δολοφονημένης προσωπικότητας, τις συνθήκες και μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν ή οδήγησαν στην δολοφονία, την κοινωνικοπολιτική αποτίμηση της δολοφονικής πράξης, την συνομιλία του χωροχρόνου με την σύγχρονη πραγματικότητα.

Β) Ο Τόπος ως επικράτεια του συμβάντος. Το οικόπεδο, ο δρόμος, η πλατεία κ.α ως σημείο στην δημόσια σφαίρα θα καθοριστεί με βάση την προηγούμενη έρευνα και έτσι θα προσδιοριστεί ως ο χώρος μέσα στον οποίο θα λειτουργήσει οργανικά το προτεινόμενο κατασκεύασμα και θα μελετηθούν οι χωροταξικές και επιτελεστικές παραμετροποιήσεις που ενδέχεται να επιφέρει.

Γ) Η τελική πρόταση θα ολοκληρωθεί με κατασκευή τρισδιάστατης μακέτας, συγκρότηση του απαιτούμενου υποστηρικτικού εποπτικού υλικού (σχέδια, φωτογραφίες, video, 3D animations, ηχητικά ντοκουμέντα κ.α) και θα υποστηριχθεί με δημόσια παρουσίαση σε συνδυασμό με το σύνολο της ερευνητικής πορείας, της θεωρητικής εμβάθυνσης και της διαδικαστικής αλληλουχίας που οργανώθηκε η συνθετική πρακτική.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Α) Διεπιστημονική ερευνητική ευχέρεια

Β) Διαχείριση πληροφοριών και οργάνωση μητρώου

Γ) Ανάλυση δεδομένων και οργάνωση εποπτικών μηχανισμών

Δ) Σχηματισμός παραμέτρων και σύγκριση ετερογενών νοηματικών επιστρώσεων

Ε) συνθετική διαδικασία

ΣΤ) Εικαστικό αποτέλεσμα

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.2	Φιλοσοφία και Αρχιτεκτονική (ECTS 7,5)	Βύρων Καλδής

Περιγραφή του μαθήματος:

Στόχος του Μαθήματος είναι η παρουσίαση των βασικών αρχών της Φιλοσοφίας και ειδικότερα της Αισθητικής και της **Φιλοσοφίας της Αρχιτεκτονικής**. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αισθητική-φιλοσοφική θεώρηση της Αρχιτεκτονικής και ανάδειξη της ιδιαιτερότητάς της ως η "καθολική" τέχνη και ταυτόχρονα τεχνολογικό φαινόμενο.

Το Μάθημα προσφέρει επίσης σημαντική εισαγωγή στην **Φιλοσοφία** γενικά και στην **Αισθητική** ειδικά, απαραίτητο υπόβαθρο και για πολλά άλλα μαθήματα του ΠΜΣ. Το μάθημα συμβάλλει σημαντικά στοχεύοντας στον κορμό της Ειδίκευσης της **Γνωσιολογίας της Αρχιτεκτονικής** προσφέροντας τα **απαραίτητα εφόδια και τις θεμελιακές προϋποθέσεις** για την πληρέστερη κάλυψη αυτής της Ειδίκευσης και περαιτέρω αφομοίωση/κατανόηση των άλλων μαθημάτων που την συνθέτουν.

Μορφή: Διαλέξεις, σεμινάρια και παρουσιάσεις ειδικών θεμάτων ενώ περιλαμβάνεται συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στο τέλος του εξαμήνου.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

A. Φιλοσοφία και Θεωρίες της Αισθητικής:

Από την Κλασσική Εποχή μέχρι τη Νεωτερικότητα και το Μοντερνισμό -Μεταμοντερνισμό

1. Με βάση μια εισαγωγή στη γενική **Φιλοσοφία – Οντολογία-Γνωσιολογία-Αισθητική** – γίνεται μια περιεκτική ανάλυση των φιλοσοφικών θεωριών για την τέχνη κατ' αρχάς από τους κλασσικούς χρόνους, και μέσω του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης και του Baroque, μέχρι τους Νέους Χρόνους, τον Διαφωτισμό και τον Γερμανικό Ιδεαλισμό και τον 19ο αιώνα και την Μοντέρνα Εποχή και τον Μεταμοντερνισμό του 20^{ου} και 21^{ου} αιώνα.

Θεωρείται απαραίτητη η γνώση αυτή για την περαιτέρω κατανόηση του ρόλου της Αισθητικής απέναντι στις νέες αρχιτεκτονικές και καλλιτεχνικές προκλήσεις.

2. Ακολουθεί ανάλυση των σύγχρονων Αισθητικών θεωριών, όπου αναλύονται οι σχέσεις της αρχιτεκτονικής και της τέχνης με την κοινωνία, την πολιτική ιδεολογία, τις κοινωνικές επιστήμες, την ψυχολογία, νευροεπιστήμες και τη νέα τεχνολογία.

3. Εφαρμόζεται ανάλογη ανάλυση και στο χώρο της Αρχιτεκτονικής.

Προς τον σκοπό αυτόν μελετώνται οι θέσεις της αισθητικής για τις εικαστικές τέχνες και ειδικότερα για την αρχιτεκτονική στο πλαίσιο των δύο κυρίαρχων φιλοσοφικών θεωριών και σχολών (α) της Αγγλοσαξωνικής, αναλυτικής φιλοσοφίας και θεωρίας της αισθητικής και (β) της Ηπειρωτικής φιλοσοφίας, όπως της Σχολής της Φρανκφούρτης (κριτική θεωρία), της Φαινομενολογίας και της Ερμηνευτικής.

Επιπρόσθετα θα παρουσιαστεί η σύγχρονη προσέγγιση βάσει Νευροπειστημών και Τεχνητής Νοημοσύνης

Στην υποενότητα αυτή εξετάζεται επίσης ο αρχιτεκτονικός μοντερνισμός, η ιστορική του πορεία και το θεωρητικό του υπόβαθρο, ενώ επίσης γίνονται συνεχείς αναφορές στον σύγχρονο αρχιτεκτονικό - εικαστικό χώρο, και στις τέχνες των μέσων όπως είναι η φωτογραφία και ο κινηματογράφος που σχετίζονται με αυτόν.

Β. Φιλοσοφία της Αρχιτεκτονικής – Οντολογία του Αρχιτεκτονήματος: τι συνιστά αρχιτεκτόνημα;

Σύγχρονες Αισθητικές Θεωρίες/Μεταμοντερνισμός:

Εφαρμογή στην Αρχιτεκτονική και την Τέχνη - Αρχιτεκτονική Θεωρία

«Χώρος» και Ηθική

Φιλοσοφία και «Πόλη»

Η Ενότητα αυτή εστιάζει στις σύγχρονες φιλοσοφικές προσεγγίσεις και θεωρίες αισθητικής στις ημέρες μας, με έμφαση την αρχιτεκτονική και την φιλοσοφία της αρχιτεκτονικής ως νέο κλάδο. Διερευνώνται σύγχρονες εκφάνσεις τους φιλοσοφικού ζητήματος για το τι συνιστά Τέχνη και παρουσιάζονται νέες εννοιολογήσεις, ερωτήματα που προσεγγίζουν τη μεταμοντέρνα κατάσταση καθώς επίσης και νέες φωνές που μιλούν για τον «θάνατο» του μεταμοντέρνου ή τη μετα-μεταμοντέρνα κατάσταση,

Επίσης εξετάζονται περαιτέρω οι παράπλευρες διακλαδώσεις και σχέσεις αισθητικής και αρχιτεκτονικής με την ψυχανάλυση, κοινωνική ανθρωπολογία, πολιτική και κοινωνική θεωρία, την ηθική, τον ρόλο του design στην αρχιτεκτονική και μηχανολογία, καθώς και διασυνδέσεις με την σημειωτική/σημειολογία (δομισμός-μεταδομισμός), το Μαρξισμό και την κοινωνιολογία της τέχνης, τα μαθηματικά, την ψυχολογία καθώς και τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες και την τεχνοεπιστήμη.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ & ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κάθε διάλεξη και θεματική συνοδεύεται από ειδική βιβλιογραφία που περιλαμβάνει κύριες και δευτερεύουσες πηγές (βιβλία και άρθρα) – στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. Κείμενα/άρθρα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του μαθήματος.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το μάθημα «Φιλοσοφία και Αρχιτεκτονική» εκτυλίσσεται ως διαδοχή διδακτικών ενοτήτων με πιθανή συμμετοχή και προσκεκλημένων ομιλητών. Η ενεργή συμμετοχή των φοιτητριών/τών είναι αυτονόητα απαραίτητη. Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται βάσει (α) μιας **γραφπτής Εργασίας** (c. 3.000 λέξεων), την οποία εκπονούν κατόπιν συνεννόησης με τον υπεύθυνο καθηγητή του μαθήματος αλλά και (β) προσμετρώντας την ανελλιπή παρουσία και ενεργό συμμετοχή τους στο μάθημα.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.3	Μητροπολιτικές Κουλτούρες(ECTS 7,5)	Μουτσόπουλος Θανάσης
Διδ.ομάδα:		
Κωνσταντίνος Βασιλείου		
Παύλος Λέφας		

Περιγραφή του μαθήματος:

Εδώ και αρκετά χρόνια η πολεοδομία μοιάζει ανίκανη να αλλάξει τόσο αυτή την προϋπάρχουσα δομή όσο και τη δυναμική της κοινωνίας. Ένα νέο φαινόμενο, οι μητροπόλεις της περιφέρειας, όπως αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα από τη δεκαετία του '60 και μετά, έδωσαν μια νέα ερμηνεία της σύγχρονης πόλης. Εδώ η πόλη είναι πολύ περισσότερο μια ανεξέλεγκτη δυναμική κατάσταση, όπου οι μονάδες απορροφούνται από το σύνολο. Οι αρχιτέκτονες, οι πολεοδόμοι και το κράτος φαίνονται ανήμποροι να αλλάξουν το παραμικρό. Η πόλη εμφανίζεται πλέον ως ένας ζωντανός οργανισμός ο οποίος αναπτύσσεται ερήμην τόσο των αρχιτεκτόνων όσο και του κράτους. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνει, για την Αθήνα, ο αρχιτέκτονας Giorgio Grassi γράφοντας ότι αποτελεί ένα εντυπωσιακό παράδειγμα ανεξέλεγκτης πόλης, με μια σειρά προβλήματα, στην οποία είναι αδύνατον να έχεις το παραμικρό αποτέλεσμα μέσα από τον σχεδιασμό ενός κτιρίου, όπως γράφουν οι Deleuze και De Marco, ένα τέρας, που διαθέτει δυνάμεις χωρίς τέλος και αρχή, που δεν γιγαντώνεται ούτε φθείρεται, αλλά μεταμορφώνεται διαρκώς. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης μοιάζει να έχει τη μεγαλύτερη επίδραση στις μητροπόλεις της περιφέρειας και η Αθήνα δεν είναι εξαίρεση. Ο Robert D. Carlan ξεκινάει το βιβλίο του *Η επερχόμενη αναρχία* με τη διαπίστωση ότι από τα τροπικά δάση του Κονγκό μέχρι τους ουρανοξύστες της Σαγκάης κι από την παλιά πόλη του Βελιγραδίου μέχρι τις εγκαταστάσεις των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας στη Σίλικον Βάλεϊ της Καλιφόρνιας, ο κόσμος αλλάζει. Το συμπέρασμα που συνάγεται από τη μελέτη αυτών των τόσο διαφορετικών περιπτώσεων είναι ότι οι δυνάμεις της αλλαγής εκσυγχρονίζουν ακόμη και τις πιο απομακρυσμένες γωνιές του πλανήτη, παρασύροντας στο πέρασμά τους παραδοσιακούς τρόπους ζωής. Στο βιβλίο του *Η σύγκρουση των πολιτισμών* Samuel P. Huntington υποστηρίζει ότι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών αυξάνονται.

Στην περίπτωση της Αθήνας έχουμε από τη μια πλευρά την επίδραση του μητροπολιτικού πολιτισμού της Δυτικής Ευρώπης και των Η.Π.Α. και από την άλλη, την υποδοχή οικονομικών μεταναστών από χώρες της ανατολικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής -για πρώτη φορά στην ιστορία της ως πρωτεύουσας του νεοελληνικού κράτους. Επόμενο ήταν να προκληθούν μια σειρά ανακατατάξεις στην ίδια τη δομή της πόλης. Η Αθήνα είναι σήμερα μια κοσμοπολίτικη πόλη, εμπειρία πρωτόγνωρη. Ο τουρισμός την έφερνε σε επαφή με επισκέπτες απ' όλο τον κόσμο εδώ και δεκαετίες, όμως από την επιλογή της ως πρωτεύουσας του νέου ελληνικού κράτους παρέμενε σε γενικές γραμμές μια πόλη με ομοιογενή πληθυσμό, πράγμα που αλλάζει σήμερα με ταχύτατους ρυθμούς ώστε να διαφαίνεται πλέον μια πολυγλωσσία και πολυφυλετικότητα που θυμίζουν τις μητροπόλεις του δυτικού κόσμου. Κατά τη μεταπολεμική περίοδο η Αθήνα κατοικήθηκε από εσωτερικούς μετανάστες, χωρικούς. Για ένα πολύ μεγάλο διάστημα η πλειονότητα των κατοίκων της

ελληνικής μητρόπολης δεν μοιραζόταν μια μητροπολιτική κουλτούρα, αλλά μια κουλτούρα του χωριού συμπιεσμένη και παραμορφωμένη απάνθρωπα από την πίεση της ανωνυμίας, του πλήθους, της πυκνότητας της δόμησης και του καυσαερίου.

Σήμερα βιώνουμε μητροπόλεις στις οποίες η επιδερμίδα δεν είναι πλέον τόσο αρχιτεκτονική (όψη) όσο αναγνώσιμη. Οι διαφημίσεις καλύπτουν την επιφάνεια, ή ακόμη και τη μορφή συνολικά, των κτιρίων βάζοντας στη θέση τους χρώματα, σύμβολα, λέξεις και, κυρίως, πληροφορία. Κατά τη διάρκεια της ημέρας τα διαφημιστικά σύμβολα αναμειγνύονται σχεδόν ισότιμα με τη ζωή της πόλης. Το βράδυ οι διαφημιστικές αφίσες και επιγραφές παίρνουν το πάνω χέρι. Ο Σταύρος Σταυρίδης γράφει αναφερόμενος (και) στην Αθήνα: "Η διαφήμιση εισέβαλε στον δημόσιο χώρο και εγκαταστάθηκε στην καρδιά του σφετεριζόμενη τον ρόλο του δημόσιου μνημείου-ορόσημου. Η παρουσία της στον δημόσιο χώρο όχι μόνο τροποποίησε τη μορφή του αλλά, το πιο σημαντικό, συνέβαλε στη δημιουργία μιας νέας εμπειρίας του δημόσιου χώρου." Η Αθήνα μοιράζεται αυτό το χαρακτηριστικό με το Λας Βέγκας, το Τόκιο, το Κάιρο, τη Μουμπάι, μητροπόλεις τόσο του Πρώτου όσο και του Τρίτου Κόσμου, όχι όμως με τις περισσότερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Η επικράτεια των σημείων της ανάγνωσης ξεφεύγει από τις τεράστιες corporate διαφημιστικές αφίσες προϊόντων, τις πολιτικές καταχωρήσεις και τις επιγραφές των καταστημάτων και απλώνεται στην ευρηματικότητα και τη δημιουργικότητα των κατοίκων, κυρίως των νέων, πάνω σε κάθε τοίχο. Όπως λέει ο Jean Baudrillard τα γκραφίτι δεν λένε τίποτε άλλο από "Λέγομαι τάδε και υπάρχω". Κάνουν μια δωρεάν διαφήμιση της ύπαρξης, δηλαδή κάτι καθόλου διαφορετικό από αυτό που κάνει και η (επίσημη) τέχνη. Έτσι μπαίνουμε και πάλι στην επικράτεια του χειροποίητου και της ευρηματικότητας του κατοίκου. Στην Αθήνα η αναγνωσιμότητα της πόλης επεκτείνεται πέρα από τις όψεις και φθάνει μέχρι τα έγκατα της Γης. Η στρωματογραφία της Αθήνας, πάνω και κάτω από το έδαφος, μοιάζει με αυτή του γνωστού ελληνικού (αλλά και άλλων γειτονικών χωρών) γλυκού, του μπακλαβά. Αρχαιότητες επικαλύπτονται από τη σύγχρονη πόλη σε όλη σχεδόν την επιφάνεια του ιστορικού κέντρου. Η διαφορά έγκειται στο ότι, στην περίπτωση της πόλης, αυτή η στρωματογραφία επιφυλάσσει δυσάρεστες εκπλήξεις όσον αφορά την οικοδόμηση ή την αξιοποίηση του ακινήτου: αν τολμήσεις να διαρρήξεις την επιφάνεια, θα αποκαλυφθούν (συνήθως ανεπιθύμητα) μυστικά.

Το μάθημα αυτό θα εξετάσει τα ζητήματα αυτά μέσω διαλέξεων, προβολών και περιηγήσεων στην πόλη της Αθήνας.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα προσφέρει τη δυνατότητα σε φοιτητές, /ριες, ανεξαρτήτως προπτυχιακών σπουδών, να εμβαθύνουν σε θέματα που αφορούν στη σχέση του φαινομένου της μητρόπολης με αστυακές κουλτούρες όπως αυτές αναπτύσσονται από τα τέλη του 20ου αιώνα μέχρι σήμερα. Καθώς είναι εξ ολοκλήρου θεωρητικό, το μάθημα ενδέχεται να βοηθήσει σε φοιτητές, /ριες που σκοπεύουν να συνεχίσουν σε διδακτορικό επίπεδο τις σπουδές τους.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.4	Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης) (ECTS 7,5)	Ντάφλος Κωνσταντίνος

Κάλλια Φυσαράκη, Μαρία Σιδέρη, Μυρτώ Σαρμά, Δήμητρα Τρούσα, Ελένη Τζιφτζιλάκη,
Δανάη Μανωλέσου, Χαρίκλεια Χάρη, Άννα Τζάκου, Ειρήνη Κουμπάρουλη, Ίριδα Φουστέρη,
Άννα Τσουλούφη, Μαίρη Ζυγούρη

(ειδική συμμετοχή μελών ΔΕΠ άλλων ΑΕΙ)

Βασίλης Μπούζας (καθηγητής, Παν. Δυτικής Μακεδονίας)

Βάντα Χαλυβοπούλου (επ. καθηγήτρια, Παν. Δυτικής Αττικής)

Περιγραφή του μαθήματος:

Πρόσφατα, συνδυασμένες πρακτικές τέχνης εφορμούν από θεωρητικούς λόγους και τεχνολογίες που έχουν ως επίκεντρο την άμεση παρουσία και δράση («αρχειακή και επιτελεστική στροφή»). Παράλληλα, η νέα σχέση με την τοποθεσία απηχείται ως «νομαδική στροφή» στο πλαίσιο μιας ευρύτερης «χρηστικής στροφής» στην τέχνη που επηρεάζει με ποιητικούς τρόπους την πραγματική ζωή. Η αναθεωρημένη κατηγορία της εξειδικευμένης ή εντοπισμένης φαινομενολογικής παρέμβασης στην φυσική τοποθεσία επιτρέπει να σκεπτόμαστε την τοποθεσία ως ειδολογική («χωρική στροφή») στο πλαίσιο κοινωνικής, έμφυλης, ρευστής ταυτότητας που παράγεται στη μετακινούμενη συνθήκη υποκειμενικής συναρμογής «τόπων σε ακολουθία» από αποσπάσματα που συγκροτούν δίκτυα ενιαίων χωρικών αφηγήσεων (πληροφοριακή τοποθεσία).

Τα ιστορικά πεδία, όπως *πειραματική τέχνη* (experimental art), *κυβερνητική τέχνη* (cybernetic art), *περφόρμανς* (performance) και *τέχνη στο διαδίκτυο* (net art) έχουν ήδη θέσει σχετικές πρακτικές, μέσα και τεχνολογίες, ενισχύοντας κριτικές χωρικές τακτικές με θεωρίες που προέρχονται από τον μεταποικιακό, αντιγεγονικό, μη-ευρωκεντρικό λόγο (έμφυλη θεωρία, επιτελεστική θεωρία, *τεχνοπολιτικό σώμα*, κ.ά.), καθώς με queer εφαρμοζόμενες τεχνολογίες και τεχνουργίες.

Το μάθημα διερευνά επιτελεστικό σχεδιασμό στο πεδίο από νομαδικές παρεμβάσεις και εφικτές δράσεις (-μεταξύ) χρηστικότητας και ποιητικής. Ενθαρρύνει ανοικτές συζητήσεις για την κριτική ανάλυση τακτικών και μεθόδων στην τρέχουσα *δημόσια τέχνη*.

Θεωρητικά ζητήματα – διδακτικές ενότητες:

A. Θεσμική κριτική (εντός του πλαισίου αυτονομημένης τέχνης)

-εννοιολογική τέχνη & περιβαλλοντική τέχνη (conceptual art, environmental art)

-επιτελέσεις ετεροτοπικότητας (fluxus performances, installations for events & happenings), τέχνη της διαδικασίας (process art)

-εντοπισμένη τέχνη (τοποειδής ή ιδιοτοπική) (site-specific art)

-γλυπτική στο διευρυμένο πεδίο («sculpture in the expanded field»)

B. Κριτικοί θεσμοί (εντός του συγκεκριμένου τέχνης)

-νέα δημόσια τέχνη («new genre public art»)

-λειτουργική τοποθεσία & πληροφοριακός μετακινούμενος τόπος στο διευρυμένο πεδίο («functional site»)

Γ. Θέσπιση θεσμών κριτικής (επιτελέσεις στο περιεχόμενο της καθημερινής ζωής)

-αυτοθεσμιζόμενες συλλογικές δράσεις (collective acts) (συμμετοχή, διάλογος, κοινότητα, συνεργασία, συσχέτιση), (relational art, social engaged art, dialogical art, community based art, participation, collaboration)

-νομαδική τέχνη, δια-μέσα και ουτοπίες (ταχυδρομική τέχνη «mail art», επιτελέσεις αρχειακής τέχνης «archival art», παράσταση ποίησης «poetry performance»)

-πολιτικές παρεμβατικής τέχνης (πολιτισμικές παρεμβάσεις «culture jamming»), πρακτικές πολιτικού ακτιβισμού (artivism, hactivism, protest art, public acts, κ.ά.), queer επιτελέσεις, πολιτική τέχνη με αναδυόμενες τεχνολογίες (λ.χ., *tactical media*, *locative media*, κ.ά.), βίο-τακτικές τεχνοπολιτικών μέσων, χωρο-τακτικές προσωρινής γεωγραφίας (λ.χ. τέχνη οδοιπορίας επιβίωσης & σπορ-τέχνη, μεθοριακή /συνοριακή τέχνη κ.ά.).

Ζητούμενο: Επιτελεστικός σχεδιασμός δημόσιας νομαδικής δράσης πεδίου που θα αναπτυχθεί ως προσωπική έμπρακτη βιωματική κριτική έρευνα (ανάμνηση και αναδυόμενη εμπειρία) με παράλληλη συλλογή και ταξινόμηση τεκμήριων και αναφορών δράσης (πράξη 'τεύχειν'). Κάθε παρέμβαση θα συσχετίζεται με το περιεχόμενο της φυσικής και κοινωνικής τοποθεσίας για την ανάπτυξη σχεσιακής τοπικής σφαίρας, υιοθετώντας προσωπικές ηθικές στάσεις (λ.χ. εμπλεκόμενα δρώντα υποκείμενα, τρόποι και μέσα συμπαράγωγής ή διανομής της δουλειάς).

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.5	Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χώρου, παραβάσεων(ECTS 7,5)	Σεβαστάκης Δημήτριος
	Σόλων Ξενόπουλος Ελευθερία Ράπτου	

Περιγραφή του μαθήματος:

Ένα από τα βασικά εργαλεία του μαθήματος είναι ο κινηματογράφος, οι βασικές αφηγηματικές παραδοχές του, το πολιτικό υπόστρωμα, το έγκλημα και το εθιμικό περικείμενο, οι αναγωγές του στη λογοτεχνία, το θέατρο, εν γένει στις παραστατικές τέχνες και τις προκύπτουσες μορφές μαζικής εικονοποιίας (πολιτική απεικόνιση, μαζικός λόγος των social media, επικοινωνία, ειδησεογραφικές στρατηγικές, διαφήμιση, μόδα κ.λπ).

Γιατί (κυρίως, αλλά όχι μόνο) ο κινηματογράφος; Γιατί η τεχνοβιομηχανική του εξέλιξη, η ιστορικά εξελισσόμενη τεχνολογική του δυνατότητα, διασταυρώνεται με τις αφηγηματικές τακτικές, ανακαθορίζει τη γλώσσα και την αντιληπτική δομή του θεατή /λήπτη. Ο κινηματογράφος διατηρεί άμεσες σχέσεις αμοιβαίου καθορισμού, με τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές συνθήκες και τη πολιτιστική βιομηχανία. Η δομή του έργου είναι σε μεγάλο βαθμό αντανάκλαση της δομής, της αντίληψης του λήπτη και το αντίστροφο. Δηλαδή από την αφηγηματική και εικονοποιητική οργάνωση του έργου, από την τεχνική του υπόσταση (τη μηχανή-εργαλείο, τη φιλμογράφιση, λήψη και προβολή), προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε τη δομή του χώρου, το σχεδιασμό του, τη δομή της αντιληπτικής λειτουργίας του θεατή, την αξιωματική του μηνύματος, του πολιτικού και ηθικού ισχυρισμού που υποστασιοποιείται. Η εξέλιξη των αφηγηματικών μέσων, η διαρκής ανασυγκρότηση της αρχιτεκτονικής της εικόνας, δηλαδή εν τέλει, ο μετασχηματισμός της αντίληψης, στο πεδίο της κινηματογραφίας, της παράστασης και της αναπαράστασης ουσιαστικά συμπυκνώνουν τις κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές συνδηλώσεις. Μέσο αναπαράστασης σημαίνει «κατασκευή» της πρόσληψης και συγχρόνως συμμόρφωση με τη τυπολογία της. Μια σύνθετη αμοιβαιότητα.

Κινηματογράφος, θέατρο, φαινόμενα του μαζικού πολιτισμού, αφηγηματικά πυκνώματα όπως είναι οι διαφημιστικές αναπαραστάσεις, οι απεικονιστικές εφαρμογές, οι αφίσες, οι λαϊκές ειδωλοποιήσεις, τα κόμιξ, animation, η μόδα κοκ, οι εικαστικές και παραστατικές τέχνες, performance art κλπ, ορίζουν ένα ευέλικτο πεδίο στο οποίο εκδιπλώνεται η προβληματική του μαθήματος.

Η προσπάθειά μας έγκειται στη μελέτη αυτών των έσχατων περιοχών της «σκέψης του σχήματος», των εννοιών που εγκαθίστανται και υπερκαθορίζουν το ορατό. Το σινεμά, όπως και οι παραστατικές τέχνες, είναι τα εργαλεία για να αναλυθεί η ιστορία, οι κοινωνικές μορφοποιήσεις, οι ιδεολογικές κατασκευές, οι δικαιοτικές και εθιμικές παραδοχές, οι κοινωνικές συγκρούσεις, η πολιτική, η αφήγηση.

Πώς γίνεται και πώς εξελίσσεται το μάθημα;

Η βασική φόρμα είναι η ακόλουθη: γίνεται προβολή ταινίας ή έργων αναφοράς από τις παραστατικές ή άλλες τέχνες και αναλύονται-συζητούνται, εκτός από τα φιλμικά, δραματουργικά, απεικονιστικά, γλωσσικά χαρακτηριστικά και το κοινωνικό-πολιτικό περιεχόμενο, η περιβάλλουσα ιστορική συνθήκη. Ποιος σκηνοθέτης /δημιουργός, γιατί αυτή η θεματολογία, ποια μέσα (μοντάζ, ρυθμοί, φωτισμοί, υποκριτική, λόγος) συστήνουν τι; Υπό ποιες συνθήκες γυρίστηκε η ταινία ή δημιουργήθηκε το έργο/ παράσταση, ποια mega-γεγονότα (πόλεμοι, παραγωγικές ανατροπές, κοινωνικές συγκρούσεις- αναδιρθρώσεις, συλλογικά αιτήματα, καταναλωτικές επιθυμίες, δίκαιο κλπ) αποτελούν το πολιτισμικό περιβάλλον;

Τα μαθήματα εξελίσσονται επίσης, *in situ*, με πορείες σε χώρους κινηματογραφικής και ιστορικής/πολιτικής πύκνωσης. Το φιλμικό γεγονός έχει τις ισχυρές αντιστοιχίες του στην πόλη. Οι διαλέξεις καθώς και οι «πορείες» στην πόλη, στα πεδία φιλμικού και ιστορικού ενδιαφέροντος, είναι μια μορφή «ατελιέ».

Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδεται μια εργασία κριτικής ανάλυσης ενός ή περισσότερων έργων αναφοράς (οι φοιτητές επιλέγουν και μέσα από ποικίλες μορφές τέχνης ή κοινωνικών συνάψεων και αισθητικών εφαρμογών). Χρησιμοποιούνται ένα ή περισσότερα εκφραστικά μέσα, εάν αυτό υπηρετεί την ιδέα της εργασίας.

Πολλάπλά μέσα σχεδιασμού, βιντεοκατασκευές, γραπτό κείμενο, εικαστικές προτάσεις, βιντεοσκοπημένες performances, οπτικά-εικονικά περιβάλλοντα κ.ο.κ. Ο καθένας/μία δουλεύει με το προσωπικό του/της ρυθμό (αφού δεν ωριμάζουν οριζόντια και συγχρόνως οι ιδέες). Δηλαδή, παράλληλα με τις διαλέξεις συγκροτείται σταδιακά η διαφοροποιημένη, ατομική προσέγγιση και η εργασία. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος έρχονται επισκέπτες ομιλητές. Επίσης, η παρακολούθηση παραστάσεων στο θέατρο ή προβολών στο σινεμά, είναι μέρος του εργαστηρίου, και πάντα στο πλαίσιο του κοινού ερευνητικού τόπου που μπορεί να αποτελεί ένα καλλιτεχνικό γεγονός, πάνω στο οποίο και θα εργαστούμε στο μάθημα.

Ευρύτατη βιβλιογραφία δίνεται με τη έναρξη των μαθημάτων.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι φοιτητές /τριες έχουν σε πολύ υψηλό βαθμό κατακτημένη γνώση, έχουν επίσης αναπτυγμένη δυνατότητα κατανόησης. Αυτά τα χαρακτηριστικά βασίζονται, εκτείνονται και αναπτύσσονται πάνω σε γνωστικά, συνθετικά και ερευνητικά στοιχεία του πρώτου κύκλου σπουδών. Τόσο σε γνωστικό όσο σε μεθοδολογικό επίπεδο. Μπορούν επομένως να ελιχθούν σε διάφορα επιστημονικά και αντιληπτικά πεδία και να αξιοποιήσουν τις γνωστικές διασταυρώσεις, ώστε να συγκροτήσουν πρωτότυπες ερευνητικές τακτικές και να εισηγηθούν αξιόπιστες διατυπωτικές, συμπερασματικές συμπυκνώσεις.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.6	Επιστήμες και Φιλοσοφία στον 20ο Αιώνα (ECTS 7,5)	Τερζόγλου Ίων-Νικόλαος

Διδ.ομάδα:
Μπαλτάς Αριστείδης,
Στεργιόπουλος Κωνσταντίνος

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα δεν αφορά ολόκληρη τη φιλοσοφία του 20ού αιώνα αλλά μόνον εκείνα τα φιλοσοφικά ρεύματα που σχετίστηκαν άμεσα με τις φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά. Φιλοδοξεί δε να στοιχειοθετήσει μian αδρή επισκόπηση των διάφορων τρόπων με τους οποίους η φιλοσοφία αντέδρασε στην ανάπτυξη των επιστημών κατ' αυτήν την περίοδο και προσπάθησε να διευθετήσει τις σχέσεις της με τα επιτεύγματά τους, αναμορφώνοντας τον εαυτό της αντίστοιχα.

Η δομή που ακολουθεί το μάθημα είναι η εξής:

1. *Εισαγωγή στη φιλοσοφία της επιστήμης:*
Οι γενικές φιλοσοφικές προκείμενες του μαθήματος και αναδρομή στην Ιστορία της επιστήμης μέχρι την Επιστημονική Επανάσταση.
2. *Το φιλοσοφικό τοπίο στο γύρισμα του αιώνα:*
Η καντιανή παράδοση
3. *Οι εξελίξεις στα μαθηματικά και η συναφής κρίση θεμελίων:*
Μη ευκλείδειες γεωμετρίες, αριθμοποίηση της ανάλυσης και θεμελίωση των πραγματικών αριθμών, θεωρία συνόλων, προγράμματα θεμελίωσης των μαθηματικών, η νέα λογική.
4. *Οι ριζικές αλλαγές στη φυσική:*
Θεωρία της σχετικότητας και κβαντική μηχανική.
5. *Τα επιτεύγματα του Frege στη λογική και οι απαρχές της αναλυτικής φιλοσοφικής παράδοσης. Το πρόγραμμα του Russell:* Από τη λογική θεμελίωση των μαθηματικών στη φιλοσοφική ανάλυση της γλώσσας.
6. *Η θεώρηση του L. Wittgenstein*
7. *Λογικός Θετικισμός και Λογικός Εμπειρισμός*
8. *Η κριτική στον Λογικό Εμπειρισμό και τον Λογικό Θετικισμό (I):*
K. Popper
9. *Η κριτική στον Λογικό Εμπειρισμό και τον Λογικό Θετικισμό (II):*
Quine – Hanson – Sellars
10. *Η 'ιστορικιστική' στροφή:*
T. Kuhn
11. *Η 'ιστορικιστική' στροφή και τα παράγωγά της:*
Lakatos – Feyerabend – Laudan
12. *Η σημερινή κατάσταση στη φιλοσοφία της επιστήμης:* Από την κοινωνιολογία της επιστήμης στο Ισχυρό Πρόγραμμα και από εκεί στις Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΣΕΤ).
13. *Επιστροφή στα κλασσικά φιλοσοφικά ζητήματα:* Η διαμάχη για τον επιστημονικό ρεαλισμό.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Γνώσεις:

Ο/η φοιτητής/τρια με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος:

- Εξοικειώνεται με την εξέλιξη του κλάδου της φιλοσοφίας της επιστήμης που ιδρύεται στις αρχές του 20ού αιώνα
- Κατανοεί την ιστορικότητα της διαπλοκής επιστήμης και φιλοσοφίας ως εξηγητικού παράγοντα στην εξέλιξη των επιστημών
- Αντιλαμβάνεται την συνθετότητα των μεταφυσικών και γνωσιολογικών προβλημάτων που εγείρουν οι θετικές επιστήμες
- Κατανοεί τη σημασία της ορθολογικότητας και της προόδου της επιστήμης ως αντικειμένων φιλοσοφικής έρευνας
- Αντιλαμβάνεται τη σημασία των ιστορικών, κοινωνικών και πολιτισμικών συνθηκών για την κατανόηση του σκοπού, της μεθόδου και των γνωσιακών αξιώσεων της επιστήμης

Δεξιότητες:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Αντιλαμβάνεται την ιστορικότητα της επιστήμης και ειδικότερα τη φύση των ριζικών αλλαγών των επιστημονικών ιδεών
- Κατανοεί τη σημασία των φιλοσοφικών (μεταφυσικών, γνωσιολογικών κ.τ.λ.) προβλημάτων που εγείρονται στις θετικές επιστήμες
- Διακρίνει στον σκοπό της επιστήμης μεταξύ περιγραφής, πρόβλεψης και εξήγησης των φυσικών φαινομένων

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.7	Ανάλυση του γραπτού και του σχεδιασμένου Αρχιτεκτονικού λόγου. Θεωρία και Ιστορία της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής (ECTS 7,5)	Τουρνικιώτης Παναγιώτης
	Στέλιος Γιαμαρέλος, Κωνσταντίνα Κάλφα, Κωνσταντής Κίζης, Νίκος Μαγουλιώτης, Μανώλης Σταυρακάκης, Κώστας Τσιαμπάος, Παναγιώτης Φαρανάτος	

Περιγραφή του μαθήματος:

Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ερμηνευτική διερεύνηση των νοηματικών δομών του γραπτού αρχιτεκτονικού λόγου (θεωρητικού, ιστορικού ή κριτικού) και των συνθετικών δομών του σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού έργου, με έμφαση στην έρευνα, τη μέθοδο και την κριτική ανάλυση. Το μέσο δεν θα είναι η εμβάθυνση σε μια συνεκτική ενότητα κειμένων και έργων που να συνδέονται με στενές νοηματικές, χωροχρονικές και ιστορικές σχέσεις αλλά η διασπορά σε πυκνώματα έκφρασης και ερμηνείας που να αναδεικνύουν τη διαφορά. Μας ενδιαφέρει η διχασμένη ενότητα, η διπλή ανάγνωση, η διαφορική συνεκτικότητα, η αντίφαση ως κυρίαρχη δομή των συνεκτικών σκέψεων και πραγμάτων. Θα συζητηθούν αντικείμενα μελέτης και ερευνητικές στρατηγικές σε διασταυρούμενες κατευθύνσεις με κοινή συνισταμένη τον προσδιορισμό ενός πλέγματος μεθόδων και αναλύσεων που να προκύπτουν και να διαμορφώνονται από τις προβληματικές της έρευνας για την ερμηνεία αλλά και τη σύλληψη της ελληνικής αρχιτεκτονικής πέρα από την κοινή διάκριση ανάλυσης και σύνθεσης του χώρου. Θα μας απασχολήσει ιδιαίτερα η σχέση του αρχιτεκτονικού με το μή-αρχιτεκτονικό και η προσφυγή σε έξω-αρχιτεκτονικές πειθαρχίες για τη συγκρότηση ενός αυστηρά αρχιτεκτονικού λόγου έρευνας και πειραματισμού. Στο επίκεντρο των συζητήσεων μας, το 2024-2025 θα βρεθεί η ελληνική αρχιτεκτονική.

Η Ελλάδα που ανακαλύπτεται από την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική στα μέσα του 18ου αιώνα και ανακηρύσσεται ανεξάρτητο κράτος το 1830 είναι μια χώρα στην οποία το παρελθόν και το μέλλον σχεδιάζονται και κατασκευάζονται ταυτόχρονα, σε διακριτές και επικαλυπτόμενες στρώσεις θεωρητικών και υλικών συσχετισμών. Η επινόηση της ιστορίας στο πέρασμα από τον 18° στον 20° αιώνα ήταν μέρος του ευρύτερου λόγου που διεκδίκησε τη μετάβαση από το παρόν στο μέλλον ως υπέρβαση, με κριτήριο τις ιδανικές συνθήκες δημιουργίας και σκέψης που αποδίδονταν στο παρελθόν αλλά είχαν τα μάτια στραμμένα στο μέλλον. Η αφήγηση του παρελθόντος και η αφήγηση του μέλλοντος, που εκφέρονται ως θεωρία και ιστορία στο εδώ και τώρα του ίδιου τόπου και χρόνου, είναι συνεπώς μια καταστατική συνθήκη της δικής μας νεωτερικότητας που διεκδικεί την ελληνική αρχιτεκτονική ως νεοκλασικισμό, ως ελληνικότητα, ως παράδοση, ως μοντερνισμό, ως κριτικό τοπικισμό ή κάθε άλλο νοηματικό προσδιορισμό.

Θα αναζητήσουμε την ελληνική αρχιτεκτονική στη μακρά αυτή περίοδο από τις απαρχές του ανεξάρτητου κράτους ως τις μέρες μας, εμβαθύνοντας θεματικά σε καταγωγικές και νοηματικές συνοχές ή αντιθέσεις, με στόχο να οικοδομήσουμε ένα περιβάλλον κριτικής θεώρησης και αναστοχασμού. Στην αναζήτηση αυτή θα έχουμε ως αφετηρία την Αθήνα, μια πρωτεύουσα πόλη μοντέρνα και ιδανική, στην οποία ιστορία και ουτοπία υπάρχουν μαζί στον γεωγραφικά και ιστορικά ορισμένο τόπο που αναπτύσσεται γύρω

από το υπέρτατο μνημείο της Ακρόπολης, αλλά θα αναφερόμαστε συνολικά στον γεωγραφικό και πολιτισμικό χώρο της ελληνικής αρχιτεκτονικής, σε ένα ιδεατό αρχιπέλαγος συνεκδοχών και αντιφάσεων που εγκαθίσταται ως πραγματικότητα και ως διάσπαρτη πόλη ακόμα και στο αρχιπέλαγος του Αιγαίου.

Τα μαθήματα του εξαμήνου αναφέρονται σε μια σειρά θεμάτων με ρευστή χωροχρονική διαδοχή και θραυσματική συνοχή. Τα περισσότερα από τα μισά θα γίνουν με τη συμβολή προσκεκλημένων που έχουν περάσει από τα ίδια θρανία, έχουν κάνει έρευνα σε αυτά τα πεδία και τώρα διδάσκουν σε ελληνικές και ευρωπαϊκές Σχολές. Στην αφετηρία θα είναι 'το μήλο της έρευνας', 'ο λόγος και η γραμμή', και στη συνέχεια θα αναπτυχθούν θεματικές που θα αναφέρονται στις 'κατασκευές της όρασης', στον Δημήτρη Πικιώνη και τον Κωνσταντίνο Δοξιάδη, στην 'ομιλούσα λαϊκή αρχιτεκτονική', στο σπίτι του Ροδάκη, στην 'κατηραμένη νήσο' του αρχιπελάγους, στο αεροδρόμιο του Saarinen, στην 'πόλη της αντιπαροχής', στη νεωτερική ερμηνεία του μινωικού πολιτισμού, στη διεθνοποίηση, στον μεταμοντέρνο τοπικισμό, στον Άρη Κωνσταντινίδη, στο ιδεολόγημα της αληθινής αρχιτεκτονικής και στο glocal sprawl του πραγματικού αρχιπελάγους.

Ένα τουλάχιστον μάθημα θα γίνει 'επί τόπου' και άλλα 'από απόσταση' με κοινό σημείο συνάντησης το Εργαστήριο Ιστορίας και Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής.

Το μάθημα θα είναι μια σειρά διδακτικών ενοτήτων και διαλόγου. Στο αρχείο αναφοράς περιλαμβάνονται γραμμένες και χτισμένες πηγές, στο πραγματικό και στο φανταστικό πεδίο της αρχιτεκτονικής, κείμενα και σχέδια. Ορισμένα από αυτά θα είναι μέρος της διδακτικής προετοιμασίας και αντικείμενο επεξεργασίας στα μαθήματα. Συστατικό στοιχείο της διδακτικής αποτελεί η εκπόνηση ερευνητικών εργασιών που θα αναφέρονται στον λόγο ως κείμενο, ως σχέδιο και ως εικόνα. Οι εργασίες θα επικεντρωθούν σε τρεις θεματικές, διακριτά ή συγκριτικά, στη 'λαϊκή' αρχιτεκτονική με αφετηρία το σπίτι του Ροδάκη στην Αίγινα, στη συμβολή των 'ξένων' αρχιτεκτόνων στην Ελλάδα με αφετηρία το αεροδρόμιο του Saarinen στο Ελληνικό, και τη νεωτερική ελληνικότητα στα πρώτα 25 χρόνια του αιώνα μας. Στόχος είναι η εμβάθυνση στο συγκεκριμένο και η αναίρεση της διάκρισής ανάμεσα σε γνωσιολογία της αρχιτεκτονικής και προωθημένα ζητήματα αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Η συνάντηση με το ίδιο το αντικείμενο του γραπτού-ή/και-σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου είναι μια υπόθεση εργασίας προς επιβεβαίωση. Οι σπουδαστές θα κριθούν από τις εργασίες τους και από τη συμμετοχή στο μάθημα. Το τελικό αποτέλεσμα θα αποτελέσει αντικείμενο κριτικού διαλόγου.

Ένα τουλάχιστον μάθημα θα γίνει 'επί τόπου' και άλλα 'από απόσταση' με κοινό σημείο συνάντησης το Εργαστήριο Ιστορίας και Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής.

Το μάθημα θα είναι μια σειρά διδακτικών ενοτήτων και διαλόγου. Στο αρχείο αναφοράς περιλαμβάνονται γραμμένες και χτισμένες πηγές, στο πραγματικό και στο φανταστικό πεδίο της αρχιτεκτονικής, κείμενα και σχέδια. Ορισμένα από αυτά θα είναι μέρος της διδακτικής προετοιμασίας και αντικείμενο επεξεργασίας στα μαθήματα. Συστατικό στοιχείο της διδακτικής αποτελεί η εκπόνηση ερευνητικών εργασιών που θα αναφέρονται στον λόγο ως κείμενο, ως σχέδιο και ως εικόνα. Οι εργασίες θα επικεντρωθούν σε τρεις θεματικές, διακριτά ή συγκριτικά, στη 'λαϊκή' αρχιτεκτονική με αφετηρία το σπίτι του Ροδάκη στην Αίγινα, στη συμβολή των 'ξένων' αρχιτεκτόνων στην Ελλάδα με αφετηρία το αεροδρόμιο του Saarinen στο Ελληνικό, και τη νεωτερική ελληνικότητα στα πρώτα 25 χρόνια του αιώνα μας. Στόχος είναι η εμβάθυνση στο συγκεκριμένο και η αναίρεση της διάκρισής ανάμεσα σε γνωσιολογία της αρχιτεκτονικής και προωθημένα ζητήματα αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Η συνάντηση με το ίδιο το αντικείμενο του γραπτού-ή/και-σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου είναι μια υπόθεση εργασίας προς επιβεβαίωση. Οι σπουδαστές θα κριθούν από τις εργασίες τους και από τη συμμετοχή στο μάθημα. Το τελικό αποτέλεσμα θα αποτελέσει αντικείμενο κριτικού διαλόγου.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
Α.1. 8	Ιστορία και Θεωρία του τοπίου: Η σχηματοποίηση κατά την τοπιακή ερμηνεία – πολιτισμικές, πολιτικές, επιστημικές επισημάνσεις (ECTS 7,5)	

**Μωραΐτης
Κωνσταντίνος**

Α. ΚΑΛΑΚΑΛΛΑΣ,
Φ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ – Ρ. ΚΑΤΑΧΑΝΑΣ - Π. ΜΠΕΣΙΝΗΣ - Κ. ΜΩΡΕΤΤΗ
- Γ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ – Μ. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ – Μ. ΣΙΟΥΤΗΣ- Δ.ΤΣΙΒΟΛΑΣ
Π. ΚΑΡΑΜΑΝΕΑ και Α. ΚΟΥΖΟΥΠΗ.

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα αναφέρεται στη γέννηση και ανάπτυξη των νεώτερων θεωρήσεων, των συσχετισμένων με το Τοπίο και την Αρχιτεκτονική Τοπίου, όπως αυτές αναπτύσσονται από την περίοδο της Αναγέννησης έως και την περίοδο που διανύουμε.

Πρόθεση του μαθήματος είναι:

1. Να τονίσει την κεντρική πολιτισμικά, πολιτιστικά και πολιτικά θέση, την οποία κατέχει ο σχεδιασμός τοπίου στην νεώτερη, μετα-Αναγεννησιακή ιστορία των Δυτικών κοινωνιών.
2. Να καταδείξει γενικά την πολιτιστική ή πολιτισμική της συσχέτιση, με άλλες περιοχές κοινωνικής έκφρασης, όπως η ζωγραφική τοπιογραφία και, κύρια, η αρχιτεκτονική κτηριακή ή αστική σύνθεση και σχεδιασμός.
3. Να επιμείνει ιδιαίτερα στη συσχέτισή της με τα μέσα της σύνθεσης του κτηριακού αρχιτεκτονικού ή του αστικού σχεδιασμού, όπως χρησιμοποιούνται κατά την περίοδο που διανύουμε ιδιαίτερα.
4. Να φέρει σε επαφή τους σπουδαστές που μετέχουν στο μάθημα με το έργο σύγχρονων σχεδιαστών τοπίου.
5. Να παρουσιάσει τις διαμορφώσεις τοπίου ως περιοχή δι-επαγγελματικού και διεπιστημονικού ενδιαφέροντος...
6. ...και να τονίσει την αμφίδρομη σχέση την οποία εμφανίζει το διεπιστημονικό αυτό θέμα θεωρητικής έρευνας και σχεδιασμού, με την επαγγελματική πρακτική της αρχιτεκτονικής.
7. Να επισημάνει τέλος, την κεντρικότητα σημασία που διαθέτει η θεώρηση του τοπίου για τα πεδία της σύγχρονης θεωρίας, των επιστημονικών προσεγγίσεων, των εφαρμοσμένων επιστημών και πρακτικών διαμόρφωσης του χώρου, όπως και της συνολικότερης σύγχρονης πολιτισμικής μας διαίσθησης.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε μια σύντομη ανασκόπηση του μαθήματος και τη Νέα Πρόταση για την ειδικότερη επανοργάνωσή του, η οποία εφαρμόστηκε διδακτικά από την περίοδο του ακαδ. έτους 2017-18.

Βήμα 1ο:

Αφετηρία για τη συγκρότηση του μαθήματος και βασική του πρόθεση, κατά τα είκοσι περίπου χρόνια διδασκαλίας του, ήταν να παρουσιάσει και να επεξεργαστεί μια μεθοδολογία διδασκαλίας για τη σύνθεση και τον σχεδιασμό του τοπίου, βασισμένη στην αρχιτεκτονική κτηριακή σύνθεση και σχεδιασμό. Την πρόθεση αυτή υποστηρίξαμε θεωρητικά, διερευνώντας τη νοητική-γνωσιακή διεργασία του 'σχηματισμού' ή 'σχηματοποίησης'. Τη διεργασία δηλαδή εκείνη κατά την οποία, ξεκινώντας από μια σειρά πραγματικά παραδείγματα παράγονται αφαιρετικά νοητικά 'σχήματα', αφαιρετικά δηλαδή πρότυπα κανονιστικής ερμηνείας τα οποία μπορούν με τη σειρά τους, να χρησιμοποιηθούν στη συνέχεια σε πολλές διαφορετικές περιπτώσεις εφαρμογής. Στα θέματα που διερευνούμε, της κτηριακής αρχιτεκτονικής όσο και της αρχιτεκτονικής του τοπίου της, τα σχήματα που μας αφορούν αναφέρονται σε αφαιρετικές επιμέρους μορφές ή συσχετισμούς μορφών που μπορούν να εφαρμοστούν και στις δύο περιοχές σύνθεσης και σχεδιασμού, τόσο στην κτηριακή αρχιτεκτονική δηλαδή, όσο και στην αρχιτεκτονική του τοπίου.

Βήμα 2ο:

Στην πορεία της διδασκαλίας του μαθήματος όμως, έγινε γρήγορα σαφές πως η παραγωγή νοητικών σχημάτων, ο 'σχηματισμός' ή η 'σχηματοποίηση', τουλάχιστον στην περίπτωση της σύνθεσης και του σχεδιασμού, αν όχι και στη γενική συγκρότηση επιστημονικών θεωρήσεων στο πλαίσιο των οποίων επίσης καθίσταται ενεργή, είναι ιστορικά καθορισμένη. Διαθέτει διαφορετικά χαρακτηριστικά σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Προχωρήσαμε έτσι σε μια ιστορική διερεύνηση του τρόπου οργάνωσης της τοπιακής σύνθεσης και του σχεδιασμού, στη διάρκεια διαφοροποιημένων ιστορικά περιόδων.

Βήμα 3ο:

Μπορούμε τότε να προβάλουμε το αίτημα μιας ταυτόχρονης επιστημικής και επιστημονικής διερεύνησης των όρων της σύνθεσης και του σχεδιασμού, αυτό είναι το τρίτο βήμα της παρουσιάσής μας που αντιστοιχεί στις προθέσεις διδασκαλίας του μαθήματος, όπως διαμορφώθηκαν ήδη από το ακαδημαϊκό έτος 2017-18. Της σύνθεσης και του σχεδιασμού γενικά, με βασικό έναυσμα και πεδίο αναφοράς όμως τη σύνθεση και τον σχεδιασμό του τοπίου.

Βήμα 4ο:

Γιατί όμως η διερεύνηση της σύνθεσης και του σχεδιασμού του τοπίου και ευρύτερα των θεωρήσεων του τοπίου, εμφανίζεται καθοριστική για να προσεγγίσουμε τη σύνθεση και τον σχεδιασμό γενικά, στην περίοδο που διανύουμε;

Η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα ορίζει το τέταρτο βήμα των προθέσεων διδασκαλίας του μαθήματος. Προφανώς μπορούμε, απαντώντας, να συνδέουμε το τοπίο στις μέρες μας με κοινωνικά και πολιτικά αιτήματα, όπως αυτά που αφορούν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Αλλά μπορούμε να το συσχετίσουμε επίσης με τη μετάβαση από την ευκλείδεια γεωμετρία σε άλλα γεωμετρικά πρότυπα, της τοπολογίας για παράδειγμα, όπως και με όρους σύγχρονων μέσων παράστασης και σχεδιασμού, όπως αυτά που αντιστοιχούν στην ηλεκτρονική σχεδίαση.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ως προς τα μαθησιακά αποτελέσματα, η προσφορά του μαθήματος αφορά:

- 1 – Την παροχή σε αρχιτέκτονες (ή σε άλλους αποφοίτους πολυτεχνικών σχολών) εξειδικευμένων γνώσεων, οι οποίες σε σύγχρονα αστικά περιβάλλοντα τα οποία βρίσκονται σε κρίση ή σε εξωστικά περιβάλλοντα με διαρκώς διογκούμενα προβλήματα, αποτελούν πλέον γνώσεις αιχμής στο πεδίο εργασίας ή σπουδής. Εξειδικευμένων γνώσεων προορισμένων να συνεισφέρουν τη βάση για πρωτότυπη σκέψη και ουσιαστικότητα κοινωνική και πολιτική κριτική συμμετοχή.
 - 2 - Όστε οι συμμετέχοντες σπουδαστές αναμένεται να αποκτήσουν αυξημένη κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης σε ένα κρίσιμο πεδίο αναφοράς και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία.
 - 3 - Αναμένεται επομένως να αποκτήσουν εξειδικευμένες προσεγγίσεις θεώρησης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στη σχεδιαστική χωρική έρευνα ή/και στην καινοτομία, προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία. Διαφορετικά πεδία όπως την αρχιτεκτονική τοπίου
-

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.9.	Edgar Allan Poe: Αρχιτεκτονική Ιδιοφυΐα	

**Τερζόγλου
Νικόλαος – Ιων**

Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου, Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ

Διδακτική Ομάδα: Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου, Δρ. Αρχ. ΕΜΠ, Μ.Δ.Ε. Ε.Μ.Π., Πτυχ. ΑΣΚΤ (γενικός συντονιστής).

Εξωτερικοί συνεργάτες: Γεώργιος Κόκκαλης, Αρχ. ΕΜΠ, Υ.Δ. ΕΜΠ

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του προβληματισμού που έχει διανοιχθεί από την σειρά των τεσσάρων ερευνητικών σεμιναρίων για τον Nietzsche (2020-2024). Θα διερευνήσει σε βάθος τις πολύπλοκες σχέσεις της αρχιτεκτονικής σκέψης με την λογοτεχνική αφήγηση, την μεταφορά και την γλώσσα, επιλέγοντας ως case study το έργο του Edgar Allan Poe (1809-1849). Στόχος του μαθήματος είναι να ερμηνεύσει επιλεγμένα διηγήματα του Poe από μία χωρική προοπτική, μέσω νέων μεθοδολογικών εργαλείων, με απώτατο σκοπό τον εμπλουτισμό των διαθέσιμων εννοιολογικών δομών οργάνωσης, σχεδιασμού και νοηματοδότησης του αρχιτεκτονικού χώρου.

Το μάθημα θα επιχειρήσει να προσφέρει μία ποικιλία διαφορετικών απαντήσεων, υποθέσεων εργασίας και Λακατοσιανών ερευνητικών προγραμμάτων στην προβληματική των σχέσεων αφήγησης και αρχιτεκτονικής, μέσω μίας σειράς διαλέξεων από την διδακτική ομάδα. Θα αναπτυχθούν γενεαλογικές, κειμενικές και συγκριτικές εμβυθύνσεις στο έργο του Poe, βάσει μίας ποικιλίας μεθοδολογικών εργαλείων (ιστορία ιδεών + εννοιών, θεωρίες πρόσληψης, μεταφορολογία, αφηγηματολογία).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Πρωτογενής βιβλιογραφία Έργα του Edgar Allan Poe

The Penguin Complete Tales and Poems of Edgar Allan Poe, Penguin Books, London, 2011.

Στέφανος Μπεκατώρος (επιμ.), *Edgar Allan Poe, Τόμος Α', Ποιήματα – Κριτική – Επιστολές*, Εκδόσεις Πλέθρον, Αθήνα, 1991.

Στέφανος Μπεκατώρος (επιμ.), *Edgar Allan Poe, Τόμος Β', Ιστορίες*, Εκδόσεις Πλέθρον, Αθήνα, (1991), 2002.

Δευτερογενής βιβλιογραφία για τον Edgar Allan Poe (και την σχέση χωρικότητας και αφήγησης)

Νικολάου – Ιωάννου Σ. Μπούσουλα, *Η Μεταφυσική Φοβία – Εποπτεία του Παντός στον Edgar Allan Poe (Σύμπαν Τρόμου Απόκοσμου στον Πόε)*, Εκδόσεις Δωρικός, Αθήνα, 1978.

Benjamin F. Fisher, *The Cambridge Introduction to Edgar Allan Poe*, Cambridge University Press, Cambridge, 2008.

Terzoglou Nikolaos-Ion (May 2018), "Architecture as Meaningful Language: Space, Place and Narrativity", στο επιστημονικό περιοδικό: *Linguistics and Literature Studies* Vol. 6 (3), pp. 120-132.

Frank, Joseph. (1991), *The Idea of Spatial Form*. Rutgers University Press. New Brunswick and London.

Hamon, Philippe. (1992), *Expositions. Literature and Architecture in 19th Century France*. University of California Press. Los Angeles California.

Eagleton, Terry (2005/2007), *Ιερός Τρόμος*. Μτφρ: Δ. Λαμπαδά, Δ. Φιλίππουπολίτης Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα.

Μπαχτίν, Μιχαήλ (2022), *Μορφές του Χρόνου και του Χρονότοπου στο Μυθιστόρημα*. Μτφρ: Γιώργος Πινακούλας. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Ηράκλειο.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.1 0	Προς μια Αρχιτεκτονική ως Τέχνη: Η ένταξη της χρονικότητας στον σχεδιασμό (A) (ECTS 7,5)	Σταυρίδης Σταύρος

Διδ.ομάδα:
Μπαλτάς Αριστείδης, Μιχαλοπούλου Κατερίνα, Τουλούμης Αντώνης

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της Αρχιτεκτονικής ως Τέχνης που σχεδιάζει το Χρόνο, όπως και τον Χώρο. Επιχειρεί τη συγκρότηση μιας θεωρίας ένταξης του σχεδιασμού της χρονικότητας στην Αρχιτεκτονική.

Τελικό ζητούμενο είναι η χρονική ανάλυση ενός υφιστάμενου παραδείγματος με τους όρους που θέτει το μάθημα. Το παράδειγμα μπορεί να είναι ένα αρχιτεκτονικό έργο, ή οποιοδήποτε άλλο έργο εικαστικό, μουσικό, λογοτεχνικό, κινηματογραφικό κλπ.

Ειδικότερα θα διερευνηθεί η έννοια του χρόνου όπως τοποθετείται στη φιλοσοφία, στην επιστήμη και στις τέχνες. Σε αυτή τη διερεύνηση θα αναζητηθεί η επίδραση των θεωριών περί χρόνου, με έμφαση στους μεγάλους σταθμούς της Αρχαιότητας, του 17ου αιώνα και της σύγχρονης εποχής -από το 19ο αι. μέχρι σήμερα.

Σε ό,τι αφορά την Τέχνη, το ενδιαφέρον θα εστιάσει στην ανίχνευση και διερεύνηση της χρονικής δομής και της έκφρασής της, στα επιμέρους εκφραστικά συστήματα όπως αυτά της ποίησης, της μουσικής, του κινηματογράφου, του χορού, της επιτελεστικής τέχνης και του θεάτρου.

Όχημα για τη διερεύνηση θα αποτελέσει η γλωσσική μεταφορά και η χρονική δομή της γλώσσας. Φορείς της μεταφοράς— ο φορέας όπως προσδιορίζεται από τον Paul de Man και τον P. Ricoeur— θα είναι οι λεκτικοί προσδιορισμοί με τους οποίους αναφερόμαστε στη δομή των χρονικών φαινομένων όπως οι έννοιες του μέτρου και του ρυθμού.

Συνακόλουθα θα δοθούν προς χρονική ανάλυση κάποια έργα ποίησης, μουσικής, κινηματογράφου, χορού, επιτελεστικής τέχνης ή θεάτρου σύμφωνα με την ιδέα της γλωσσικής μεταφοράς.

Η ανάλυση θα εστιάσει σε δύο βασικές συνιστώσες των έργων άμεσα συνδεδεμένες με τη χρονική τους υφή:

Η πρώτη συνιστώσα αφορά στο πώς τα έργα δομούνται χρονικά και η δεύτερη αναφέρεται στο πώς γίνονται αντιληπτά στην εμπειρία του ακροατή, θεατή, αναγνώστη, περιπατητή κλπ. Σε αυτό το στάδιο προτείνεται ένα επιπλέον μεθοδολογικό εργαλείο ανάλυσης και ερμηνείας, αυτό των ποσοτικών και ποιοτικών χρονικών τονισμών. Η έννοια του τονισμού αν και έχει ως αφετηρία τη σύγκριση δύο στοιχείων ως προς κάποιο χαρακτηριστικό και την κυριαρχία του ενός επί του άλλου, εδώ δεν εξετάζεται ως σταθερή δομή αλλά ως χρονικά μεταβαλλόμενη.

Η συνιστώσα της χρονικής δομής εξετάζεται ως άμεσα συνυφασμένη με το υλικό μέσον στο οποίο εγγράφεται (σχέδιο, κείμενο, παρτιτούρα, εικόνα κ.α.) ενώ η συνιστώσα της χρονικής της αντίληψης αναφέρεται στην ερμηνεία του μέσου (ανάγνωση, θέαση, ακρόαση, όρχηση κ.α.).

Διαλέξεις μαθήματος:

1. Immanuel Kant: Περί σχηματοποίησης και χρονικής εποπτείας

A. Τουλούμης

Εξετάζεται η καντιανή θεωρία σύμφωνα με την οποία αντιλαμβανόμαστε και κατανοούμε τον κόσμο βασιζόμενοι σε υπόβαθρα που φέρουμε μέσα μας, δηλαδή την χωρική και χρονική μας εποπτεία. Το εργαλείο με το οποίο εφαρμόζουμε τις εποπτείες στα φαινόμενα για να τα αναγάγουμε σε έννοιες, ορίζεται ως σχηματοποίηση.

2. Σύγχρονες θεωρίες για τον Χρόνο: Χωρικά μοντέλα περιγραφής του χρόνου

K. Μιχαλοπούλου

Ο συσχετισμός των τεχνολογιών κάθε εποχής, με την αντίληψη του χρόνου και τα χωρικά μοντέλα που τον περιγράφουν. Εισαγωγή στις σύγχρονες θεωρίες του Χρόνου και την σχεσιακή οργάνωση της χρονικής εμπειρίας.

3. Φυσικός και ιστορικός χρόνος

A. Μπαλτάς

4. Henri Bergson- Gaston Bachelard: Από τη Διαλεκτική της Διάρκειας στην Εποπτεία της Στιγμής. Συλλογική μνήμη και νοηματοδότηση του χώρου

ΣΤ. Σταυρίδης

Η έννοια της συλλογικής μνήμης και η σχέση της με τον κατοικημένο χώρο. (M. Halbwachs -A. Rossi). Η αθέλητη μνήμη στο έργο του Μ. Προυστ. Μνήμη, εμπειρία και χρόνος στον H. Bergson. Η μνήμη στη μοντερνικότητα. Εμπειρία (Erfahrung) βίωμα (Erlebnis) και ανάμνηση (Erinnerung) στον Benjamin. (συγκριτική παρουσίαση των «πορτρέτων πόλεων» που ο ίδιος έγραψε για τη Νάπολη, τη Μόσχα, τη Μασσαλία, και έμμεσα για το Παρίσι και το Βερολίνο).

Χρόνος της πράξης, χρόνος της αφήγησης. Η μεταφορική εννόηση του χώρου. Η έννοια της αναλογίας. Η αλληγορία (A. Fletcher). Η αλληγορική σχέση με το χώρο. Ο ρόλος της εικόνας και της αλληγορίας στην ανάλυση του W. Benjamin για την εμπειρία της μεγαλούπολης. Ανάλυση ενός κειμένου-πόλη: Ο μονόδρομος (W. Benjamin)

Σύγκριση των πολιτισμικών βεβαιοτήτων της Δύσης με εκείνες πολιτισμών που αλλιώς νοηματοδοτούν το χώρο μέσα από τις αφηγήσεις τους.

5. Πλάτων, Αριστοτέλης, Αριστόξενος: Περί Χρόνου και Ρυθμού. Η ρυθμική θεωρία του Αριστόξενου

K. Μιχαλοπούλου

Επιχειρώντας τον προσδιορισμό της ουσίας του χρόνου τόσο ο Πλάτων όσο και ο Αριστοτέλης αναφέρονται στην έννοια του ρυθμού. Ο πρώτος τον συνδέει περισσότερο με τη νόηση ενώ ο δεύτερος τον εξαρτά από την αίσθηση. Ο μαθητής του Αριστοτέλη, Αριστόξενος, είναι ο πρώτος που επιτυγχάνει να συγκροτήσει μια ολοκληρωμένη θεωρία περί ρυθμού η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει ξεπεραστεί.

6. Η χρονικότητα στη Μουσική και την Αρχιτεκτονική: Η έννοια του ρυθμού ως εργαλείο σχεδιασμού των δύο τεχνών.

Κ. Μιχαλοπούλου-Α. Τουλούμης

Αναλυτική παρουσίαση της έννοιας του ρυθμού στην μοντέρνα μουσική. Ο ρυθμός σε αντιδιαστολή με τα υπόλοιπα οργανωτικά στοιχεία της μουσικής. Η εφαρμογή του ορισμού του ρυθμού στην αρχιτεκτονική.

7. Η χρονικότητα στον κινηματογράφο: Το μοντάζ ως συνθετικό εργαλείο σχεδιασμού του χρόνου

Κ. Μιχαλοπούλου-Α. Τουλούμης

Εξετάζονται το μοντάζ και ντεκουπάζ ως βασικές συνθετικές διαδικασίες στη χρονική κατασκευή του κινηματογραφικού φιλμ. Στόχος του μοντάζ σύμφωνα με τον Deleuze είναι η σύνθεση, η συνδιάταξη των εικόνων-κίνηση έτσι ώστε να συγκροτούν μια έμμεση εικόνα του χρόνου.

8. Henri Lefebvre Rhythmanalysis.

Στ. Σταυρίδης

Στα πλαίσια της «ρυθμικής ανάλυσης» που προτείνει ο Lefebvre μας δείχνει ότι οι ρυθμοί μπορούν να διαμορφώνουν μηχανισμούς ελέγχου, αλλά μπορούν επίσης και να δώσουν μορφή σε πρακτικές που υπερβαίνουν τους κυρίαρχους κανόνες. Με βάση μια τέτοια προοπτική θα προταθεί μια ανάγνωση των ρυθμών της νεωτερικής και της σύγχρονης πόλης με παραδείγματα που προέρχονται από τον κινηματογράφο κυρίως (πχ Βερολίνο: Η Συμφωνία Μιας Μεγαλούπολης Σκηνοθεσία: Βάλτερ Ρούτμαν)

9. Τα όνειρα του Αϊνστάιν- Η δρασκελιά της Gradiva

Κ. Μιχαλοπούλου-Α. Τουλούμης

Τι θα μπορούσε να συμβεί σε μια πόλη εάν ένα από τα χαρακτηριστικά του χρόνου διαφοροποιηθεί; Στη νουβέλα «Τα όνειρα του Αϊνστάιν» ο νεαρός Αϊνστάιν βλέπει στα όνειρα του τις επιπτώσεις που θα είχαν πιθανές διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών του χρόνου σε μια πόλη. Έτσι υπάρχει μια πόλη όπου στο κέντρο της ο χρόνος επιβραδύνεται, σε μία άλλη ο χρόνος είναι κολλώδης. Σε μια Τρίτη ο χρόνος χτυπά με διαφορετικό ρυθμό ανάλογα με την γειτονιά...

Με αφορμή το ομώνυμο διήγημα, διερευνώνται με κινηματογραφικούς όρους οι δυνατότητες του διανοητικού μοντάζ και συγκεκριμένα οι δυνατότητες των εικόνων να επανερμηνεύονται συνεχώς από το υποκείμενο.

Με αφορμή τη Gradiva και τις πολλαπλές μετατοπίσεις του νοήματός της (αρχαίο ανάγλυφο, που ερμηνεύεται από τους Warburg, Jensen, Freud, Derrida, και άλλους), εξετάζεται η σχέση σύνταξης και νοήματος και εντέλει η έννοια του εγγράμματος.

10. Bergson- Deleuze: Περί μνήμης και κίνησης

Α. Τουλούμης

Η διερεύνηση του μηχανισμού της μνήμης από τον Bergson αποτελεί την αρχή λειτουργίας του κινηματογραφικού μηχανισμού για τον Deleuze. Κλειδί για τη σκέψη των δύο φιλοσόφων αποτελεί η σύλληψη της μνημονικής εικόνας ως εικόνας – κίνησης.

11. Ανάλυση του μοναστηριού του Le Corbusier, La Tourette ως χωροχρονικής κατασκευής.

Κ. Μιχαλοπούλου

Promenade architecturale : Με τη σκέψη ότι ο μοντερνισμός στις τέχνες επηρεάστηκε άμεσα από το νέο μέσο του Κινηματογράφου, θα αναλυθούν οι συνθετικές αρχές που διέπουν το μοναστήρι στη La Tourette με μια κινηματογραφική λογική.

12. Ανάλυση της ζωφόρου του Παρθενώνα ως χωροχρονικής κατασκευής.

Κ. Μιχαλοπούλου

Έχοντας ως αφετηρία την Promenade architecturale, τις απόψεις περί ρυθμολογίας του Αριστόξενου, τις σύγχρονες απόψεις ρυθμολογίας, τις σύγχρονες θεωρίες του χρόνου, το μοντάζ ως συνθετικό εργαλείο στην αρχιτεκτονική, επιχειρείται η ανάλυση της ζωφόρου του Παρθενώνα με σκοπό την ανάδειξη της καθοριστικής σημασίας του σχεδιασμού της χρονικότητας στην αρχιτεκτονική.

13. Ανάλυση του κειμένου του Παιανία Ελλάδος Περιήγησις για την Ήλιδα, ως χωροχρονικής κατασκευής.

Α. Τουλούμης

Μέσα από την ιδέα της μνημοτεχνικής μελετάται η χωρική και χρονική δομή του κειμένου και εντέλει επαναπροσδιορίζεται η σχέση του κειμενικού με τον πραγματικό χώρο.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα επιχειρεί να εμπλουτίσει την θεωρία και το σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής. Εάν η χρονικότητα τεθεί εξ αρχής ως συνθετικό ζητούμενο για την αρχιτεκτονική, τότε το αρχιτεκτονικό έργο θα εμπλουτιστεί εις βάθος μέσω της διεύρυνσης του πεδίου του και εντέλει θα επαναπροσδιοριστεί η Αρχιτεκτονική ως Τέχνη. Άλλωστε η εις βάθος διερεύνηση της γλώσσας που διαθέτουμε σε κάθε εκφραστικό σύστημα καθώς και η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους μπορούμε να διεκρινούμε αυτή γλώσσα αποτελεί έναν από τους κυρίαρχους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να εμπλουτίσουμε το σύστημα.

A.2. **Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου**
0 **II: Κοσμοθεωρητικά Μοντέλα και Εννοιολογικές Δομές (ECTS 7,5)**

Τερζόγλου Ίων
- Νικόλαος

Περιγραφή του μαθήματος:

Κάθε επιστημονική πρακτική ιδρύει τον δικό της «*χώρο της θεωρίας*». Ο χώρος αυτός συγκροτεί ένα πεδίο παραγωγής κατηγορημάτων και εννοιών που κατευθύνουν την επιστημονική πράξη. Ταυτόχρονα, οι έννοιες που οριοθετούν τον χώρο της θεωρίας, νοηματοδοτούν το αποτέλεσμα αυτής της πράξης. Αν η αρχιτεκτονική είναι μία ιδιαίτερη μορφή επιστημονικής ουμανιστικής πρακτικής, τότε διαθέτει τον δικό της «*χώρο της θεωρίας*». Ο θεωρητικός χώρος της αρχιτεκτονικής διαμορφώνει την επικράτεια της αρχιτεκτονικής σκέψης και του «*αρχιτεκτονικού λόγου*» και κωδικοποιείται με διαφορετικούς τρόπους στα γραπτά κείμενα, στη σχεδιαστική γλώσσα και στο κτισμένο έργο των αρχιτεκτόνων. Στο προτεινόμενο υποχρεωτικό μάθημα μεθοδολογίας και επιστημολογίας θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε ορισμένες πτυχές του αρχιτεκτονικού θεωρητικού χώρου, ο οποίος μπορεί να χαρακτηριστεί και ως «*εννοιολογικός χώρος*». Υποστηρίζουμε ότι ο εννοιολογικός χώρος της αρχιτεκτονικής δομείται μέσω της ταξινόμησης ιδεών, εννοιών, αξιών και εικόνων σε μία αξιολογική ιεράρχηση, σε πολύπλοκα *κοσμοθεωρητικά συστήματα ή μοντέλα*, τα οποία διέπονται από εσωτερικές διαμάχες και εντάσεις. Αυτή η ταξινόμηση επιχειρεί να προδιαγράψει το πολιτισμικό και κοινωνικό νόημα του κτισμένου αρχιτεκτονικού χώρου. Αντίστροφα, ο υλοποιημένος, πραγματικός αρχιτεκτονικός χώρος αποκαλύπτει τις αρθρώσεις, τις αξιολογήσεις, τις πολεμικές και τις διενέξεις που έχουν συντελεστεί στον εννοιολογικό και γλωσσικό χώρο του λόγου. Το μάθημα θα εξετάσει ορισμένα προσεκτικά επιλεγμένα παραδείγματα συγκρότησης θεμελιωδών αρχιτεκτονικών κοσμοθεωρητικών μοντέλων της Ευρωπαϊκής Νεωτερικότητας, με σκοπό να φωτίσει και να αναλύσει τις *εννοιολογικές δομές* τους. Ταυτόχρονα, θα επιχειρήσει να οργανώσει την λογική αλληλουχία και τον μετασχηματισμό των εννοιολογικών αυτών δομών / χώρων, στα πλαίσια της αλλαγής του πνεύματος των ιστορικών εποχών, λαμβάνοντας υπ' όψιν το ιδιαίτερο συγκείμενο των πολιτισμικών διακυβευμάτων και των φιλοσοφικών τους πλαισίων.

Στόχοι του μαθήματος είναι:

1. Η εμβάθυνση σε βασικές δομές και εντάσεις των αρχιτεκτονικών εννοιολογικών χώρων, όπως αυτές ανιχνεύονται σε θεωρητικά κείμενα αρχιτεκτόνων από την Αναγέννηση του 15^{ου} αιώνα έως την Αποδόμηση του ύστερου 20^{ου} αιώνα.
2. Η απόπειρα αποκάλυψης και ανάδειξης της φύσης των σχέσεων και ανταποκρίσεων των εννοιολογικών χώρων του αρχιτεκτονικού λόγου με την επικράτεια των φιλοσοφικών ιδεών και τον πνευματικό πολιτισμό κάθε ιστορικής και κοινωνικής εποχής.

-
3. Η χαρτογράφηση της πολυπλοκότητας των κοσμοθεωρητικών μοντέλων που δίνουν νόημα στην αρχιτεκτονική σκέψη και πράξη, νοούμενη ως συμβολική γλώσσα του χώρου.
 4. Η διερεύνηση της ενδεχόμενης επικαιρότητας των παραπάνω εννοιολογικών χώρων / δομών και μοντέλων για τον εμπλουτισμό των νοηματικών διαστάσεων και τον πληρέστερο σχεδιασμό του σύγχρονου αρχιτεκτονικού χώρου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Karsten Harries, *The Ethical Function of Architecture*, Cambridge, Mass.: MIT Press, 1998.

Dalibor Vesely, *Architecture in the Age of Divided Representation. The Question of Creativity in the Shadow of Production*, Cambridge, Mass., London, England: The MIT Press, 2004.

Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου, *Ιδέες του Χώρου στον Εικοστό Αιώνα*, Εκδόσεις νήσος, Αθήνα, 2009
[ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΗΣΙΩΝ: 720.1 ΤΕΡ]

Neil Leach (ed.), *Rethinking Architecture. A Reader in Cultural Theory*, Routledge, London and New York, 1997 [ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΗΣΙΩΝ: 720.1 RET]

Nikolaos-Ion Terzoglou, Kyriaki Tsoukala and Charikleia Pantelidou (eds.), *Intersections of Space and Ethos*, Routledge, London and New York, 2015, 2017

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.2	Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου (ECTS 7,5)	Γρηγοριάδης Ιωάννης
	Διδ.ομάδα: Γυπαράκης Γεώργιος, Λάσκαρης Νικόλαος Ισιδώρου Ιωάννης	

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα “Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου”, διερευνά την αυτοπροσωπογραφία ως μια αυτοαναφορά που βαθμιαία μέσα από την καλλιτεχνική διαδικασία μεταβαίνει από τον εαυτό στον εξωτερικό κόσμο. Η βαθύτερη κατανόηση της διασύνδεσης του δίπολου εαυτός-κοινωνία, παράγει τη διαλεκτική σχέση ατομικής και συλλογικής ταυτότητας. Οι διαφορετικές εκδοχές του εαυτού, άλλοτε ύλη, πάντοτε πνεύμα, ορίζουν το ετερογενές/κατακερματισμένο κοινωνικό πλαίσιο της αστικής ζωής. Η τέχνη λοιπόν πρέπει να ξαναβρεί το σκοπό της, τον στοχασμό και την κινητοποίηση της κριτικής σκέψης. Να αναστοχαστεί το παρόν σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται κατά βάση από την λήθη του ιστορικού, προκειμένου να παρουσιάσει με τρόπο μοναδικό και εύσχημο τα ρευστά συμπεράσματά του υποκειμένου της.

Η ταυτότητα διαμορφώνεται πάντα μέσω της συσχέτισης μας με τον κόσμο. Όταν η ετερότητα διαμορφώνει κυρίαρχα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του εγώ, αναδύεται η προβληματική των ορίων μεταξύ του εαυτού και του άλλου όπως και της ύπαρξης της μοναδικής, αυθεντικής ταυτότητας. Υπάρχει ο αυθεντικός εαυτός μας; Εάν ναι· τότε τον γνωρίζουμε; Μήπως ο αιφνιδιασμός της ετερότητας είναι ο μοναδικός τρόπος προσέγγισης του;

Στον απέραντο κόσμο των ιδεών που βιώνουμε καθημερινά, κυρίαρχη είναι αυτή που έχουμε για τον εαυτό μας. Επικεντρωνόμαστε σε αυτόν, ενώ ταυτόχρονα επιδιδούμαστε σε μια διαρκή του αναζήτηση για να κατασκευάσουμε μια παρεμφερή του εικόνα, μια προσαρμόσιμη απομίμηση, που υιοθετεί μια ψευδαίσθηση του σημαντικού, ενώ αδιαφορεί συστηματικά για οτιδήποτε συμβαίνει εκτός των συνόρων της. Η διάσταση της κατασκευασμένης εικόνας του εαυτού όλο και μεγαλώνει ενώ εμείς αυτάρεσκα συμμετέχουμε σ’ αυτή τη διαδικασία μεγέθυνσης. Όμως η εστίαση από μόνη της δεν προϋποθέτει την αυταρέσκεια· είναι μονάχα μια τεχνική για να δεις. Αξιοποιώντας αυτή τη διαδικασία εγγύτητας, προκειμένου να συμπεριλάβει εκείνα που έχουν σημασία, ο εαυτός, μεταμορφώνεται, από πρωταγωνιστής, σε πεδίο έκφρασης νέων ιστοριών, ώστε να ενσωματώσει ότι δεν έχει ακόμα διατυπωθεί. Ο εαυτός γίνεται ένα πεδίο δράσης γεγονότων και έδρασης σκέψεων, ένας λευκός καμβάς πάνω στον οποίο αυτά εγγράφονται και μπορούν να πραγματωθούν. Τότε είναι που κι εκείνος μεταμορφώνεται ουσιαστικά, μέσα από αυτή τη διαδικασία της αμοιβαίας επίδρασης. Τα καινούρια κομμάτια ενώνονται με τα παλιά κατασκευάζοντας νέες εικόνες, καινούριες ιστορίες. Ο

προηγούμενος εαυτός αναιρείται μέσα από την αλληλεπίδραση των στοιχείων και ο νέος αναδύεται εντός ενός συνεχούς προτάγματος ανασύνθεσης.

Ο κόσμος χτίζεται από τις εντυπώσεις μας γι' αυτόν. Όμοια και ο εαυτός, αποτελεί μια σύνθεση εντυπώσεων που εγγράφονται επάνω του, καθιστώντας τον ίδιο μια εντύπωση. Πόσο μας επηρεάζουν και μας στιγματίζουν οι εντυπώσεις των άλλων; Τι μπορεί να συμβεί, όταν ο εαυτός δεν συσσωρεύει πάνω τους τις δικές του εντυπώσεις αλλά του κόσμου; Όταν αντί να εστιάζει στην γνώμη των άλλων γι' αυτόν γίνεται φορέας απόψεων για κάτι που τον υπερβαίνει;

Ο άνθρωπος-δημιουργός είναι ένας κατεξοχήν ιθαγενής της μνήμης και ταυτόχρονα χρήστης της. Φανερώνεται θεωρώντας τη μνήμη ως την αναστοχαστική διαδικασία, τον τρόπο να σκέφτεσαι ξανά και ξανά. Διαχειρίζεται και παραδίδει τρόπους ερμηνείας και αναδιατυπώσεις του χώρου και του χρόνου, διαιωνίζοντας έτσι το παρόν.

Οι έννοιες της πατρίδας, της καταγωγής, της οικογένειας, της ιδιοκτησίας, είναι έννοιες που μπερδεύουν κυρίαρχους, εξουσιαστικούς συμβολισμούς με προσωπικές μνήμες και οικειοποιήσεις. Έννοιες που όσο τις θέτουμε απέναντι τόσο μας περιλαμβάνουν στα πεδία της προσωπικής μας συγκρότησης, της υποκειμενικής μας εμπειρίας, του τρόπου και του τόπου που μεγαλώσαμε. Εκφράζονται σε σχέσεις που θολώνουν την αντίληψη των μνημονικών δικτύων, την οικειότητα των τοπίων της παιδικής μας ηλικίας. Το μνημονικό δίκτυο είναι η καταγωγή, το καταφύγιο και ταυτόχρονα ο ορίζοντάς μας, αυτά που στοχαζόμαστε εμείς για τον εαυτό μας αλλά και όσα στοχάζονται οι άλλοι σε σχέση με μας. Οι ιστορίες που διηγούμαστε αναφέρονται στον τόπο του προορισμού μας. Μιλάμε εδώ για την πατρίδα ως τον τόπο του προορισμού μας, τον τρόπο μπορεί να μας υποδεχτεί. Τη δύση μας. Το πέρασμα προς τη δύση.

Η δύση είναι μία υπόσχεση.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- A) Διεπιστημονική έρευνα
- B) Διαχείριση αρχείου
- Γ) κατανόηση σύγχρονης τέχνης
- Δ) Εμβάθυνση στην καλλιτεχνική διαδικασία
- Ε) παραγωγή εικαστικού έργου
- ΣΤ) Επιμελητικές πρακτικές για την οργάνωση έκθεσης
- Η) Έκθεση των εργασιών σε αίθουσες τέχνης

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.3	Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου (ECTS 7,5)	Παππά Νίνα

Περιγραφή του μαθήματος:

Οι βίντεο και οι ηχητικές περιηγήσεις (video walks και sound walks) είναι νέα μέσα περιήγησης που εμφανίστηκαν περίπου τα τελευταία 30 χρόνια. Εικαστικοί καλλιτέχνες οικειοποιήθηκαν σχεδόν άμεσα την χρήση της συγκεκριμένης τεχνολογίας, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν σημαντικά έργα αυτού του είδους, στον χώρο των εικαστικών τεχνών.

Στο μάθημα θα ερευνηθούν οι δυνατότητες και οι μέθοδοι των συγκεκριμένων μέσων ως εργαλεία, που συνδυάζουν διαφορετικές αφητηρίες ερευνητικών προσεγγίσεων (τέχνη, αρχιτεκτονική, ιστορία, ανθρωπολογία, κτλ), σε μία εν τέλει καλλιτεχνική σύνθεση με πολλαπλά επίπεδα αφήγησης. Οι ιδιαίτερες συνθήκες της κίνησης θα επιτρέψουν πειραματισμούς, για την αξιοποίηση του χρόνου και της μετακίνησης του σώματος στον φυσικό χώρο, ως ποιότητες της αφήγησης.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η υλοποίηση μίας βίντεο ή ηχητικής περιήγησης (video / sound walk) με θέμα έναν κεντρικό δρόμο της Αθήνας, που θα ορίζεται στην αρχή του εξαμήνου. Οι εργασίες μπορεί να είναι ατομικές ή ομαδικές. Στο τέλος του εξαμήνου θα κατατεθεί μία βίντεο ή ηχητική περιήγηση και ένα τεύχος που θα περιλαμβάνει την τεκμηρίωση της διαδικασίας, την θεωρητική υποστήριξη και την βιβλιογραφική έρευνα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το εργαστηριακό μέρος του μαθήματος περιλαμβάνει επιτόπια καταγραφή, ασκήσεις πεδίου, βασικές τεχνικές επεξεργασίας βίντεο και ήχου, καθώς και επεξεργασία των εικαστικών ασκήσεων και των προτάσεων. Η σπουδαστική ομάδα θα εργαστεί με ελεύθερη επιλογή δεδομένων, όπως συνεντεύξεις, αρχειακά βίντεο, ιστορικά κείμενα και φωτογραφίες, σχόλια, αφηγήσεις, ήχους, αυτοσχέδια σενάρια κ.α. Το θεωρητικό μέρος του μαθήματος υποστηρίζει το εργαστηριακό και περιλαμβάνει συζητήσεις και διαλέξεις βάση των ασκήσεων που θα πραγματοποιηθούν από την σπουδαστική ομάδα, αναφορές σε καλλιτέχνες που εργάζονται με βίντεο και ηχητικές περιηγήσεις (Janet Cardiff, η Teri Rueb, η Christina Kubisch, κ. α.) καθώς και εισαγωγή στις δυνατότητες της επαυξημένης πραγματικότητας (augmented reality) και του διευρυμένου κινηματογράφου (expanded cinema).

ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ερευνητικές και πειραματικές μέθοδοι από τον χώρο των εικαστικών τεχνών θα υποστηρίξουν την μελέτη της χωρικής αφήγησης και θα εμπλουτίσουν την αρχιτεκτονική σκέψη με εναλλακτικές πρακτικές.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ:

Ζάφος Ξαγοράρης (καθηγητής Ζωγραφικής ΑΣΚΤ), Νίκος Μπουμπάρης (επικ. καθηγητής τμήμα πολιτισμικής τεχνολογίας και επικοινωνίας Πανεπιστημίου Αιγαίου), Νίκος Αρβανίτης (επικ. καθηγητής ΑΣΚΤ), Medea Electronique και ΑΚΟΥΟ (καλλιτεχνικές ομάδες)

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το θέμα του μαθήματος, «Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου» είναι η υλοποίηση μίας βίντεο ή ηχητικής περιήγησης (video / sound walk) σε έναν κεντρικό δρόμο της Αθήνας

Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση της έννοιας της μετακίνησης εντός του δημόσιου χώρου, με βάση την καλλιτεχνική πρακτική. Κατά την διάρκεια του μαθήματος, εξετάζονται οι κινήσεις, τα μέσα, τα τοπία, οι ήχοι του αστικού χώρου προκειμένου να ερευνηθεί η δυναμική του. Γίνονται πειραματισμοί με βίντεο και ηχογραφήσεις ώστε να συντεθεί μία εικαστική πρόταση, η οποία μεταφέρει την εμπειρία της μετακίνησης μέσα στην πόλη.

Ερευνητικές και πειραματικές μέθοδοι από τον χώρο των εικαστικών τεχνών θα υποστηρίξουν την μελέτη της χωρικής αφήγησης και θα εμπλουτίσουν την αρχιτεκτονική σκέψη με εναλλακτικές πρακτικές.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bubaris, Nikos, "Walking with Media a Multimodal Approach", Punctum, 3(1): 27-44, 2017

Gros, Frédéric, «Περπατώντας», Αθήνα, Ποταμός, 2015

Lange, Michiel, de, "Moving Circles: Mobile Media and Playful Identities", Erasmus University, Rotterdam, 2010

Πετροπούλου, Κρίστη, Ραμαντιέ, Τιερί,(επιμ.), «Αστικές γεωγραφίες, Τοπία και καθημερινές διαδρομές», Καπόν, Αθήνα, 2016

Σερτώ, Μισέλ, ντε, «Επινοώντας την καθημερινή πρακτική», Αθήνα, Σμίλη, 2010

Balsom, Erika, "Exhibiting Cinema in Contemporary Art", Amsterdam University Press, Amsterdam, 2013

Schaub, Mirjam, Bornemisza, Thyssen, Janet Cardiff: the Walk Book, Art Contemporary, , Vienna, 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.4	Το φανταστικό Μουσείο. Από την ευθραυστότητα της μνήμης στην ανάγκη της μαρτυρίας: Η πόλη της Ελευσίνας ως ανοικτό μουσείο (ECTS 7,5)	
Διδ.ομάδα: Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος, Σταυρακάκης Μανώλης		Ξένου Ευανθία
Υποστήριξη Μαθήματος Σπύρος Γιωτάκης Γιάννης Τουρνικιώτης Ντορέτ Παναγιωτοπούλου Αντώνης Τουλούμης		

Περιγραφή του μαθήματος:

Μετατοπίσεις στο χώρο και τον χρόνο στην Ελευσίνα: Γεωγραφία /Τοπογραφία /Χωρικές / χρονικές, ιστορικές /μυθολογικές καταβολές. (Ο πλάνητας (Flaneur): I travel in order to get to know my geography).

//////Το προφίλ της Ελευσίνας. Η επιλογή της πόλεως της Ελευσίνας προκαλεί συνειρμούς ιστορικούς, συμβολικούς καθώς και ερμηνείες ως προς την έκταση των παραμέτρων που συνιστούν το συγκεκριμένο τόπο, είναι εδώ το σημείο που μπορούμε να αναρωτηθούμε γιατί η Ελευσίνα σήμερα. Είναι ο τόπος που φέρει μια διπλή ταυτότητα ως το σημαντικότερο ιερό του αρχαίου κόσμου, ενώ συγχρόνως αποτέλεσε την βιομηχανική περιοχή του νεότερου ελληνικού κράτους με την σταδιακή προσέλευση ενός εσωτερικού μεταναστευτικού πληθυσμού. Ως εκ τούτου μια πόλη διαφορετικότητας.(Κρόνος, Ελαιουργείο, Τιτάν) Μέσα από παραθέματα επίσης των ιστορικών μυθικών πηγών του αχανούς εύρους που παρέχει η φυσική (εικ. τοπία λόφοι), ιστορική, ανθρωπολογική, μυθική υπόσταση της πόλης της Ελευσίνας δύνανται να εμφανίζονται ή να απηχούνται τα πολιτισμικά της συστατικά ως πηγή ιστορικής γνώσης. Σκοπός είναι η επανασυγκρότησή της εκ νέου με βάση την πολιτισμική και πολιτιστική της παραγωγή, θεωρούμε ότι η ίδια η πόλη αποτελεί ένα ανοικτό μουσείο.

//////Η Αρχαία Ελευσίνα-Το Ιερό-Τα Ελευσίνια Μυστήρια. Ποιά είναι τα στοιχεία που ορίζουν την πόλη της Ελευσίνας; Εκκινούμενοι από την Αρχαία Ελευσίνα-Το Ιερό-Τα Ελευσίνια Μυστήρια, θα διαπιστώναμε ότι στο τέλος της αρχαϊκής περιόδου VI στο περιθώριο της επίσημης λατρείας του Άστεως, δημιουργήθηκε ένα ρεύμα θρησκευτικό το οποίο προκάλεσε θεωρήσεις νέες στο πεπρωμένο της ανθρωπίνης ύπαρξης και στην σχέση με το θείο. Ακριβώς εδώ βρισκόμαστε την καρδιά ενός θέματος όπως αυτό του ιερού το οποίο αγνοήθηκε ως ανείκον σε μια μη ορθολογική σφαίρα ,αναγόμενο απλά σε στερεότυπα ενατενιστικά. Στην ουσία η καταγωγή της πόλης ως κατ' εξοχήν πολιτικός χώρος, είναι άμεσα συνδεδεμένη με την θεμελίωση του ιερού χώρου ,το πολιτικό στοιχείο αφορά την διαφορά και την σύγκρουση του συλλογικού φαινομένου. Τελικά μέσα στην κατηγορία του ιερού, η έννοια απέκτησε την πιο δυναμική της εκδήλωση. Συνεπώς η μελέτη της ιερότητας αποτελεί έναν τρόπο ιχνηλάτησης των λανθανουσών συνθηκών που ακόμη και σήμερα καθιστούν την απόδοση του άστεως στο πολιτικό σώμα, η πόλη είναι ενδιάμεσος χώρος των πολλών, καθώς το ιερό αποτελούσε ένα ασφαλές σημείο συνάντησης διαφορετικών ατόμων και ομάδων. Διακρινόταν ωστόσο από μια ανοικτή προστατευμένη περιοχή, και αποτελούσε στην ουσία τόπο

συνύπαρξης. Η εμπειρία του ιερού δεν μένει ποτέ ατομική και μόνο εσωτερική, αποτελεί μια μορφή συλλογική δια μέσου των μύθων και των τελετουργιών.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ _ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ

//// Το προφίλ της Ελευσίνας

//// Το Θραύσμα

//// Η Αρχαία Ελευσίνα_Το Ιερό_Τα Ελευσίνια Μυστήρια_Οι Ουτοπίες της Ελευσίνας

//// Η πόλη της Ελευσίνας_Ο Τόπος

//// Άσκηση 1η_Άτλας Μνημοσύνη, Abu Warburg

//// Το Φανταστικό Μουσείο

//// Το Μουσείο

//// Πausanίου Ελλάδος Περιήγησης_Μνημονικά σχήματα στην περιγραφή της Ιεράς Οδού

//// Άσκηση 2η_ La Jetée, Chris Marker

//// Το Ελληνικό ζήτημα

//// Περιήγηση στην Ελευσίνα

//// Piranesi / Campo Marzio_Αρχιπέλαγος_Ετεροτοπίες

//// Walter Benjamin_Μονόδρομος

//// Τελική εργασία

////Άσκηση 1η: Θα δοθούν πινακίδες από το έργο του A. Warburg "Άτλας Μνημοσύνη" ο οποίος προσπάθησε μέσω του μοντάζ να προσεγγίσει μια ιστορία τέχνης εν κινήσει. Αυτή η προσέγγιση άνοιξε και πολλαπλασίασε τα αντικείμενα ανάλυσης, προκάλεσε νέους δρόμους ερμηνείων, απαιτήσεις για νέες μεθόδους. Το γεγονός ότι πρόκειται για τεχνική που εκκινεί παράλληλα με την δημιουργία του κινηματογράφου, είναι και ο λόγος που στην δεύτερη άσκηση θα δοθεί το φιλμ των Alain Resnais και Chris Marker, και στην τρίτη το φιλμ La jetée του Chris Marker. **////Άσκηση 2η:** Παρατηρήσεις στο φιλμ La jetée Στην ουσία πρόκειται για την επιβίωση των εικόνων, την ζωή των εικόνων γεγονός καθόλου δεδομένο. Απαιτεί μια παρέμβαση της οποίας σκοπός είναι να προβεί κανείς σε μια αναλυτική προσπάθεια (εμπειρία) συνδυαστική προκαλώντας μεταβαλλόμενους συσχετισμούς μέσα στην ιστορία που συνεχώς ανανεώνονται: πρόκειται για ένα είδος εφεύρεσης - συναρμολόγησης που δημιουργεί μια νέα εικόνα της γνώσης και θα οδηγήσει στην αναζήτηση γεωγραφικών, εθνολογικών και ιστορικών αναζητήσεων. La jetée δεν είναι απλά μία δυσδιάστατη ακίνητη εικόνα μέσα σε έναν τρισδιάστατο κινούμενο χωροχρόνο (πραγματικότητα), ούτε είναι ένα ακίνητο fragment μέσα σε ένα μοντάζ κινούμενων εικόνων (σινεμά). Υπάρχει αντίθετα μία τριπλή συνύπαρξη. Η φωτογραφία είναι της ίδιας χωροχρονικής τάξης που είναι και η πραγματικότητα εντός του έργου · η φωτογραφία είναι θέμα στο σενάριο · η φωτογραφία είναι εκτός της συμβολικής τάξης του έργου, είναι η πραγματική τάξη που επιτρέπει να φτιαχτεί το έργο και μαζί η αναπαράσταση της ανθρώπινης μνημονικής ικανότητας (φαντασιακή τάξη). **////Άσκηση 3η – Τελική Εργασία:** Ζητούμενο είναι η δημιουργία χωρικών κατασκευών στην πόλη της Ελευσίνας οι οποίες θα λειτουργούν ως ενδιάμεσοι τόποι, ενσωματώνοντας το χρονικό και χωρικό βάθος της. Στοιχεία που θα εγκαινιάζουν νέες νοητικές συνδέσεις από το ατομικό στο συλλογικό βίωμα, από τον αρχαίο στον βιομηχανικό και σύγχρονο χαρακτήρα της. Τελικά μέσα από τις πολλαπλές μεθοδολογίες (ανάδυσης της ενδιαμεσότητας) θα πρέπει να εντείνεται και να εκτείνεται το σημασιολογικό βάθος των νοητικών και φυσικών σημείων, τα οποία θα φέρουν στο φως λανθάνουσες ταυτότητες της πόλης και θα οργανώσουν νέες συνδέσεις και δίκτυα εντός της. Η μετάδοση κάθε πολιτισμικής περιόδου αποτελεί το κεντρικό στοιχείο σε αυτό εγχείρημα διάσωσης της μνήμης το οποίο είναι μια πολιτική διδακτική πράξη υψίστης σημασίας. Όχι μόνο γιατί ο πολιτισμός διαθέτει αφ' εαυτού τη δύναμη να αλλάζει τα δεδομένα, αλλά διότι η ιστορική μνήμη επηρεάζει καθοριστικά τη συλλογική πολιτική βούληση για αλλαγή, για την ακρίβεια, είναι η μόνη πηγή τροφής της. Καθώς η συνειδητή κατηγορία της ιστορικής γνώσης βρίσκεται θαμμένη μέσα στον πολιτισμό που διασώζεται, και παραμένει αθέατη.

Εκτεταμένη βιβλιογραφία δίδεται με την έναρξη του μαθήματος.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα ορίζεται μέσα από 11 ενότητες οι οποίες ανταποκρίνονται σε θεωρητικά πεδία. Για την κάθε ενότητα υπάρχει μία διάλεξη από τους διδάσκοντες που παρουσιάζουν αναλυτικά το θεωρητικό υπόβαθρο. Παράλληλα έχουν δοθεί δύο ασκήσεις οι οποίες έχουν κατασκευαστεί ώστε ο κάθε σπουδαστής να απαντήσει με εικαστικό/σχεδιαστικό υλικό και λόγο πάνω στα ερωτήματα που θέτουν οι διαλέξεις. Ως τελική παράδοση ο κάθε σπουδαστής καλείται να σχεδιάσει μία πρόταση στον χώρο της Ελευσίνας χρησιμοποιώντας τις επιμέρους ασκήσεις τους. Το μάθημα προσφέρει με αυτόν τον τρόπο προχωρημένες και εξειδικευμένες γνώσεις και εργαλεία για την κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών σχεδιασμού της ιστορίας, της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής και των εικαστικών τεχνών – μέσω της σύνθεσης τους – ως βάση για πρωτότυπη έρευνα. Λόγω της φύσης του αντικειμένου, δηλαδή πόλης της Ελευσίνας, το μάθημα βασίζεται σε διάφορα επιστημονικά πεδία και θεωρίες. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσει την κριτική επίγνωση ζητημάτων γνώσης σε ένα συγκεκριμένο πεδίο μέσω της διασύνδεσής του με άλλα πεδία.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.5	Πείσμονες χώροι. Για την κατοίκηση, τις αναπαραστάσεις και τις επιτελεστικές πρακτικές. (ECTS 7,5)	Σταυρίδης Σταύρος

Διδ.ομάδα:

Ερνεστίνια Καρυστιναίου Ευθυμιάτου, Ειρήνη Κουμπάρουλη,
Βέρα Ξηρόπητα, Κάλλια Φυσαράκη, Αιμιλία Χρονοπούλου, Δημήτρης Λουπέτης,
Φοίβος Ντε Μπρίτο – Καράγιωργας, Σέργιος Στριγκλόγιαννης

Περιγραφή του μαθήματος:

Τι σημαίνει κατοικώ τον δημόσιο χώρο;

Με ποιους τρόπους η οικειοποίηση χώρων της πόλης μπορεί να έχει χειραφετητικά χαρακτηριστικά;

Ποια η σχέση του παιχνιδιού και της θεατρικότητας με την εκ νέου διαπραγμάτευση υφιστάμενων χωρικών συσχετισμών;

Ποιος ο ρόλος της εικόνας και της αναπαράστασης στη διαμόρφωση συγκρουσιακών πρακτικών και χωρικών ταυτοτήτων;

Πώς εκτοπίζεται ή ανακτάται το άγριο σε αστικές και περιαστικές επικράτειες;

Το μάθημα εστιάζει σε διεπιστημονικές προσεγγίσεις έρευνας γύρω από την κατοίκηση του αστικού -και όχι μόνο- χώρου και οργανώνεται γύρω από μια σειρά θεμάτων, που με διαφορετικούς τρόπους εκφράζουν εκδοχές “πείσματος” στην κατοίκηση αυτή. Οι πρακτικές άρθρωσης του χώρου που θα μας απασχολήσουν, είναι διακριτές ή και “αντίθετες” από τις προδιαγεγραμμένες από τις κυρίαρχες στρατηγικές και αφηγήσεις. Πρόκειται για πρακτικές που έχουν συλλογικό-πληθυντικό χαρακτήρα και οργανώνονται από τη σκοπιά κοινοτήτων υπό διαμόρφωση - που μέσω δοκιμών, λαθών και αυτοσχεδιασμών κατασκευάζουν “πεισματοάρηδες χώρους”, και όχι χώρους του ενός “κατοίκου”, “χρήστη” ή “πολίτη”.

Η κατεύθυνση του μαθήματος εντάσσεται στην προοπτική που βλέπει τη μελέτη γύρω από τα ζητήματα παραγωγής του χώρου να μην περιορίζεται στο πεδίο του σχεδιασμού από τους “ειδικούς”, αλλά θεωρεί ως εξίσου κρίσιμη την εστίαση στον τρόπο που αυτός παράγεται από εκείνες και εκείνους που τον κατοικούν και τον αλλάζουν, τόσο στο πεδίο του καθημερινού, όσο και σε συνθήκες απρόσμενων, ξεχωριστών ή/ και εξεγερσιακών συμβάντων. Ως αφετηρία για την εξέλιξη του μαθήματος, ξεκινάμε από τη συλλογιστική που εισηγείται ότι η έρευνα γύρω από την κατοίκηση του χώρου μπορεί να διαβαίνει μέσα από τη διερεύνηση διαφορετικών μορφών αναπαραστάσεων και επιτελέσεων. Πρόκειται να εξετάσουμε πώς οι αναπαραστάσεις αυτές, και οι επιτελεστικές πρακτικές “καθρεφτίζουν” αλλά και αλλάζουν, εμπλέκονται και τελικά μπορεί να κατασκευάζουν εναλλακτικές εκδοχές κατοίκησης. Στη διάρκεια των διαλέξεων θα δοκιμάσουμε συνδέσεις με άλλα ερευνητικά πεδία όπως αυτά της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας, της πολιτικής επιστήμης, της ιστορίας, της λαογραφίας, της φιλοσοφίας, των performance studies και της θεωρίας της τέχνης.

Διάρθρωση παρουσιάσεων

1. **We are (not) alone:** Προσεγγίσεις της έρευνας ως συλλογική και συμμετοχική διαδικασία. Παρουσίαση της ομάδας και του κύκλου συναντήσεων. Συλλογικό.

2. **Η φωτογραφία ως πεδίο συνάντησης στη συνθήκη της εξαίρεσης:** Συγκροτώντας εικόνες για την

καθημερινότητα της εξορίας στο Τρίκερι και τη Γυάρo. Ερνεστίνo Καρυστιναίου Ευθυμιάτου, Αρχιτέκτονας, Δρ. Ε.Μ.Π.

Η διάλεξη επικεντρώνεται στα κύρια πορίσματα της διδακτορικής διατριβής μου, με τίτλο Εικονογραφικές Αναπαραστάσεις της εξορίας: Το σώμα και ο χώρος (Σεπ.2024, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π, επιβλέποντας καθηγητής Σταύρος Σταυρίδης). Αντικείμενο της διατριβής αποτέλεσε η αναπαράσταση του χώρου του καθημερινού της εξορίας σε φωτογραφικά τεκμήρια από τα στρατόπεδα των νησιών Τρίκερι και Γυάρo. Πρόκειται να δοκιμάσουμε μια συζήτηση, με αφορμή της έρευνα αυτή, γύρω από τη δύναμη της φωτογραφίας να μετέχει στην κατοίκηση, να ιδρύει πεδία συνάντησης στο βιωμένο ατομικά και συλλογικά πεδίο της εξαίρεσης.

3. Το γεγονός της φωτογράφισης στην κατοίκηση της πόλης: Προσωπική φωτογράφιση ως πρακτική κατοίκησης του δημόσιου χώρου στο κίνημα των κατειλημμένων πλατειών. Κάλλια Φυσάρoκη, Αρχιτέκτονας, ΥΔ ΕΜΠ.

Η έρευνα στη φωτογραφία ως πρακτική μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη συζήτηση για την κατοίκηση του δημόσιου χώρου. Αυτό-φωτογραφίσεις με φόντο τον αστικό χώρο δημοσιεύονται, καθημερινά, στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, συνδέοντας την αναπαράσταση του εαυτού με τη νοηματοδότηση της αστικής εμπειρίας. Μπορεί η μελέτη στα ψηφιακά μέσα δικτύωσης να προσφέρει χρήσιμα συμπεράσματα για τη σχέση μας με την πόλη;

Είναι ικανή μια μέθοδος παρατήρησης, μέσω αρχειακών πρακτικών, στις δημοσιευμένες ερασιτεχνικές φωτογραφίες και στις φωτογραφικές πρακτικές να φωτίσει τις χωρικές σχέσεις που αναπτύχθηκαν στο παράδειγμα σύγχρονων κινήματων πόλης; Στο κίνημα των κατειλημμένων πλατειών (2011-2013) αναδείχθηκε ο ρόλος της φωτογραφίας ως κοινό, η χωρική και σχεσιακή της διάσταση, η συμβολή της στη συμμετοχική δημιουργία χώρων κοινής αναφοράς και μνήμης. Τι σκέψεις γεννούν οι επαναλαμβανόμενες δημοσιεύσεις με επικέτες τοποθεσίας (location tags) από τις κατειλημμένες πλατείες; Ποιος είναι ο ρόλος του χώρου στις εικόνες;

4. Ο ρόλος της συλλογικής μνήμης και της συμμετοχής της κοινότητας στην παραγωγή του κοινού χώρου. Σέργιος Στριγκλόγιαννης, Αρχιτέκτονας, Δρ. ΕΜΠ.

Ποιός έχει την τελική απόφαση για το πως θα παραχθούν και θα κατοικηθούν οι χώροι της πόλης; Πως οι διαδικασίες συλλογικής μνήμης επηρεάζουν τις πρακτικές οικειοποίησης, διεκδίκησης και νοηματοδότησης του χώρου, εγγράφοντας αμφισβητούμενες χωρικότητες στο σώμα της πόλης; Ποιός ο ρόλος της συμμετοχής της κοινότητας και της συλλογικής μνήμης στην παραγωγή κοινού χώρου;

Θέτοντας αυτά τα ερωτήματα και εστιάζοντας στις έννοιες της **συμμετοχής**, της συλλογικής **μνήμης** και του **χώρου ως κοινό**, η έρευνα αναζητά το νοητό κόκκινο νήμα που τις συνδέει, και διερευνά τον τρόπο με τον οποίο αυτές συνομιλούν σε θεωρητικό αλλά και πρακτικό επίπεδο μέσω συγκεκριμένων περιπτώσεων μελέτης - το συμμετοχικό σχεδιασμό στο προσφυγικό συνοικισμό της Θήβας, τους κινηματικούς αγώνες υπεράσπισης και επαναδιεκδίκησης του λόφου Φιλοπάππου και τις στρατηγικές συμμετοχής του Δήμου Αθηναίων.

5. “Black Lives Matter”, Κατοικώντας την εξέγερση: οι συλλογικές εξεγερσιακές δράσεις ως χωρικότητες του αξιοβίωτου της μαύρης ζωής. Το παράδειγμα του Φέργκιουσον, 2014, ΗΠΑ. Βέρα Ξηρόπητα, Ψυχολόγος, ΥΔ ΕΜΠ.

Η διάλεξη εστιάζει στη σχέση της εξεγερμένης Μαύρης κατοίκου και της πόλης. Πως μεταβάλλεται τούτη η σχέση και ποια είναι τα στοιχεία που τη συνέχουν, πως αποτυπώνονται στο χωροχρόνο της εξεγερσιακής δράσης; Ποια η σημασία της εξέγερσης για την μαυρότητα και ποιο είναι το νόημα του εξεγερσιακού χώρου που παράγεται; Η εξέγερση στο Φέργκιουσον, ως καθοριστική στιγμή γέννησης του κινήματος ‘Black Lives Matter’, αποτελεί μία πολύπλευρη απόπειρα συλλογικής κατοίκησης και επανοικειοποίησης της πόλης, ένα εξεγερσιακό χωρικό και χρονικό ορόσημο, αντιπαράδειγμα στη κυρίαρχη λευκή παραγωγή και

αναπαραγωγή του χώρου και της ζωής. Οι δρόμοι του Φέργκιουσον μετά τη δολοφονία του Μάικλ Μπράουν αμφισβητήθηκαν και μεταμορφώθηκαν σε ένα συλλογικό έργο χειραφέτησης, σε έναν εμβληματικό τόπο συνάντησης της φυλετικής και χωρικής δικαιοσύνης. Αποτελεί τούτη η χωροποιητική απόπειρα επαναδικδίκησης της πόλης μία απόπειρα επανακατοίκησης και ανάδυσης της μαυρότητας στην ολότητα της; άρα και μία καταφατική ετεροποιητική πράξη που αναδυνεύει την αξία του να κατοικείται η μαύρη ζωή;

6. Θεατρικότητα και κατοίκηση: Εκφραστική συμπεριφορά και τρόποι κατοίκησης του κατωφλίου στα πλαίσια των τελεστικών φαινομένων. Ειρήνη Κουμπταρούλη, Αρχιτέκτονας, performer, Δρ. Ε.Μ.Π

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει τη διαλεκτική *εαυτότητας* - *ετερότητας* και τις δυναμικές που αναπτύσσονται ανάμεσα στην περιοχή του *εαυτού- ταυτότητας* - *των ρόλων* του υποκειμένου, ως τρόπο παραγωγής της χωροχρονικής συνθήκης της σκηνής. **Ο μετέωρος τόπος - χώρος της σκηνής παράγεται ως κατώφλι** με χωρική και ταυτόχρονα τελεστική σημασία. Εξετάζεται επίσης, η *διαλεκτική σκηνής – παρασκηνίου* ως τόποι προετοιμασίας και παρουσίασης του εαυτού, αλλά και ως τρόποι οργάνωσης μιας *τελεστικής ακολουθίας* η οποία, μέσα από τα πεδία της επανάληψης και της δοκιμής, υποδέχεται και διαχειρίζεται *πολλαπλές διαβάσεις* των κοινωνικά και πολιτισμικά καθορισμένων σωμάτων.

7. Εργαστήριο: “Κλέφτες και Αστυνόμοι”: το παιχνίδι ως πεδίο συνάντησης και ανάκτησης της πόλης. Συλλογικό. Εξωτερικός χώρος.

Στο πρώτο μέρος του 1ου εργαστηρίου, γίνεται μια μικρή εισήγηση με θέμα "το παιχνίδι ως τρόπο επανακατοίκησης της πόλης". Μέσω συγκεκριμένων παραδειγμάτων που αναπτύχθηκαν με τρόπο συλλογικό και αυθόρμητο, μέσα από τη μεταβολή του ρυθμού και τρόπου ζωής του καθημερινού, οι παιγνιώδεις συναντήσεις χειρονομούν ως εναλλακτικοί τρόποι ανάκτησης της πόλης, ως πεδία συνάντησης και επιτέλεσης πρακτικών μιας δημόσιας παρουσίας. Στο δεύτερο μέρος του εργαστηρίου, η ομάδα προσεγγίζει τις παιγνιώδεις συναντήσεις με βιωματικό τρόπο: το παιχνίδι συγκροτεί έναν (ασφαλή) χώρο μετα- επικοινωνίας όπου οι σχέσεις και οι κώδικες που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών του είναι πέραν των κοινωνικών σχέσεων του καθημερινού. Ως μια χωροχρονική ενός «προσωρινού κόσμου» έξω από το βασίλειο της κανονικής ζωής, το παιχνίδι δημιουργεί συγκεκριμένα αλλά εύθραυστα χωροχρονικά όρια ενός κατά Huizinga «μαγικού κύκλου».

8. Χειραφετητικές πράξεις αφήγησης στο πλαίσιο αστικών συγκρούσεων. Ocupa Estelita: Recife, Κλεμμένη πόλη. Αναμετρήσεις κοινωνικών αναπαραστάσεων επάνω στο σώμα της πόλης του Recife στη Βραζιλία. Φοίβος Ντε Μπρίτο-Καράγιωργας, Αρχιτέκτονας, ΥΔ ΕΜΠ-ΕΗΕΣΣ.

Το ιστορικό κέντρο της πόλης του Recife βρίσκεται εντός μιας διαδικασίας αστικών διαμαχών που βρίσκουν το απόγειό τους στην αμφισβήτηση της κατασκευής του εκσυγχρονιστικού πλάνου «projeto Novo Recife» από το 2012 και έπειτα. Το σχέδιο Novo Recife έχει στόχο τη κατασκευή 13 πύργων κατοικίας 40 ορόφων και αποτελεί μέρος ενός συνολικότερου πλάνου αστικής ανάπτυξης που περιλαμβάνει άλλα σημεία επέμβασης/κόμβους στις φαβέλες γύρω από το «κενό» οικόπεδο του Cais de José Estelita. Το κίνημα Ocupa Estelita, επάνω στη διαδικασία διεκδίκησης διαφορετικών χώρων της πόλης αντιμετωπίζει κι ένα άλλο διακύβευμα πέραν από αυτό της κατασκευής του «Νέου Ρεσίφε»: τη δημιουργία συμμαχιών και κοινωνικών δεσμών με τις/τους κατοίκους και κινήματα στις φαβέλες που επηρεάζονται από τις επεμβάσεις.

Μέσα από μια σειρά συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στην έρευνα πεδίου με κοινωνικούς δρώντες διαφορετικών κοινωνικών στρωμάτων, πολιτικών αντιλήψεων, ιδεολογικών κόσμων και τοποθετήσεων σε σχέση με το Novo Recife, επιχειρείται η ανάδειξη της πληθώρας των αναπαραστάσεων που κινητοποιούνται από τους δρώντες για να μιλήσουν για τους υπό διαμάχη αστικούς χώρους. Τα διακυβεύματα και οι μεθοδολογικές επιλογές της ίδιας της έρευνας πεδίου, η σχέση και η θέση ερευνητή και του άλλου, η διάρκεια και η παρουσία του στο πεδίο, το βλέμμα του ερευνητή και ο τρόπος που παρουσιάζεται, αποτελούν σημαντικά στοιχεία που επηρεάζουν με πολλαπλούς τρόπους τις αφηγήσεις των κατοίκων, οι οποίες αποτελούν μέρος της κατασκευής του αντικειμένου μελέτης. Μέσα από την έρευνα πεδίου αλλά και από την βιβλιογραφική έρευνα επιδιώκεται μια ποιοτική χαρτογράφηση των αναπαραστάσεων που αφορούν

τους υπό μετασχηματισμό χώρους μιας πόλης που αναπτύσσεται μέσα από τη λογική της ασφάλειας και της αστικής ενθυλάκωσης.

9. Γίγνεσθαι-ντόπιος, γίγνεσθαι-ξένος, γίγνεσθαι-εδαφικός: Προοπτικές κατοίκησης του τοπικού στο κέντρο της Αθήνας. Δημήτρης Λουπέτης, Αρχιτέκτονας, Υ.Δ. Ε.Μ.Π

Κατά την τελευταία δεκαετία δημόσιοι χώροι του κέντρου της Αθήνας, καθώς και οι λεγόμενες "αυθεντικές" γειτονιές της, βρέθηκαν επανειλημμένα στο επίκεντρο συζητήσεων και δράσεων που συνδέονταν άμεσα ή έμμεσα με την απελευθέρωση του τουριστικού και αναπτυξιακού δυναμικού του κέντρου. Ταυτόχρονα, η ίδια περίοδος ανέδειξε το τοπικό επίπεδο ως προνομιακό πεδίο διαμόρφωσης μη ηγεμονικών πρακτικών αντίστασης που αμφισβητούν τις παραπάνω προτάσεις, αλλά και ως δίκτυο συνάντησης και ανταλλαγής μεταξύ ανθρώπινων και μη ανθρώπινων δρώντων, ανάδυσης καινοτόμων πρακτικών και μορφών διεκδίκησης, συγκρότησης ατομικών και συλλογικών υποκειμένων.

Η παρουσίαση επιχειρεί να αναδείξει πως μέσω της διαμάχης για την/ μέσω της τοπικότητας(ς) στο κέντρο της Αθήνας, μπορούμε να ανιχνεύσουμε τόσο τα στοιχεία κατασκευής ενός κυρίαρχου μοντέλου οργάνωσης και επανακωδικοποίησης του αστικού χώρου σύμφωνα με τις ανάγκες της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης της πόλης και της αποτελεσματικότερης διεξόδου της αγοράς σε προηγούμενως κρυφές πτυχές της καθημερινής αστικής ζωής, όσο και περιπτώσεις διεκδίκησης και παραγωγής χώρων που διεγείρουν την κοινωνική φαντασία, δημιουργώντας εναλλακτικές προοπτικές κατοίκησης του κόσμου. Τελικά, σκοπός είναι η ανάδειξη του πεδίου της κατοίκησης της πόλης ως κατεχόμενη πολιτικό διακύβευμα.

10. Κυνηγώντας τις πλημμύρες: Συμβιωτικές χωρικές δομές στα τοπία πράσινης ανάπτυξης της Ελληνικής επικράτειας. Αιμιλία Χρονοπούλου, Αρχιτέκτονας, ΥΔ ΕΜΠ.

Κύριο ερευνητικό θέμα αυτής της διάλεξης είναι οι μεταβολές που υφίστανται οι περιαστικές γεωγραφίες, τα σώματα που τις κατοικούν και οι καθημερινές τους πρακτικές μέσα από την στροφή στην πράσινη ανάπτυξη. Θα επιχειρηθεί μια παράθεση και εξιστόρηση της εμπειρίας του ετερόκλητου κινήματος που δραστηριοποιείται στα υπό διεκδίκηση τοπία της Ελληνικής περιφέρειας, αναδεικνύοντας τις διαφορετικές προοπτικές συμβιωτικής κατοίκησης που προωθούν τα ελάσσονα κινήματα. Αναδύονται μέσα από αυτά νέες μορφές πολιτικής υποκειμενοποίησης; Πως δρουν συνθετικά ετερόκλητες μορφές και πρακτικές διεκδίκησης μέσω πολλαπλών υποκειμένων και εμπλεκόμενων φορέων; Και εν τέλει ποια η μορφή του χώρου που παράγεται στα σημεία διεπαφής των αναπτυξιακών λογικών, που προάγουν σαφώς διαχωρισμένες γεωγραφίες του φυσικού και κοινωνικού, έναντι των αγώνων προς μια συμβιωτική κατοίκηση μέσα στο κοινωνικο-φυσικό περιβάλλον;

11. Εργαστήριο : Un-tour with a savage: Διαδρομές αποκάλυψης και συλλογές αφηγήσεων για την πόλη. Συλλογικό. Εξωτερικός χώρος.

«Στην κλασική μελέτη του για τους Walbiri της Κεντρικής Αυστραλίας, ο Mervin Meggitt περιγράφει πως παίρνουν ένα αγόρι που προετοιμάζεται για την τελετή ενηλικίωσης για μια «μεγάλη περιήγηση» που διαρκεί δύο ή τρεις μήνες. Συνοδευόμενο από έναν φύλακα (το σύζυγο μιας από τις αδελφές του) και έναν μεγαλύτερο αδερφό, το αγόρι πηγαίνει από μέρος σε μέρος και στη διάρκεια της περιήγησης μαθαίνει για τη χλωρίδα, την πανίδα και την τοπογραφία της υπαίθρου, ενώ παράλληλα ο μεγαλύτερος αδερφός του του εξηγεί την τοπική σημασία των διάφορων τοποθεσιών που επισκέπτονται. Κάθε τοποθεσία έχει την ιστορία της και αφηγείται πως δημιουργήθηκε μέσω δραστηριοτήτων που μπορούσαν να διαμορφώσουν τη γη από προγονικά όντα που περιπλανώνταν στο υπαίθρο κατά τη διάρκεια της παρασκευαστικής εποχής που είναι γνωστή ως «Ονειρικός Χρόνος». Παρατηρώντας μια γούρνα με νερό ενώ του διηγούνται ή αναπαριστούν την ιστορία σχηματισμού της, ο αμύητος γίνεται μάρτυρας της εξόδου του προγόνου από το έδαφος· ομοίως, ρίχνοντας τη ματιά του πέρα από το διακριτό περίγραμμα ενός λόφου ή μιας προεξοχής βράχου, αναγνωρίζει σε αυτά την παγιωμένη μορφή του προγόνου καθώς αναπαύεται στο έδαφος. Έτσι, οι έμφυτες αλήθειες του τοπίου, οι αλήθειες του Ονειρικού Χρόνου, αποκαλύπτονται σε αυτόν σταδιακά, καθώς περνά από το επιφανειακό, «εξωτερικό» επίπεδο γνώσης στη βαθύτερη, «εσωτερική» κατανόηση.» (Ingold, 2000:

33-34)

Πως περπατάμε στην πόλη; Πως τη διαβάζουμε; Ποιες εγγραφές, μνήμες, παρακαταθήκες, αφηγήσεις καθορίζουν το βλέμμα μας, τις αναγνώσεις και την εμπειρία της πόλης; Πως αυτές διαμορφώνουν τις δικές μας αφηγήσεις;

12. Αντί επιλόγου – Στρογγυλό τραπέζι αναζήτησης προοπτικής - Κλείσιμο του εργαστηρίου.
Συλλογικό.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Στο πλαίσιο διεξαγωγής του κύκλου συναντήσεων, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε ερωτήματα που προκύπτουν από την εξέταση παραδειγμάτων κατοίκησης, αναπαραστάσεων και επιτελεστικών πρακτικών που προβληματοποιούν ή αμφισβητούν τα κυρίαρχα μοντέλα παραγωγής και μετασχηματισμού του χώρου.

Ο στόχος των διαλέξεων, καθώς και των συζητήσεων που θα επιχειρήσουμε να ανοιχτούν είναι διπλός. Από τη μία, να αναδείξουν τη σημασία της αναζήτησης παραδειγμάτων ελασσόνων μορφών και πρακτικών κατοίκησης που μας καλούν να ξανασκεφτούμε πάνω στο χώρο ως ενεργό στοιχείο διαμόρφωσης κοινωνικών σχέσεων. Σκοπός είναι όχι μόνο η επαφή με διαφορετικά κομμάτια της θεωρίας που προσεγγίζουν το ζήτημα του χώρου, αλλά ταυτόχρονα, η έκθεση της μεθοδολογίας προσέγγισης της κάθε περίπτωσης από τον/την εκάστοτε ερευνητή/τρια και ο τρόπος με τον οποίο επιχειρείται η συγκρότηση του παραδείγματος σε ερευνητικό αντικείμενο. Σε αυτό το πλαίσιο, η έννοια του “πείσματος” παίζει το ρόλο της κοινής άρθρωσης γύρω από την οποία στήνονται οι διαλέξεις, ώστε να μπορέσουν να διερευνηθούν οι δυνατότητες της ως θεωρητικό ή μεθοδολογικό εργαλείο έρευνας.

Δεύτερος στόχος των διαλέξεων είναι να λειτουργήσουν ως πεδίο πειραματισμού για την ανάδυση χώρων αμφισβήτησης στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Η δημιουργία μεταιχμιακών χώρων-υπό-κατασκευή, που αντιστέκονται πεισματάρικα, και δοκιμάζουν εναλλακτικά σενάρια μοιράσματος, δε μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την προοπτική ενός αναστοχαστικού και μη ιεραρχικού διαλόγου. Σε αυτή τη γραμμή σκέψης, ο διάλογος και η συζήτηση κατέχουν κεντρική θέση στο μάθημα. Σκοπός μας είναι η κάθε εισήγηση να δίνει την ευκαιρία να τεθούν θέματα για κουβέντα και προβληματισμό, ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να έχουν την ευκαιρία να συγκροτήσουν επιχειρήματα, να εφεύρουν απαντήσεις και ερωτήσεις διευρύνοντας τη φαντασία τους.

ΚΩΔΙΚΟ Σ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.6	Οικολογία, Βιωσιμότητα, συμμετοχή και εφαρμογές στο σχεδιασμό: Η περίπτωση της Αθήνας (ECTS 7,5)	Αναστασόπουλος Νικόλαος

Περιγραφή του μαθήματος:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διερεύνηση των εννοιών βιωσιμότητα, οικολογία και συμμετοχή στην υγεία ενός αστικού οικοσυστήματος και μιας κοινωνίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Επίπεδο 7 και επίπεδο 8

Γνώση

Σφαιρική απόκτηση γνώσης της συνθήκης που να φορά την βίοςφαιρα στην ανθρωπότητα, τα αίτια και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους

Κατανόηση

Κατανόηση των σχέσεων ανάμεσα σε διάφορα φαινόμενα

Εφαρμογή

ικανότητα εφαρμογής αφηρημένων θεωριών και νιών σε μεθόδους αναγνώσης των χαρακτηριστικών μελέτες μιας περίπτωσης μελέτης

Ανάλυση

ικανότητα ανάπτυξης δεξιοτήτων παρατήρησης ταξινόμησης των συλλεχθέντων πληροφοριών

Σύνθεση

ικανότητα σύνθεσης των δεδομένων προς την κατεύθυνση διατύπωσης σχεδιασμού προτάσεων

Αξιολόγηση

ικανότητα αξιολόγησης assessment των αποτελεσμάτων και ανατροφοδότησης επόμενων σταδίων σχεδιασμών

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.0	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού (ECTS 7,5)	Γκανιάτσας Βασίλειος
	Διδ.ομάδα: Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική, Γιαννούτσος Ιωάννης, Γκικαπέππας Βασίλειος, Κουτσομπός Λεωνίδα, Παπαβασιλείου Ματθαίος Τσιράκη Σοφία	

Περιγραφή του μαθήματος:

Στο 1ο εξάμηνο θα επιχειρηθεί η επισκόπηση και κριτική θεώρηση του πεδίου θεωριών και θεωρήσεων του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού με στόχο την εντοπισμό και την ανάδειξη της γνωσιακής ιδιαιτερότητας της αρχιτεκτονικής σύνθεσης ως κεντρικού φαινομένου της αρχιτεκτονικής πράξης και της δημιουργίας των αρχιτεκτονικών έργων.

Εισαγωγικά μαθήματα / Β. Γκανιάτσας

Στο 1ο εξάμηνο, το μάθημα θα επιχειρήσει να χαρτογραφήσει τις θεωρίες και θεωρήσεις της αρχιτεκτονικής ως θεωρίες του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και να ανιχνεύσει στα έργα των αρχιτεκτόνων τις εκφρασμένες και λανθάνουσες θεωρητικές αρχές που το καθοδηγούν ως αρχική πρόθεση-πρότασης δημιουργίας, ως πλαίσιο ελέγχου των σταδίων επεξεργασίας, ως πλαίσιο αναστοχασμού κατά την δημιουργία του αρχιτεκτονικού έργου και τελικά ως πλαίσιο αξιολόγησής του.

Οι Ιδέες είναι μέσα στα πράγματα / Ματθαίος Παπαβασιλείου

Η εισήγηση εκκινεί από την εργασία των B. Hillier, J. Hanson και H. Graham «Ideas are in things: an application of the space syntax method to discovering house genotypes» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Environment and Planning B.(1987, volume 14, pages 363-385) Αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο που επιτρέπει την διαμόρφωση του ρόλου της συντακτικής προσέγγισης στην Αρχιτεκτονική σύνθεση μέσα από την συστηματική ανάλυση παραδειγμάτων. Η Συντακτική Θεωρία του Χώρου διερευνά τη σχέση μεταξύ των χωρικών διαμορφώσεων και της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο δομημένο περιβάλλον τεκμηριώνοντας ότι τα διακριτικά χαρακτηριστικά των κοινωνιών ενσωματώνονται μέσα στα χωρικά συστήματα και η γνώση τους μεταφέρεται μέσω του ίδιου του χώρου και μέσω της οργάνωσης των χώρων. Στον αστικό σχεδιασμό και την αρχιτεκτονική, η κλασική πλέον ρήση του Hillier «οι ιδέες είναι μέσα στα πράγματα» υπογραμμίζει τη σημασία της εξέτασης των χωρικών και φυσικών πτυχών ενός δομημένου περιβάλλοντος όταν σχεδιάζονται μέρη που είναι λειτουργικά, ουσιαστικά και ευνοϊκά για τις επιθυμητές δραστηριότητες και συμπεριφορές. Τονίζει ότι ο φυσικός κόσμος δεν είναι παθητικός αλλά συνεισφέρει ενεργά στις γνωστικές μας διαδικασίες και στις κοινωνικές μας αλληλεπιδράσεις.

Η «Αρχή» στην Αρχιτεκτονική και η Ανάγκη / Γιώργος Αγγελής

Στην εισήγηση θα αναφερθώ στην καθοριστική σημασία της ανάγκης για την αρχιτεκτονική. Θα επιχειρήσω

να αναδείξω την ανάγκη ως αναπόδραστη σχέση του ανθρώπου με την (υλική;) πραγματικότητα και ως έννοια, η οποία προσδιορίζει το ανθρωποκεντρικό νόημα της αρχιτεκτονικής, και της αποδίδει τα ειδοποιά γνωρίσματα της και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ως τέχνη κι επιστήμη.

Ακόμη, σε αυτό το πλαίσιο θα αναφερθώ τη σχέση της ανάγκης με το κοινωνικό περιεχόμενο της αρχιτεκτονικής στην πιο πρόσφατη περίοδο (20 ος αιώνας) και σήμερα.

Αρχέτυπα / Βασίλης Γκικαπέππας

Υπάρχει ένα εγγενές χωρικό πρότυπο, ως προαποφασισμένη αφαιρετική δομή, που να επηρεάζει εκ των προτέρων τη συνθετική διαδικασία και να νοηματοδοτεί το χώρο πολύ πριν τη μορφική του διατύπωση; Προϋπάρχει ως νοητικός σχηματισμός, που φέρει - ως γενετικός κώδικας - συγκεκριμένες αρχές σχεδιασμού; Ποιος είναι ο χαρακτήρας και η προέλευση αυτού του χωρικού μοντέλου – “σχηματισμού” – και ποια η συμβολή του στην παραγωγή και επεξεργασία χωρικών εννοιών; Επιχειρείται μια εμβάθυνση μέσα από τη διερεύνηση χαρακτηριστικών χωρικών προτύπων, ως “παραδειγματικές δομές”, ως τρόποι κατανόησης πολιτισμικών πρακτικών, μεθόδων, πεποιθήσεων οι οποίες και επηρέασαν διδακτικές μεθοδολογίες.

Περί της Αρχής : Για το Σημείο Εκκίνησης και τον Κανόνα στην Συνθετική Διαδικασία / Σοφία Τσιράκη

Από που εκκινεί, με ποιο τρόπο παραμένει συνεκτική και πως οδηγεί προς κάποιο στόχο η συνθετική διαδικασία; Υπάρχει «σημείο εκκίνησης» που συμπυκνώνει την επιθυμία του δημιουργού να φτιάξει κάτι; Με ποιον τρόπο ο δημιουργός σχετίζεται με την έννοια της «Αρχής»; Μπορεί αυτή να λειτουργήσει ως η κινητήρια δύναμη της δημιουργίας, να ορίζει ένα πλαίσιο αξιών, να αποτελέσει τον «γεννήτορα άξονα» της συνθετικής διαδικασίας;

Η σύντομη αυτή εισήγηση θα επιχειρήσει την αποσαφήνιση του αμφίσημου όρου της «Αρχής», αλλά και την σχέση της με την έννοια της κεντρικής ιδέας, στην οποία και θα αναφερθώ με αφορμή θεωρίες του χώρου αλλά και διδακτικές προσεγγίσεις σημαντικών δασκάλων της αρχιτεκτονικής σύνθεσης. Αποτελεί αυτή εντέλει την απαρχή, τον συνεκτικό ιστό της συνθετικής διαδικασίας αλλά και τον τελικό στόχο που υλοποιεί την αρχική επιθυμία και οραματική πρόθεση του δημιουργού, ακόμη και στην σημερινή ψηφιακή συνθήκη της τεχνητής νοημοσύνης;

Η Αρχή ως Προκατάληψη και ως Διάταξη / Λεωνίδας Κουτσουμπός

Η έννοια της αρχής στην αρχιτεκτονική παρουσιάζεται με δυο διακριτούς τρόπους: Η πρώτη αφορά την έναρξη της συνθετικής διαδικασίας ως το σημείο αφετηρίας ή εκκίνησης. Από που ξεκινά κανείς; Συχνά μάλιστα το στάδιο αυτό έχει περιγράψει ως εξαιρετικά άβολο, καθώς πολλοί νιώθουν το φόβο του λευκού χαρτιού (hoorror vacui). Ξεκινά κανείς από την ανάλυση; Υπάρχει καθαρή ανάλυση χωρίς συνθετικό πρόσημο; Ο τόπος δεν αποτελεί από μόνος του ένα προϋπάρχον πεδίο ή μήπως τα βιώματα, οι προσλαμβάνουσες οι προκαταλήψεις και οι άδηλες επιθυμίες του σχεδιαστή δεν κάνουν από μόνες τους το χαρτί να μην είναι ποτέ τελείως λευκό; Η δεύτερη αφορά την αρχή ως διάταξη, δηλαδή έναν τρόπο οργάνωσης που συγκροτεί ένα συνεκτικό πεδίο σκέψης που νοηματοδοτεί την σχεδιαστική πρόταση καθώς αυτή εξελίσσεται. Διερευνάται το αν η αρχή αυτή τίθεται εξ' αρχής ή βρίσκεται στην πορεία καθώς επίσης αν μπορεί να είναι μόνο μία ή περισσότερες και το αν αυτές έχουν ιεραρχική σχέση μεταξύ τους. Προτείνεται ότι η αρχή ή το σύστημα αρχών αποτελεί ένα λιγότερο ή περισσότερο δεσμευτικό πλαίσιο ελέγχου επιμέρους ιδεών που γεννιούνται στη εξέλιξη της σχεδιαστικής διαδικασίας. Δημιουργούν ελκυστές ή

μαγνήτες που πολώνουν το πεδίο σκέψης και δεσμεύουν τις γραμμές πάνω στο χαρτί. Τέλος συζητείται ο ρόλος και η σημασία αντίρροπων ιδεών που έρχονται να αποσταθεροποιήσουν ή να εμπλουτίσουν μια εγκατεστημένη αρχή.

Αναπαραστάσεις του Αοράτου στη Συνθετική Διαδικασία / Λεωνίδας Κουτσουμπός

Η έννοια της αναπαράστασης αποτελεί κομβικό στοιχείο εκδίπλωσης της αρχιτεκτονικής σκέψης. Εξετάζεται ιδιαίτερα η σημασία που έχει στα πρώτα στάδια της συνθετικής διαδικασίας όπου αναζητείται η αρχή του σχεδιασμού. Παρουσιάζεται το παράδοξο περιπτώσεων όπου εντελώς αφηρημένες αναπαραστάσεις κατορθώνουν να συμπυκνώσουν με μεγάλη ενέργεια, ένα σύμπλοκο δίκτυο προθέσεων και επιθυμιών. Η αναπαράσταση γίνεται όχημα της αρχιτεκτονικής σκέψης όχι μόνο διότι επιτρέπει την εξωτερίκευση, απόκρυφον διεργασιών του νου, ούτε διότι αποτελεί καθρέφτη ανατροφοδότησης της σκέψης. Η σημασία της κυρίως έγκειται στην συγκρότηση της σκέψης που συμβαίνει κατά τη δημιουργία των αναπαραστάσεων. Την στιγμιαία και αμφίδρομη σχέση σκέψης και πράξης που εκδηλώνεται κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και επιτρέπει την εξέλιξή του. Επιτρέπει έτσι σε μια πρόταση που βρίσκεται 'στα χαρτιά', να κατασκευάζεται ξανά και ξανά μέχρι την τελική της υλοποίηση, κάθε στάδιο της οποίας αποτελεί μια παράσταση που αναπαρίσταται στο θίασο του μυαλού μας.

Η ψηφιακή αναπαράσταση και το διάγραμμα. Προδιαγράφοντας Συνθετικές Ευρετικές Προσεγγίσεις.

/ Ματθαίος Παπαβασιλείου

Νέες κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες εισάγουν την ανάγκη για ανάλυση απόδοσης και βελτιστοποίησης της αρχιτεκτονικής μορφής. Κατά συνέπεια ο σχεδιασμός αγκαλιάζει ολοένα και περισσότερο μεθόδους και προσεγγίσεις από άλλους τομείς, συγκεκριμένα τη βιολογία, τα μαθηματικά, τη μηχανική, τη φυσική και, συχνότερα, την επιστήμη των υπολογιστών, εμπλουτίζοντας τόσο τη σχεδιαστική πρακτική όσο και τη θεωρία. Οι ψηφιακές αναπαραστάσεις ρεαλιστικής προσομοίωσης της προτεινόμενης μορφής και η διαγραμματική απεικόνιση δεδομένων και πληροφοριών με σκοπό την ευκολότερη κατανόηση και ανάλυση αυτών διευκολύνουν την ερμηνεία και συμβάλλουν στην εξέλιξη της συνθετικής διαδικασίας εγκαθιστώντας ένα σύστημα συστηματικών δοκιμών διερεύνησης της τελικής μορφής.

Ως παραδειγματική εισαγωγή, εξετάζεται το BIM, το οποίο αναπτύχθηκε για να ξεπεράσει τους περιορισμούς των τεχνικών σχεδίων 2D, και ενσωματώνει πρόσθετες διαστάσεις για τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ τις διάφορες ειδικότητες. Η τελική ενσωμάτωση στον ολικό σχεδιασμό BIM εργαλείων οπτικού προγραμματισμού με εξαρτήματα που δεν απαιτούν ιδιαίτερες γνώσεις προγραμματισμού (Rhino Grasshopper / Dynamo Revit) δίνει την μέγιστη δυνατότητα διερευνήσεων της αρχιτεκτονικής μορφής.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Με βάση το έργο ή τα έργα ενός/μιάς αρχιτέκτονα της επιλογής σας, η εργασία θα επιχειρήσει να ανασύρει, να αρθρώσει και να διατυπώσει τις θεωρητικές αρχές που το καθορίζουν και το χαρακτηρίζουν, σε σχέση με τις δηλωμένες προθέσεις του δημιουργού του και, κυρίως, με την προσωπική κριτική προσέγγιση.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα στοχεύει να αναδείξει την θεωρητική και αναστοχαστική διαδικασία κατά τη διαδικασία συγκρότησης της αρχιτεκτονικής σύνθεσης ως κεντρικού φαινομένου του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Μέσα από τη θεωρητική εμβάθυνση οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες θα μπορέσουν να προσεγγίσουν τη δημιουργική διαδικασία του σχεδιασμού και σταθούν κριτικά/αυτοκριτικά στην πρακτική και δημιουργική διαδικασία του σχεδιασμού. Το μάθημα θα προσεγγίσει το είδος της γνώσης που κατ'εξοχήν χαρακτηρίζει την διαδικασία σύνθεσης και έχει συχνά χαρακτηριστεί ως άδηλη γνώση (tacit knowledge).

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.1	Εμβάθυνση στον αλγοριθμικό σχεδιασμό. Κοινωνικο – τεχνικά μέσα	Κωτσόπουλος Σωτήριος
	Διδ.ομάδα: Fotini Christia Σταμάτης Χατζησταμάτης Ιάσων Φόουντεν Χαράλαμπος Λουϊζίδης	

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα εμβαθύνει στην ερευνητική παράδοση των υπολογιστικών/αλγοριθμικών προσεγγίσεων του σχεδιασμού. Αναπτύσσει ένα πλαίσιο για την κατανόηση του ρόλου των υπολογιστικών μεθόδων στις αντιληπτικές και αναπαραστατικές διαδικασίες της Αρχιτεκτονικής. Στο μάθημα διδάσκονται οι θεωρητικές αρχές και η πρακτική χρήση σύγχρονων μέσων φωτογραμμετρικής αποτύπωσης και τεκμηρίωσης, επίγειων και εναερίων, καθώς και των σχετικών λογισμικών ψηφιακής επεξεργασίας. Οι σπουδαστές αποτυπώνουν και τεκμηριώνουν ένα επιλεγμένο ιστορικό κτίριο της Αθήνας με επίγεια και εναέρια μέσα (drones) και δημιουργούν μια πλήρη σειρά τρισδιάστατων διοραμάτων και δισδιάστατων αρχιτεκτονικών σχεδίων.

Το μάθημα γίνεται σε συνεργασία με το Massachusetts Institute of Technology και τον Δήμο Αθηναίων. Κατά το Εαρινό εξάμηνο του μαθήματος οι φοιτητές εισάγονται στην επεξεργασία του ψηφιακού υλικού για την παραγωγή διοραμάτων Virtual Reality (VR).

2. Μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι σπουδαστές διδάσκονται της αρχές της ψηφιακής φωτογραμμετρίας μέσα από Διαλέξεις, Ασκήσεις Πεδίου και Εργαστήριο. Στις Διαλέξεις διατυπώνονται οι γενικές θεωρητικές αρχές της φωτογραμμετρίας. Στις Ασκήσεις Πεδίου οι φοιτητές αποτυπώνουν και τεκμηριώνουν ένα επιλεγμένο ιστορικό κτίριο του κέντρου της Αθήνας με επίγεια (laser scanner) και εναέρια μέσα (drones). Στο Εργαστηριακό μέρος του μαθήματος διδάσκονται την χρήση κατάλληλου λογισμικού με το οποίο επεξεργάζονται το υλικό της αποτύπωσης και δημιουργούν μια πλήρη σειρά τρισδιάστατων διοραμάτων. Επίσης διερευνούν την σχέση των νέων μέσων με την αντίληψη, αναπαράσταση και κατανόηση του αρχιτεκτονικού χώρου. Παράλληλα συγκεντρώνουν ιστορικά, αρχιτεκτονικά στοιχεία τεκμηρίωσης από την υπάρχουσα βιβλιογραφία και συζητούν την συνεισφορά των νέων τεχνολογιών στην αποτύπωση μεμονωμένων κτιρίων και συνόλων, καθώς και τον αντίκτυπο τους στην καταγραφή και την εμπειρία του πολιτιστικού έργου. Οι φοιτητές αποκτούν συστηματική κατανόηση του γνωστικού πεδίου και επάρκεια των δεξιοτήτων και μεθόδων έρευνας που συνδέονται με το αντικείμενο της ψηφιακής φωτογραμμετρίας. Με τις Ασκήσεις Πεδίου και το Εργαστήριο αποδεικνύουν την ικανότητα να συλλαμβάνουν, να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να προσαρμόζουν μία πραγματική ερευνητική διαδικασία με επιστημονική ακεραιότητα. Επίσης αποκτούν ικανότητες για κριτική ανάλυση, αξιολόγηση και σύνθεση νέων ιδεών. Συνδιαλέγονται με τους ομότεχούς τους, και με την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα σε θέματα των φωτογραμμετρίας και Αρχιτεκτονικής, συμβάλλοντας έτσι, σε ακαδημαϊκό και επαγγελματικό περιβάλλον, στην προαγωγή της τεχνολογικής/πολιτιστικής προόδου.

Τα αποτελέσματα του μαθήματος αποτελούν συμβολή στην πρωτότυπη έρευνα που διευρύνει τα όρια της γνώσης. Μέρος του σημαντικού όγκου εργασίας που παράγεται στην τάξη δημοσιεύεται. Το 2023 και το 2024 η φοιτητές παρουσίασαν την δουλειά τους στην Βραδιά του Ερευνητή του ΕΜΠ. Το 2023 δημοσίευσαν τα αποτελέσματα της έρευνας που αφορούσε την αποτύπωση της Βαρβακείου Αγοράς της Αθήνας, σε διεθνές συνέδριο φωτογραμμετρίας με κριτές:

Chatzistamatis, S., Kiourti, C., Koukounouri, A.E., Paxinou, S., Skordili, C.L., Louizidis, C., Athanasiadis, I., &

Kotsopoulos, S. (2023). Photogrammetry in Architectural Education: Deploying Aerial and Terrestrial Means. In Architectural Photogrammetry: Remote Sensing Spatial Information Science.

3. Μορφή Μαθήματος

Το μάθημα περιλαμβάνει εβδομαδιαίες διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστήριο και εργασίες πεδίου. Οι διαλέξεις και το εργαστήριο του μαθήματος γίνονται κάθε Δευτέρα, ώρα 15:30 -18:30. Σε αυτές παρέχεται θεωρητικό υπόβαθρο για τις βασικές αρχές της φωτογραμμετρίας και συζητούνται οι χρήσεις της στην αποτύπωση με ψηφιακά μέσα. Οι σπουδαστές μπορούν να εργάζονται μόνοι ή σε ομάδες. Αποκτούν γνώση σε δυο θέματα: Πως οργανώνεται η αποτύπωση ενός ιστορικού κτηρίου με ψηφιακά φωτογραμμετρικά μέσα; Και πως εκτελείται πρακτικά η διαδικασία λήψης δεδομένων και η επεξεργασία τους σε εμπορικό λογισμικό;

Η διδασκαλία εξελίσσεται σε τέσσερα (4) στάδια:

1. Κατανόηση της αρχής και των βασικών στοιχείων φωτογραμμετρικής αποτύπωσης
2. Γνωριμία με συγκεκριμένη εμπορική ψηφιακή εφαρμογή
3. Κατανόηση των αρχών της εναέριας φωτογράφησης και των πτητικών μέσων (drones)
4. Παραγωγή ολοκληρωμένου έργου αποτύπωσης
 - a. Σχεδιασμός
 - b. Εκτέλεση
 - c. Αξιολόγηση

Οι Εργασίες Πεδίου που γίνονται μέσα στις ώρες διδασκαλίας του μαθήματος για τρεις ή τέσσερις Δευτέρες ώρα 15:00 - 18:00. Οι σπουδαστές εξοικειώνονται με τη λήψη επίγειων και εναέριων φωτογραφιών καταλλήλων για επεξεργασία με φωτογραμμετρικές μεθόδους. Στο Εργαστήριο γίνεται διόρθωση και συζήτηση πάνω στην επεξεργασία του οπτικού υλικού σε εμπορικό λογισμικό. Έτσι οι σπουδαστές μαθαίνουν μέσω της πράξης και της δοκιμής, καταρχήν να συλλέγουν σωστά το αναγκαίο οπτικό υλικό ψηφιακής αποτύπωσης και κατόπιν να το επεξεργάζονται ώστε να δημιουργούν τρισδιάστατα μοντέλα ολόκληρων κτιρίων ή κτιριακών συνόλων.

4. Προαπαιτούμενα

Δεν υπάρχει κανένα προαπαιτούμενο. Δεν απαιτείται προηγούμενη εξοικείωση στον προγραμματισμό ή την χρήση λογισμικών. Σπουδαστές με ενδιαφέρον σε οποιοδήποτε τομέα του Αρχιτεκτονικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού, της Μορφολογίας, των Αποκαταστάσεων, της Ιστορίας Θεωρίας, της Αρχιτεκτονικής Φωτογραφίας και γενικότερα των τεχνικών Αρχιτεκτονικής Αναπαράστασης και Τεκμηρίωσης με σημερινά ψηφιακά μέσα, είναι ευπρόσδεκτοι.

5. Υποχρεώσεις Μαθήματος

Απαιτείται συμμετοχή όλων των σπουδαστών σε όλες τις δραστηριότητες του μαθήματος διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστήρια, εργασίες πεδίου, και εργασία αποτύπωσης. Απαιτείται η παράδοση τριών (3) εβδομαδιαίων ασκήσεων και παράδοση μιας τελικής εργασίας. Οι τρεις εβδομαδιαίες ασκήσεις είναι ατομικές και περιορισμένης κλίμακας. Παραδίδονται και συζητούνται στο μάθημα. Η τελική εργασία παραδίδεται την καθορισμένη ημέρα τελικής παράδοσης του μαθήματος και βαθμολογείται για την αρτιότητα της κατανόησης της διαδικασίας αποτύπωσης και την ποιότητα του τελικού μοντέλου.

Εβδομαδιαία ατομική παρουσία και συμμετοχή	20%
3 σύντομες ατομικές ασκήσεις πεδίου	30%
1 τελική εργασία αποτύπωσης (ομάδες)	50%

Επιλεγμένες Αναφορές

- Al-Sehrawy, R., & Kumar, B. (2021). Digital Twins in Architecture, Engineering, Construction and Operations. A Brief Review and Analysis (pp. 924–939). https://doi.org/10.1007/978-3-030-51295-8_64
- Moneta, A. (2020). New Approaches and Methods for the Digital Built Environment. Traditional Dwellings and Settlements Review, 32(1). (pp. 37–49). <https://www.jstor.org/stable/27074915>

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.2	Πραγματικά, Φαντασιακά και Κρυφά Αστικά Τοπία(ECTS 7,5)	Λάββα Σταυρούλα
	Διδ.ομάδα: Μάρδα Νέλλη Αργυρακάκη Παρή	

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα επιχειρεί τη χαρτογράφηση των αστικών φαινομένων με σκοπό τη δημιουργία αστικών επεμβάσεων. Οι σπουδαστές συλλέγουν μέσω των χαρτογραφήσεων πολλές και διαφορετικής φύσης πληροφορίες για τον τόπο επέμβασης, στη συνέχεια τις ερμηνεύουν και τέλος, συγκροτούν προτάσεις γι αυτόν. Οι πολλαπλές αναγνώσεις παρέχουν το υπόβαθρο γνώσης για τη συγκρότηση πιθανών στρατηγικών επεμβάσεων που ολοκληρώνονται στην περιοχή μελέτης, αλλά και την ολοκληρώνουν.

Το μάθημα διασυνδέει τα αισθητηριακά και νοητικά δεδομένα των χαρτογραφήσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, κάθε προσπάθεια επέμβασης στο αστικό τοπίο αποτελεί μια υποκειμενική ιεράρχηση των διαφορετικών αναγνώσεων. Η γνώση παράγεται μέσα από την ερμηνεία των δεδομένων που συλλέγουν οι σπουδαστές: κανένα αποτέλεσμα δεν είναι αντικειμενικό, αλλά προκύπτει πάντα ως μια υποκειμενική έκφραση της δυναμικής ισορροπίας μεταξύ των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δικτύων.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε δύο φάσεις και σε τρία διακριτά περιβάλλοντα επικοινωνίας. Στην τάξη -στη προγραμματισμένη μέρα και ώρα-, στην περιοχή μελέτης και τέλος, στο διαδίκτυο καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Με βάση την ταξινόμηση μαθησιακών αποτελεσμάτων κατά Bloom, το μάθημα στοχεύει στα εξής μαθησιακά αποτελέσματα:

1. γνώση: Εμβάθυνση στη γλώσσα του χώρου και της αρχιτεκτονικής μέσω των τεχνικών και των εννοιών της χαρτογράφησης. Νέες, καινοτόμες περιγραφές του αρχιτεκτονικού αντικειμένου.
2. κατανόηση: ερμηνεία προβλημάτων/κλιματική αλλαγή/ανακύκλωση, αναδιτύπωση του υλικού κύκλου του αρχιτεκτονικού αντικειμένου
3. εφαρμογή: χρήση της έννοιας της χαρτογράφησης σε νέα πλαίσια, αναπροσδιορισμός της ζωής του αντικειμένου/ύλης, ταξινόμηση των αντικειμένων/παραφαναλίων της αγοράς του παζαριού, παραγωγή νέων συσχετισμών χώρου/αντικειμένου
4. ανάλυση: κατανόηση της οργανωτικής τους δομής του παζαριού, συνδυαστικές ταξινομήσεις αντικειμένων/καταγωγής αντικειμένων
5. σύνθεση: κατασκευή νέων δομών/συστημάτων ερμηνείας των υλικών αντικειμένων, δημιουργία νέων λογικών κατάταξης των αντικειμένων, δημιουργία νέων αφηγημάτων για την κυκλικότητα της ύλης
6. αξιολόγηση: διατύπωση αξιολογικών κρίσεων επί της οργάνωσης των υλικών αντικειμένων, συγκριτικές προσεγγίσεις ιστορικών και πολιτισμικών υποβάθρων, αξιολογικές ερμηνείες πάνω στη ζωή των αντικειμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.3	Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας (ECTS 7,5)	Παπαβασιλείου Ματθαίος, Καρβουντζή Κωνσταντίνα

Διδ.ομάδα:

Γυφτόπουλος Σταύρος,
Ησαΐας Δημήτρης,
Ξάνθη Θεώνη

Περιγραφή του μαθήματος:

Μετά την απελευθέρωση και τον εμφύλιο η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην ενίσχυση της οικοδομικής δραστηριότητας που προωθήθηκε από εκείνη την εποχή μέχρι και τις παραμονές της κρίσης που βιώνουμε σήμερα. Η επιλογή αυτή αφ' ενός έδωσε την λύση στις ανάγκες στέγασης που ήταν ιδιαίτερα ασφυκτικές στην Αθήνα και τα άλλα αστικά κέντρα στις αρχές της δεκαετίας του '50 και αφ' ετέρου καθόρισε σε μεγάλο βαθμό τη Νεοελληνική Αρχιτεκτονική

Η οικονομική και κοινωνική κρίση μετά το 2008 και η αντανάκλασή της στον αστικό χώρο καθορίζει νέες προτεραιότητες για τις αρχιτεκτονικές αναζητήσεις των ημερών μας. Ο κυρίαρχος τρόπος παραγωγής της κατοικίας στην Ελλάδα καταρρέει μαζί με την κτηματαγορά, παράλληλα με την αύξηση της ανεργίας και τη μείωση των εισοδημάτων, τη φορολόγηση των ακινήτων και την αδυναμία τραπεζικής χρηματοδότησης δημιουργώντας ένα νέο ασφυκτικό στεγαστικό πρόβλημα.

Για να γίνουν κατανοητά τα χαρακτηριστικά του τρόπου παραγωγής της κατοικίας στην Ελλάδα και να διερευνηθούν πιθανές δυνατότητες παρέμβασης θα επιχειρηθεί στα πλαίσια του μαθήματος:

Η εξέταση του μοντέλου κατοίκησης κατά τον 20ο αιώνα στη χώρα μας, με αναδρομή στο θεσμικό πλαίσιο, εξέταση της κρατικής πολιτικής παρεμβάσεων και την ανάπτυξη της αυτοστέγασης.

Η έρευνα για τους παράγοντες που επέδρασαν στη διαμόρφωση του τύπου της αστικής πολυκατοικίας. Θα επιχειρηθεί η ανάλυση της εξέλιξής της, ιδιαίτερα κατά την μεταπολεμική περίοδο με έμφαση στην παρουσίαση του συστήματος της αντιπαροχής και της επίδρασής του στην ανάπτυξη της "αρχιτεκτονικής" της πολυκατοικίας.

Η παρουσίαση των οικονομικών παραμέτρων της οικοδομικής δραστηριότητας που επηρέασαν τις μεθόδους κατασκευής και επέδρασαν καθοριστικά στην διαμόρφωση της αστικής πολυκατοικίας.

Η παρουσίαση και ανάλυση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων της περιόδου κατά την οποία θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην συγκρότηση μεθοδολογίας ανάλυσης του κτιριακού τύπου με στόχο την εμβάθυνση στην τυπολογία της πολυκατοικίας.

Εκτός από τις διαλέξεις των διδασκόντων στα πλαίσια του μαθήματος θα δοθούν διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών που διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη του μοντέλου της μεταπολεμικής πολυκατοικίας.

Η Σχεδιαστική εργασία θα αφορά στην ανάλυση και τον μετασχηματισμό επιλεγμένου κτιρίου ή κτιρίων της περιόδου. Στόχος της συνθετικής άσκησης είναι η ανάδειξη εναλλακτικών μορφών και τύπων νέων σύνθετων δομών αστικής κατοίκησης που θα απαντούν στο επίκαιρο ερώτημα: ποιας μορφής κατοικία είναι επιθυμητή σήμερα και σε ποιο οικιστικό περιβάλλον επιζητείται η

χωροθέτησή της; Πώς μετασχηματίζεται και μετεξελίσσεται η Αθηναϊκή Αστική πολυκατοικία ;

Στόχος τέλος της συνθετικής άσκησης είναι η ανάδειξη εναλλακτικών μορφών και τύπων νέων σύνθετων δομών αστικής κατοίκησης που θα απαντούν στο επίκαιρο ερώτημα: ποιας μορφής κατοικία είναι επιθυμητή σήμερα και σε ποιο οικιστικό περιβάλλον επιζητείται η χωροθέτησή της.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σε εκκρεμότητα.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ARENDRD HANNAH, The Human Condition, University of Chicago Press, Chicago, 1958
- BURGEL G., Αθήνα, η ανάπτυξη μιας μεσογειακής πρωτεύουσας, Εξάντας, Αθήνα 1976.
- BURGEL G. (επιμ.), Η νεοελληνική πόλη, Εξάντας, Αθήνα 1989.
- ΒΡΥΧΕΑ ANNA. Κατοίκηση και κατοικία. Διερευνώντας τα όρια της αρχιτεκτονικής. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2003
- ΕΛΕΦΑΝΤΗΣ Γ. ΑΓΓΕΛΟΣ, Η επαγγελία της αδύνατης επανάστασης. Κ.Κ.Ε. και αστισμός στον μεσοπόλεμο, Θεμέλιο, Αθήνα 1999.
- ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής, Νεφέλη Αθήνα 2003.
- ΓΚΙΖΕΛΗ Β., Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920-1930), Αθήνα 1984.
- ΚΑΖΕΡΟΣ ΝΙΚΟΣ, ΛΕΦΑΣ ΠΑΥΛΟΣ (επιμ.) Χωρίς όρια : Οι αχανείς εκτάσεις των αθηναϊκών προαστίων Αθήνα : Futura, 2003.
- ΚΑΥΚΟΥΛΑ ΚΙΚΗ, Ελληνική Πολεοδομία 1828-1940, Σημειώσεις για το μάθημα Ιστορία της Πόλης και της Πολεοδομίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2002.
- ΛΕΟΝΤΙΔΟΥ ΛΙΛΑ, Πόλεις της σιωπής Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά, 1909-1940. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα, 2001.
- ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΑΝΟΣ. Αθήνα, κατοικία, οικογένεια [ανάλυση των μεταπολεμικών πρακτικών στέγασης], Εξάντας, Αθήνα 1990.
- ΜΑΡΜΑΡΑΣ Β. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Η Αστική πολυκατοικία της μεσοπολεμικής Αθήνας. Η αρχή της εντατικής εκμεταλλευσης του αστικού εδαφους. ΕΤΒΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ, Αθήνα 1991.
- ΜΑΡΜΑΡΑΣ Β. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Σχεδιασμος και οικιστικός χωρος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και οφεις της ελληνικής αστικής γεωγραφίας, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα 2002.
- BASTEIA, ELENI. The creation of Modern Athens. Planning the myth. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
- ΜΠΑΣΤΕΑ ΕΛΕΝΗ, Αθήνα 1834-1896: Νεοκλασική πολεοδομία και ελληνική εθνική συνείδηση, Libro, Αθήνα 2008.
- ΜΠΙΡΗΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ, Αστική Πολυκατοικία δημ. Τεχνικά Χρονικά, Αθήνα ΤΕΕ, no. 11, 01/06/1932, 563-571.
- ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1830-2000 ΕΞΕΛΙΞΗ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ - ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, Συμμετρία, Αθήνα 2000.
- ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Κράτος κοινωνία εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα. Θεμέλιο, Αθήνα 1987.
- ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Διελέυσεις. Κείμενα για την αρχιτεκτονική και τη μεταπόλη. METAPOLIS PRESS, Αθήνα, 2005.
- HARVEY DAVID, Spaces of Capital, Towards a Critical Geography, Routledge, New York 2001.
- ΦΑΤΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, (επιμ.), Μελέτες για την κατοικία στην Ελλάδα, Επίκεντρο, 1980
- FRAMPTON, KENNETH. "Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance". in The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture, edited by Hal Foster. Seattle: Bay Press, 1983
- WODITSCH RICHARD. PLURAL - Private And Public Spaces Of The Polykatoikia In Athens. Διδακτορική διατριβή, Technische Universitat Berlin, 1999. (<http://opus4.kobv.de/opus4-tuberlin/frontdoor/index/index/docId/2211>)

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.4.	Προωθημένα Θέματα Κτιριολογίας και Αρχιτεκτονικών Κατασκευών: η Αρχιτεκτονική στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης. (ECTS 7,5)	Κ. Κωστόπουλος

Κ. Κωστόπουλος, Αν. Καθηγητής Ε.Μ.Π. (συντονιστής)
Μ. Κατσαρός, Αν. Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα πραγματεύεται τη συγκρότηση και απόδοση της αρχιτεκτονικής γνώσης και πληροφορίας κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του κτηρίου (από τον προγραμματισμό και την διαμόρφωση της αρχιτεκτονικής ιδέας έως την ανακύκλωση) με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας και παράλληλα διερευνά θέματα καινοτομίας στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό με αφορμή τη μεθοδολογική, κανονιστική και σχεδιαστική ανάπτυξη ειδικών κτιριολογικών θεμάτων που «ταυτοποιούν» το κτήριο του μέλλοντος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ:

3 ανατρεπτικές συνθήκες διαμορφώνουν σήμερα μια νέα πραγματικότητα - μια νέα κατάσταση - που μετασχηματίζει αμετάκλητα και καθοδηγεί προς το μέλλον τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και την κατασκευή και λειτουργία των κτηρίων:

- 1η Συνθήκη: Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας σε όλα τα πεδία της αρχιτεκτονικής,
- 2η Συνθήκη: Νέες απαιτήσεις και νέα χαρακτηριστικά ως προς τον τρόπο δόμησης,
- 3η Συνθήκη: Η περιβαλλοντική, ενεργειακή και ανθρωπιστική κρίση που ξεδιπλώνεται γύρω μας,

Παρότι οι παραπάνω συνθήκες συμβαίνουν ταυτόχρονα, χωρίς σειρά και σε άμεση εξάρτηση η μια με την άλλη, η διάκριση τους είναι επιβεβλημένη στην προσπάθειά μας να εντοπίσουμε και να αναλύσουμε τα σημεία τα οποία επιδρούν καθοριστικά στην διαδικασία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και των κατασκευών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ + ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχοι του μαθήματος είναι:

A_ Η διερεύνηση θεμάτων σχεδιασμού κτηρίων μηδενικού ενεργειακού ισοζυγίου & χαμηλού έως μηδενικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

B_ Η διερεύνηση της αναγκαιότητας της διεπιστημονικής συνεργασίας και της μεθοδολογίας του συντονισμού μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών πεδίων, σε ένα περιβάλλον όπου οι κατασκευές γίνονται όλο και περισσότερο πολύπλοκες και σύνθετες και η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των ειδικών είναι απαραίτητη από το πρώτο στάδιο της έναρξης ενός έργου.

Γ_ Η διερεύνηση του πως η εξέλιξη της τεχνολογίας σε όλα τα επίπεδα – και ιδιαίτερα στο πεδίο της τεχνητής νοημοσύνης, επηρεάζει και σε μερικά θέματα καθορίζει και κατευθύνει

τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και την κατασκευή των κτηρίων και ειδικότερα στο πως επηρεάζει τα 2 προηγούμενα ζητήματα.

Δ_ Η διερεύνηση της έννοιας και της λειτουργίας των δομικών και λοιπών συστημάτων σε ένα κτηριακό έργο και η τάση ενσωμάτωσης η δια-δικτύωσης τους είτε αναμεταξύ τους είτε με αντίστοιχα συστήματα άλλων κτηρίων.

Ε_ Η έννοια του «κύκλου ζωής» του κτηρίου, οι παράγοντες που τον καθορίζουν και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα ως περιβαλλοντική επίδοση / απόδοση που συμπληρώνει ένα κύκλο πρόσφατα απαιτούμενων πιστοποιήσεων (βαθμονομήσεων) του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.

ΣΤ_ Ο ρόλος των Κανονισμών, Προδιαγραφών και Προτύπων για το σχεδιασμό και την κατασκευή ενός κτηριακού έργου.

Το μάθημα ως περιεχόμενο ξετυλίγεται με βάση το ακόλουθο σενάριο:

Σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών (φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, πόλεμοι, λιμοί, κλπ.) οι πρόνοιες και τα σχέδια αντιμετώπισης τους απαιτούν την άμεση ανάπτυξη πρωτοβάθμιας φροντίδας του πληθυσμού, επί τόπου στην περιοχή του συμβάντος και για ένα διάστημα που μπορεί να διαρκέσει από μερικές μέρες έως αρκετούς μήνες. Εκτός από το εξειδικευμένο προσωπικό που χρειάζεται να απασχοληθεί, υποδομές πρώτης βοήθειας χρειάζεται επίσης να αναπτυχθούν και να καταστούν λειτουργικές σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα (πρόνοιες στέγασης, διατροφής, υγιεινής & ασφάλειας, περίθαλψης, κλπ.).

Στην παρούσα εργασία θα εξεταστεί η περίπτωση ενός «Σταθμού Πρώτων Βοηθειών», ο οποίος θα μπορεί να αναπτυχθεί σε μικρό χρονικό διάστημα (1-2 ημέρες) σε οποιοδήποτε έδαφος, σε οποιαδήποτε περιοχή του κόσμου αρκεί να υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς του, θα είναι ενεργειακά αυτόνομος, δεν θα χρειάζεται σύνδεση με δίκτυα Κοινής Ωφέλειας, θα πληροί τις απαιτήσεις αντοχής σε διαφορετικές καιρικές συνθήκες και όλες τις απαιτούμενες προδιαγραφές για τη συγκεκριμένη χρήση και θα είναι τέλος απόλυτα «φιλικός» προς το περιβάλλον στο οποίο θα λειτουργεί.

Θα εξεταστούν επίσης (ενδεικτικά αλλά όχι περιοριστικά) και οι ακόλουθοι παράμετροι μέσα από τις δυνατότητες που δίνουν τα νέα τεχνολογικά μέσα:

- Προδιαγραφές και προγραμματισμός αρχιτεκτονικού σχεδιασμού (στάδια μελέτης / κατασκευής)
- Παράμετροι σχεδιασμού – ειδικές μελέτες (πυροπροστασία, ασφάλεια και υγιεινή, ακουστική, φωτισμός, κτλ.)
- Η τεκμηρίωση και η απόδοση της αρχιτεκτονικής πληροφορίας με τα νέα τεχνολογικά μέσα (BIM, κτλ.)
- Προκατασκευή, συναρμολόγηση, ανακύκλωση κτηριακών κατασκευών
- Περιγραφή, κοστολόγηση, δημοπράτηση, κατασκευή, διαχείριση & λειτουργία, απόσυρση – ανακύκλωση κτηριακού έργου (προεργ.)

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η δομή του μαθήματος συνίσταται από μια σχεδιαστική άσκηση, η οποία θα εξελίσσεται σε όλη τη διάρκεια του εξαμήνου και θα έχει συγκεκριμένα παραδοτέα στο τέλος αυτού και από μια γραπτή εργασία η οποία θα αναπτύσσει με θεωρητικό τρόπο κάποιο από τα Ζητήματα – Στόχους που εξετάζει το συγκεκριμένο μάθημα. Η άσκηση δύναται να είναι ατομική ή ομαδική αναλόγως του αριθμού των συμμετεχόντων στο μάθημα.

Οι εργασίες θα είναι συμπληρωματικές της άσκησης με την έννοια ότι αποτελούν προϋπόθεση για την ολοκλήρωση του προγραμματισμού για τον σχεδιασμό του έργου και με αυτή την έννοια η οργάνωση – χρονοδιάγραμμα της εξέλιξης της έρευνας και της ανάλυσης των αποτελεσμάτων, είναι αντικείμενο της εργασίας το οποίο θα πρέπει να διερευνηθεί από τους συμμετέχοντες.

Επίσης, οι εργασίες είναι συμπληρωματικές και μεταξύ τους, με την έννοια ότι τα αποτελέσματα των επιμέρους ερευνών θα αποτελέσουν στοιχεία που θα λάβουν υπόψη όλοι οι συμμετέχοντες για την ολοκλήρωση της σχεδιαστικής άσκησης. Οι εργασίες θα παρουσιαστούν σε όλους τους συμμετέχοντες με την μορφή εισηγήσεων σε κατάλληλο χρόνο.

Η μορφή του μαθήματος είναι «σεμιναριακού τύπου»: αφενός για τα Ζητήματα – Στόχους του μαθήματος θα υπάρξουν αντίστοιχες εισηγήσεις – ομιλίες από τους διδάσκοντες αλλά και από άλλους διακεκριμένους επιστήμονες και επαγγελματίες που ασχολούνται με τα θέματα αυτά, αφετέρου θα ακολουθεί συζήτηση για την ανάλυση του θέματος την αξιολόγηση των συμπερασμάτων και την επίδραση τους στην εξέλιξη της άσκησης.

Με την έναρξη του μαθήματος θα δοθεί αναλυτικός κατάλογος ομιλιών / ομιλητών.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Σχεδιαστική Άσκηση (Τεύχος μεγέθους A2, σε PDF) & Παρουσίαση (Προβολή σε Powerpoint / ή άλλο)
2. Θεωρητική Εργασία (τεύχος A4, σε PDF) & Εισήγηση (Προβολή σε Powerpoint / ή άλλο) Μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων σπουδαστών: 10

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1. 6	Σκηνο-Γράφοντας το Χώρο, το Λόγο και την Πράξη Χωρικός (αυτό)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες Α' – Τα βασικά στοιχεία (ECTS 7,5)	Γυφτόπουλος Σταύρος

Διδακτική Ομάδα:

Ντέιβιντ Νεγρίν

Μενέλαος Καραντζάς

Προσκεκλημένοι Ομιλητές:

Τίνα Τζόκα, Εύα Μανιδάκη, Σωτήρης Μελανός, Ευαγγελία Θεριανού Άννα Ζούλια,

Αντώνης Χαλκιάς, Ανέστης Αζάς

(οι παρουσιάσεις των προσκεκλημένων ομιλητών θα γίνουν στα μαθήματα είτε του χειμερινού είτε του εαρινού εξαμήνου ανάλογα με τη διαθεσιμότητά των ομιλητών)

Περιγραφή του μαθήματος:

Μία θεατρική παράσταση, ή μία περφόρμανς (επιτέλεση) οποιασδήποτε μορφής, είναι ένα ιδιαίτερα πολυεπίπεδο αντιληπτικό γεγονός για εκείνους που την παρακολουθούν, αλλά και ένα πολυδιάστατο επίτευγμα, που προκύπτει από τη σύνθεση ποικίλων καλλιτεχνικών και τεχνικών δημιουργημάτων. Μέσα στον χρόνο που διαρκεί το γεγονός της παράστασης, παρουσιάζεται και εξελίσσεται μία σειρά διαφορετικών «κειμένων», τα οποία συντίθενται από λέξεις, εικόνες, σώματα, ήχους και τα οποία συμπλέκονται μεταξύ τους για να επιτευχθεί ως τελικό αποτέλεσμα η αφήγηση μίας ιστορίας με τρόπο που να προκαλεί το ενδιαφέρον και τη συναισθηματική εμπλοκή του κοινού της παράστασης. Το σημείο συνάντησης των ηθοποιών ή των περφόρμερ με τους θεατές είναι ο χώρος μέσα στον οποίο συμβαίνει το γεγονός της παράστασης, του οποίου τα γεωμετρικά και οπτικά στοιχεία, η ατμόσφαιρα και η δυναμική διαμορφώνονται από τη φαντασία, την έμπνευση και τη συνεργασία τριών καλλιτεχνών: του σκηνοθέτη, του σκηνογράφου και του αρχιτέκτονα. Το όραμα, η δημιουργικότητα και η πρακτικότητα συνυφαίνονται σχεδιαστικά και μεταμορφώνουν έναν άδειο χώρο σε τόπο δράσης, συναισθήματος και βιωμένης εμπειρίας, δίνοντας σε μία σειρά οπτικών, κυρίως, σημείων τη μορφή ενός κόσμου που είναι δυνάμει αληθινός.

Αντικείμενο του μαθήματος «Σκηνο-Γράφοντας το Χώρο, το Λόγο και την Πράξη - Χωρικός (αυτό)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες - Α' Τα βασικά στοιχεία» είναι η μελέτη των σχέσεων ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, τη σκηνογραφία και τη σκηνοθεσία, η έρευνα για τον τρόπο με τον οποίο οι τρεις αυτές τέχνες διασυνδέονται και αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς και η εφαρμογή της συνθετικής διαδικασίας και του σχεδιασμού για την παραγωγή αποτελεσμάτων σε πρακτικό επίπεδο. Οι τρεις πυλώνες πάνω στους οποίους βασίζεται το μάθημα είναι οι έννοιες και οι αρχές της σκηνογραφίας, της αρχιτεκτονικής και της σκηνοθεσίας, οι θεωρητικές προσεγγίσεις που σχετίζονται με τις τρεις αυτές τέχνες και τα αποτελέσματα των εφαρμογών τους σε πρακτικό επίπεδο, όπως προκύπτουν μέσα από ερευνητικές διαδικασίες.

Στα μαθησιακά αποτελέσματα περιλαμβάνονται

- (α) η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων για τη σκηνογραφία, την εξέλιξη της τις σύγχρονες εκφράσεις της και τη σχέση της με την αρχιτεκτονική και τη σκηνοθεσία,
- (β) η θεωρητική και πρακτική εμπέδωση των δεξιοτήτων του σκηνογράφου και πώς αυτές συνδυάζονται ή συσχετίζονται με τις δεξιότητες του αρχιτέκτονα,
- (γ) η έρευνα πάνω στις σύγχρονες αντιλήψεις για τη δημιουργία θεατρικών παραστάσεων ή άλλης μορφής επιτελέσεων στην Ελλάδα και διεθνώς,
- (δ) η γνωριμία με τη διαδικασία σχεδιασμού και παραγωγής μίας παράστασης και τα επίπεδα της συνεργασίας μεταξύ των συντελεστών της και κυρίως μεταξύ του σκηνογράφου και του σκηνοθέτη,
- (ε) η γνωριμία με επαγγελματίες των τριών παραπάνω κλάδων καθώς και με εξειδικευμένους επαγγελματίες από επικουρικούς καλλιτεχνικούς και τεχνικούς τομείς

δραστηριότητας,

(στ) η επίλυση σχεδιαστικών και κατασκευαστικών προβλημάτων που αφορούν τη διαμόρφωση ενός σκηνικού χώρου, ενός χώρου παράστασης ή ενός θεατρικού κτιρίου, (ζ) η απόκτηση δημιουργικής εμπειρίας στη σκηνογραφία μέσω της πρακτικής εφαρμογής που προσφέρει η άσκηση στο πεδίο.

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητικό και πρακτικό μέρος. Τα δύο αυτά μέρη συνδέονται οργανικά μεταξύ τους και σε καθεμία από τις συναντήσεις του μαθήματος οι φοιτητές έρχονται σε επαφή τόσο με θεωρητικά όσο και με πρακτικά στοιχεία. Το πρακτικό μέρος του μαθήματος αφορά την διατύπωση σκηνογραφικής πρότασης, τον σχεδιασμό της και την αρχική φάση υλοποίησής της. Η πρόταση θα αφορά ένα συγκεκριμένο έργο, κοινό για όλους τους φοιτητές που έχουν επιλέξει το μάθημα, καθώς και έναν συγκεκριμένο χώρο, τον οποίο οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να επισκεφτούν για την καλύτερη προετοιμασία της πρότασης και τον έλεγχο των δημιουργικών ιδεών τους. Η ακολουθία των μαθημάτων του εξαμήνου αποτελεί μία άτυπη προσομοίωση της διαδικασίας σχεδιασμού και παραγωγής μίας πραγματικής θεατρικής παράστασης, ξεκινώντας από τη αρχική ιδέα και φτάνοντας μέχρι τη δημιουργία της ολοκληρωμένης σκηνογραφικής μακέτας και τον εικονικό έλεγχο της διαδικασίας κατασκευής του σκηνικού στο χώρο.

Για την εξέταση του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να παραδώσουν μία «λευκή μακέτα» ή προμακέτα. Η «λευκή μακέτα» είναι η αρχική τρισδιάστατη μακέτα που κατασκευάζεται από τον σκηνογράφο από λευκό μακετόχαρτο και παρουσιάζεται σε όλους τους βασικούς συντελεστές (σκηνοθέτη, σχεδιαστή φωτισμών, σχεδιαστή ήχων, χορογράφο, μουσικοσυνθέτη κτλ.) και τους παραγωγούς μίας παράστασης, μαζί με την αρχική κοστολόγηση του σκηνικού, με σκοπό να διατυπωθούν όλες οι ερωτήσεις, οι αντιρρήσεις και τα σχόλια από όλους, ώστε να αποφασιστούν οι πιθανές αλλαγές και να δοθεί το τελικό ΟΚ για την κατασκευή του σκηνικού. Η εξέταση των φοιτητών θα γίνει στην τελευταία συνάντηση του εξαμήνου με την προσομοίωση της παραπάνω διαδικασίας ελέγχου της «λευκής μακέτας» και θα συνοδεύεται από ένα τεύχος, στο οποίο θα περιγράφεται η δημιουργική διαδικασία και η εργασία των φοιτητών μέχρι το σημείο αυτό.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα γίνουν επισκέψεις σε εργαστήρια καλλιτεχνών και κατασκευαστών σκηνικών και θα προγραμματιστεί η ομαδική παρακολούθηση παραστάσεων είτε σε θέατρα (επιλογή από τις τρέχουσες παραστάσεις της χρονιάς) είτε σε προβολή βίντεο (μαγνητοσκοπημένες παραστάσεις από θέατρα του εξωτερικού).

Παρατήρηση: στο παραπάνω κείμενο με τις λέξεις «οι φοιτητές» εννοούνται πάντα «οι φοιτητές και οι φοιτήτριες»

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
Β.1.7	Χώρος, Πράξη και Αστικός Σχεδιασμός Διεπιστημονικές προσεγγίσεις (ECTS 7,5)	Κώστας Θεολόγου ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ
	Γιώργος Αραμπατζής ΕΚΠΑ Αμαλία Κωτσάκη ΠΚ Ματθαίος Παπαβασιλείου ΕΜΠ	

Περιγραφή του μαθήματος:

Σε αυτή τη διδακτική ενότητα εξετάζουμε θεωρητικά τον δημόσιο χώρο κυρίως και τον συνδέουμε με διάφορες πρακτικές συμπεριφοράς, αξιών (δηλαδή ηθικής) και σχεδιασμού ως πλαίσιο αναφοράς. Οι διδάσκοντες/ουσες που θα συζητήσουν αυτά τα θέματα θα προσδιορίσουν -αδρομερώς ή και λεπτομερώς- το αντικείμενο χώρος και σχεδιασμός, εμπλουτίζοντας ασφαλώς τα εργαλεία αντίληψης, κατανόησης και ανάλυσής του.

Ο συντονισμός των συζητήσεων θα συγκλίνει προς την πρόσληψη μιας συμπεριληπτικής (inclusive) κοινωνίας που θα λαμβάνει υπόψη της την ταξική ή άλλη εκδοχή του κοινωνικού αποκλεισμού. Ποια είναι η σχέση του δημόσιου χώρου με τη δημοκρατία; Εξάλλου, πώς επηρεάζεται η πρόσληψη της συμπερίληψης σε ένα ολοένα και περισσότερο διευρυνόμενο ηθικό σύμπαν που περιλαμβάνει τα ζώα και τα φυτά;

Ζητούμενο ερευνητικό αποτέλεσμα η παραγωγή μιας αρχιτεκτονικής σχεδιαστικής πρότασης από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες φοιτητές/ριες ως portfolio που θα υποστηρίζεται θεωρητικά με βιβλιογραφία και προοπτική της έκδοσής του ως συλλογικό προϊόν.

Ένα από τα παραδοτέα θα είναι ένα μικρό συνθετικό θέμα αστικού σχεδιασμού που θα παραδοθεί στο τέλος του μαθήματος σε μορφή **poster A0**. Οι συζητήσεις για την ανάπτυξη της συνθετικής άσκησης θα γίνονται κατά την διάρκεια του μαθήματος.

Η ενδεικτική διάρθρωση των συζητήσεων

- ο Φιλοσοφική ανθρωπολογία του πολιτισμικού χώρου (Γ. Αραμπατζής)
- ο Ύψος Ζωής και πολιτισμικός χώρος (Γ. Αραμπατζής)
- ο Φιλοσοφία και πολιτισμικός χώρος (Γ. Αραμπατζής)
- ο Η χωρική «στροφή» στη σκέψη (Γ. Αραμπατζής)
- ο Πολιτισμικός χώρος και νέες αναπαραστάσεις (Γ. Αραμπατζής)
- ο Βίοκοσμος (Lebenswelt), Τεχνολογία και δημόσιος χώρος (Κ. Θεολόγου)
- ο Συλλογικές ταυτότητες και πολίτες στον δημόσιο χώρο (Κ. Θεολόγου)
- ο Τέχνη, αξίες και δημόσιος χώρος (Κ. Θεολόγου)
- ο Σχεδιαστικές πρακτικές του χώρου (Α. Κωτσάκη- Μ. Παπαβασιλείου- Κ. Θεολόγου)

Η αστική – κοινωνική συμπερίληψη στην «περιφέρεια» του Παρισιού Ι. Η συμβολή του Πιο Μικρού Τσίρκου στον Κόσμο στο Bagneux.

Ως μελέτη περίπτωσης επιλέγεται η δημιουργία ενός τσίρκου σε προάστειο του Παρισιού, το Bagneux,

βασισμένη σε μια ιδέα του γνωστού αρχιτέκτονα, πολεοδόμου, σκηνογράφου και συγγραφέα Patrick Bouchain. Ο Bouchain, με μεγάλη εμπειρία στον σχεδιασμό χώρων θεάματος αλλά και στην άσκηση της πολιτικής, θεωρεί ότι το τσίρκο ως λειτουργία γεφυρώνει τις παραστατικές τέχνες με τον αθλητισμό. Σε συνεργασία με τον Loïc Julienne σχεδιάζει μια ξύλινη ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονικά κατασκευή, Le Plus Petit Cirque du Monde – Το Πιο Μικρό Τσίρκο του Κόσμου, το οποίο εγκαινιάζεται το 2015 και έκτοτε αποκτά ηγετικό ρόλο στη ζωή του προαστείου δημιουργώντας ευρύτερες συνέργειες και συμβάλλοντας στην κοινωνική συνοχή.

Σχετική βιβλιογραφία

1. Le Plus Petit Cirque du Monde - Cours, stages, formations et spectacles de cirque en île de France
 2. Pol Marck, Patrick Bouchain : construire et vivre ensemble : une architecture autour de la constante humaine, HAL open science, 2018
 3. Patrick Bouchain : construire et vivre ensemble : une architecture autour de la constante humaine (cnrs.fr)
 4. Audrey Grandhomme, Patrick Bouchain, bouleverser les modes opératoires architecturaux, 2004
 5. Patrick Bouchain, bouleverser les modes opératoires architecturaux... by Audrey Grandhomme - Issuu
 6. Patrick Bouchain (Auteur), Laurence Castany (Auteur), Cyrille Weiner (Photographie) , Construire autrement. Comment faire?, Acte Sud, Paris, 2006
 7. Patrick Bouchain (Auteur), Philippe Chiambaretta (Auteur), Collectif (Auteur), Faire la ville autrement. Conversation entre deux architectes iconoclasts, Flammarion, Paris 2023
- ο Σχεδιαστικές πρακτικές του χώρου (Α. Κωτσάκη- Μ. Παπαβασιλείου- Κ. Θεολόγου-)
 - ο Σχεδιαστικές πρακτικές του χώρου (Α. Κωτσάκη -Μ. Παπαβασιλείου- Κ. Θεολόγου)
 - ο Σχεδιαστικές πρακτικές του χώρου (Α. Κωτσάκη -Μ. Παπαβασιλείου- Κ. Θεολόγου)

Η αστική – κοινωνική συμπερίληψη στην «περιφέρεια» του Παρισιού II Η συμβολή του Εθνικού Κέντρου Χορού στο Pantin

Ως μελέτη περίπτωσης επιλέγεται η μετατροπή ενός Διοικητηρίου σε Εθνικό Κέντρο Χορού στο Pantin, ένα προάστιο του Παρισιού το οποίο μέχρι κάποια χρόνια πριν εμφάνιζε εικόνα υποβάθμισης. Το Διοικητήριο, ένα μπρουταλιστικό κτήριο της δεκαετίας του '70 περιλάμβανε Δικαστήριο, Αστυνομικό Τμήμα και κρατητήρια καθώς και γραφεία διοίκησης και είχε εγγραφεί με αρνητικό πρόσημο στη συλλογική μνήμη των κατοίκων του προαστείου οι οποίοι απαιτούσαν την κατεδάφισή του.

Η μετατροπή του σε Εθνικό Κέντρο Χορού και η αρχιτεκτονική προσέγγιση που ακολούθησαν οι μελετητές κατά τον σχεδιασμό της μετατροπής του είχε ως αποτέλεσμα όχι μόνο την πλήρη μεταστροφή της κοινής γνώμης, αλλά την απόλυτη αποδοχή. Η συμβολή του κτηρίου με τη νέα του χρήση στην βελτίωση και ανάδειξη της περιοχής κατέστη ολοφάνερη καταδεικνύοντας τη δυναμική ενός πολιτιστικού κτηρίου στον αστικό και κοινωνικό ιστό.

Σχετική βιβλιογραφία

- Centre national de la danse (cnd.fr) <https://www.cnd.fr/en/>
- « Chirurgie architectonique : Pantin, centre national de la danse », Techniques et Architecture, no 455, août-septembre 2001, p. 134–135.
- « Doublure rythmique : Pantin, Centre national de la danse », Techniques et Architecture, no 471, mai 2004, p. 110–113.
- « Antoinette Robain et Claire Guieysse, centre national de la danse, Pantin », Le Moniteur architecture AMC, no 143, mai 2004, p. 52–59.

- Axel Sowa, « Centre national de la danse, Pantin, Atelier Robain Guieysse », L'Architecture d'aujourd'hui, no 353, juillet-août 2004, p. 18–19.
- Cyrille Veran, « Pantin, le béton entre dans la danse », Le Moniteur, no 5243, 21 mai 2004, p. 42–45.
- Alfonso Magaz Robain, Enrique Castaño-Perea et Raúl Rodríguez de Torres, « Evolution of the Derelict Buildings from the 60's–90's with Change of Use : The National Dance Center in Paris », dans Carmen Llinares-Millán, Igor Fernández-Plazaola, Francisco Hidalgo-Delgado, María Montserrat Martínez-Valenzuela, Francisco Javier Medina-Ramón, Inmaculada Oliver-Faubel, Isabel Rodríguez-Abad, Andrea Salandin, Rafael Sánchez-Grandia, Isabel Tort-Ausina (dir.), Construction and Building Research (actes de la 2e COINVEDI (International Conference on Construction and Building Research), Universitat Politècnica de València, Escuela Técnica Superior de Ingeniería de Edificación, 14-16 novembre 2012), Springer, 2014, 553 p. (ISBN 978-94-007-7789-7 et 978-94-024-0169-1, DOI 10.1007/978-94-007-7790-3_40), p. 321–328 (on line)

Προσκεκλημένοι ομιλητές (ενδεικτικά)

- ο Βασιλείου Φωτεινή (Επίκουρος Καθηγήτρια Τμήματος Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ)
- ο Στέλιος Σπυρίδων (Δρ ΕΚΠΑ, ΕΔΙΠ ΕΜΠ)
- ο Τέγος Σπυρίδων (Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης)
- ο Τζαννίνη Ευγενία (Επίκουρος Καθηγήτρια ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ)
- ο Μήτρου Γιάννης (Δρ Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ)

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- ο Αραμπατζής Γ., 2012, Βυζαντινή Φιλοσοφία και Εικονολογία, Αθήνα, Καρδαμίτσα,
- ο Αραμπατζής Γ., 2018, Αισθητικός Βυζαντινισμός, Αθήνα, Καρδαμίτσα,.
- ο Arabatzis G., The Post-modern and Modernity from the Point of view of the History of Philosophy, βλ.: <https://ebooks.epublishing.ekt.gr/index.php/april/catalog/view/82/71/1572-2>
- ο Arabatzis G., Pornography and Stress, βλ.: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/Conatus/article/view/31971/24631>
- ο Bhan, G., Srinivas, S. & Watson, V. (2017) The Inclusive City: Infrastructure and Public Services for the Urban Poor in Asia. London: Routledge.
- ο Burton, E. & Mitchell, L. (2006) 'Inclusive Urban Design: Streets for Life', Urban Design International, 11(3), pp. 11-19.
- ο Chapple, K. (2014) Planning Sustainable Cities and Regions: Towards More Equitable Development. London: Routledge.
- ο Evans, R. (1989) Translations from Drawing to Building and other Essays, AA Documents 2, J.Evans & Architectural Association publications, London.
- ο Fainstein, S. S. (2010) The Just City. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- ο Gehl, J. (2010) Cities for People. Washington, DC: Island Press.
- ο Harvey, D. (2008) 'The Right to the City', New Left Review, 53, pp. 23-40.
- ο Hillier B, and Hanson J.: 1984, The Social Logic of Space Cambridge University Press, Cambridge)
- ο Hillier B, (1996), Space is the Machine, Cambridge University Press, Cambridge.
- ο Inam, A. (2013) Designing Urban Transformation. London: Routledge.

- ο Θεολόγου, Κ. 2023. Χώρος και Πολίτης. Διερευνώντας τη σημασία του δημοσίου χώρου για την ιδιότητα του πολίτη [μονογραφία]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/9181>.
- ο Κώστας Θεολόγου- Ευγενία Τζαννίνη (επιμ.) 2022. «Όψεις της Εφαρμοσμένης Επιστήμης και Τεχνολογίας: Διερευνώντας το αξιακό τοπίο της Τεχνοεπιστήμης», Αθήνα: Ελληνεκδοτική
- ο Kostas Théologou (2021) *Mémoire Collective, Rituels et Performances dans la Grèce moderne : Les danses traditionnelles du sacrifice. Études Balkaniques*, n° 25, pp. 43-69
- ο Theologou, K. (2021). In the quest of a novel BTI (bio-technical identity) Beyond the ontology of the human person. *Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας*, (13), 64-71. <https://doi.org/10.12681/ethiki.25986>
- ο Θεολόγου Κ. (2016) «Η δημόσια τέχνη του γκράφιτι στον δημόσιο χώρο», *Signum*, τ. 2-3, σ. 227-236.
- ο Κώστας Θεολόγου (επιμ.) (2016), «Χαρτογραφώντας το ιδιώδημο. Υλικός και άυλος δημόσιος χώρος στη Νέοτερη Ελλάδα: το ιδιώδημον και η ιδιότητα του πολίτη», Αθήνα: Ελληνεκδοτική, ISBN 978-960-5631-03-1. σελ. 112.
- ο Θεολόγου Κ. (2016) «Η αναπόδραστη κυριαρχία της τεχνολογίας στην εκπαίδευση», *i-teacher*, 12: 15- 21.
- ο Θεολόγου Κ. (2008) «Η αξία της μνήμης για μια κοινωνία» *Intellectum*, Θεσσαλονίκη, τ. 3 Νοε. 07-Μαρ. 08, σελ. 53-69] τ. 03, 2008, σελ. 53-69 διατίθεται διαδικτυακά: Kostas Theologou, (2008) "The Value of Memory for Soci-ety", *Intellectum* 3(3): 53-69 ICID: 870650 Article type: Original article IC™
- ο Κώστας Θεολόγου (2018) «Ζώα και 'τεχνολογία'. Κρίσιμες διευκρινίσεις», στο: Α. Λυδάκη (επιμ.) *Ο άνθρωπος και τ' άλλα ζώα*, Αθήνα: Παπαζήση, σελ. 326-334.
- ο Κώστας Θεολόγου- Ευγενία Τζαννίνη (2022). «Οι ενίοτε αθέατες αξιακές όψεις της εφαρμοσμένης Επιστήμης και Τεχνολογίας», σελ.5-17. Στο Κ. Θεολόγου- Ε. Τζαννίνη (επιμ.) (2022) *Όψεις της Εφαρμοσμένης Επιστήμης και Τεχνολογίας: Διερευνώντας το αξιακό τοπίο της Τεχνοεπιστήμης*, Αθήνα: Ελληνεκδοτική.
- ο Κώστας Θεολόγου (2019) «Οι Έλληνες και τα sixties», εισαγωγικό σημείωμα στο Ναπ. Περγαλίδης (2019) *Διηγήσεις από τα Τάγματα Ορεινών Μεταφορών*, Αθήνα: Στερέωμα, σελ. 11-25.
- ο Θεολόγου Κ. (2014) «Η πρακτική σημασία της ηθικής φιλοσοφίας στην καθημερινή ζωή», στο: J. Baggini- P. Fosl, 2014, *Τα εργαλεία της ηθικής φιλοσοφίας. Ηθικές έννοιες και μέθοδοι*, Αθήνα: Καστανιώτη, σελ. 19-26 & 395-397 (σημ.)
- ο Θεολόγου Κ. (2011) «Από την Αστεακή Επανάσταση στον τεχνολογικό χαρακτήρα των πόλεων της νεοτερικότητας» στο: Μίσα Τ. -Χαρντ Μ. (2011) *Ο τεχνολογικός χαρακτήρας της πόλης. Νεοτερικότητα και αστική ζωή στην Ευρώπη*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σελ. 9-12.
- ο Θεολόγου Κ. (2011) «Ο Arnold Pacey και οι εννοιολογήσεις της τεχνολογίας» στο: Pacey, A., 2011, *Τα Πολλαπλά Νοήματα της Τεχνολογίας*, μτφ. Αλεξανδρή Δ. –Θεοχάρη Χρ. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 9-19.
- ο Κώστας Θεολόγου- Μαρία Κωνσταντινίδη (2010), «Το Μετρό μετρά την Θεσσαλονίκη: Η Ιστορία και τα μνημονικά ίχνη του Πολιτισμού στα Τεχνικά Έργα», Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σελ. 210.
- ο Κώστας Θεολόγου, (2008), «Χώρος και Μνήμη. Θεσσαλονίκη 15ος -20ο20ος αι. Από τις παραδοσιακές κοινότητες στην αστική νεοτερικότητα», Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σελ. 301.
- ο Papavasiliou M. (2006) "Mediating the Design of a "Digital Park" in Vrilissia Athens" , *Proceedings of the 24th Conference on Education in Computer Aided Architectural Design in Europe*. p.720-724
- ο Papavasiliou M., Karvountzi K., (2022) "Optimization of living conditions in the public space of the Greek city through architectural design", *Proceedings of the International Conference on Changing Cities V: Spatial, Design, Landscape, Heritage & Socio-economic Dimensions Corfu Island, Greece*

p.1359-1369.

- Papavasiliou M., Gounaridis K., Marantos C., Vakis M., Kokosis S (2024) "Theatre4all Spatial Inclusivity to the Visually Impaired" eCAADe 2024 , Proceedings of the 42nd Conference on Education and Research in Computer Aided Architectural Design in Europe, Data-Driven Intelligence. p.635-642.
- Papavasiliou M. (2003)"Digital space and ephemeral visuals as determinants of contemporary design", Proceedings of the 21st Conference on Education in Computer Aided Architectural Design in Europe p. 607-612.
- Steadman P.: (1980) Architectural Morphology , Pion, London
- Markus T, (1993), Buildings and Power, Routledge, London.
- UN-Habitat (2012) Gender and Urban Planning: Issues and Trends. Nairobi: UN-Habitat.
- Εκθέσεις και Έγγραφα
- UN-Habitat (2020) World Cities Report 2020: The Value of Sustainable Urbanization. Nairobi: UN-Habitat.
- UN-Habitat (2009) Global Report on Human Settlements 2009: Planning Sustainable Cities. London: Earthscan.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο φοιτητής και η φοιτήτρια θα εμπλουτίσει την θεώρηση του αστικού χώρου και θα αναπτύξει πολυπαραγοντικό προβληματισμό περί τη χρήση του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος και τις κοινωνιολογικές, συλλογικές ή άλλου είδους κατηγορίες των χρηστών του.

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση από τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες της δυναμικής

- που μπορεί να προκύψει μέσω της ίδρυσης και λειτουργίας ενός χώρου θεάματος σε μια περιοχή περιαστική η οποία εμφανίζει ασυνέχειες αλλά και κοινωνική περιθωριοποίηση

- που προκύπτει από τον μετασχηματισμό υφιστάμενου κτηρίου και η επιρροή του μετασχηματισμού αυτού στη συλλογική μνήμη των κατοίκων της περιοχής

Το μάθημα θα εφοδιάσει τους/ις σπουδαστές/ριες με δεξιότητες και μεθοδολογικά εργαλεία που θα βελτιώσουν την ερευνητική τους εμβρίθεια.

Μέσω της πρακτικής του σχεδιασμού θα αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και καταμερισμού καθηκόντων.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.0	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές (ECTS 7,5)	

**Γκανιάτσας
Βασίλειος**

Διδ.ομάδα:

Αγγελής Γεώργιος,
Γιαννούτσου Βασιλική,
Γιαννούτσος Ιωάννης
Γκικαπέπας Βασίλειος,
Κουτσουμπός Λεωνίδα
Παπαβασιλείου Ματθαίος
Τσιράκη Σοφία

Περιγραφή του μαθήματος:

Το 2ο εξάμηνο αφορά, για κάθε φοιτητή και κάθε φοιτήτρια ξεχωριστά, την προσωπική πρόσληψη και οικειοποίηση των υφιστάμενων θεωριών, στην κριτική θεώρηση και τον συσχετισμό με τις προσωπικές απόψεις για την αρχιτεκτονική σύνθεση. Με βάση την κριτική θεώρηση των θεωριών του σχεδιασμού στα μαθήματα και τις εργασίες του 1ου Εξαμήνου, στο 2ο εξάμηνο ζητείται η άρθρωση και διατύπωση του προσωπικού πλαισίου θεώρησης των σπουδαστών και σπουδαστριών, όπως αυτό τεκμηριώνεται από το συνθετικό τους έργο με την χρήση κειμένου, σκίτσων, μακέτας ή και πρότυπου συνθετικού έργου που να συμπυκνώνει την προσωπική μέθοδο σύνθεσης.»

Παράδειγμα μεθόδου συγκρότησης των θεωριών σχεδιασμού / Β. Γκανιάτσας

Στο εισαγωγικό μάθημα θα παρουσιαστεί, ως δείγμα γραφής μεθόδου προσέγγισης στην αρχιτεκτονική σύνθεση, η προσωπική θεώρηση του διδάσκοντα, όπως τεκμηριώνεται από το αρχιτεκτονικό, ερευνητικό και διδακτικό του έργο.

Συγκεκριμένα, θα παρουσιαστεί η θεώρηση της αρχιτεκτονικής δημιουργίας ως οντογένεση του αρχιτεκτονικού έργου με τη μέθοδο της φαινομενολογίας και την προσέγγιση της Φιλοσοφικής Ερμηνευτικής, τόσο της ελληνικής αρχαιότητας (Αριστοτέλης, Πλάτωνας) όσο και του φιλοσοφικού λόγου του 20 ου αιώνα στις θεωρητικές κατασκευές των E. Husserl, M. Heidegger, H.G. Gadamer και Paul Ricoeur. Μέσα από το συγκεκριμένο παράδειγμα συγκρότησης και χρήσης της συγκεκριμένης θεώρησης, θα καταδειχθεί ο ευρύτερος ρόλος και ο βαθμός συμβολής της φιλοσοφίας στη θεωρία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.

**Εισαγωγή στα εργαλεία της συντακτικής θεωρίας του χώρου (Space syntax)
/ Ματθαίος Παπαβασιλείου.**

Η συντακτική θεωρία του χώρου αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1970 από τους καθηγητές Bill Hillier και Julienne Hanson στο University College του Λονδίνου. Στα 50 χρόνια εφαρμογής της η θεωρία απέδειξε την χρησιμότητα της εξασφαλίζοντας την συμβουλευτική συμμετοχή σε πλήθος σχεδιαστικών δράσεων. Το μάθημα θα εξηγήσει τις έννοιες και τους συντακτικούς αλγόριθμους που εξασφαλίζουν την δημιουργία των συντακτικών εργαλείων. Έπειτα θα επιχειρήσει να χαρτογραφήσει λογισμικά ανοικτού κώδικα που είναι διαθέσιμα για ελεύθερη χρήση από ερευνητές εστιάζοντας στις χαρτογραφήσεις που παράγονται από τα λογισμικά και εξηγώντας τις ερμηνείες της σημασίας τους στην συμβουλευτική της συνθετικής διαδικασίας.

Εισαγωγή σε ψηφιακά εργαλεία μορφογενετικού προγραμματισμού / Ματθαίος Παπαβασιλείου.

Θα παρουσιασθεί το θεωρητικό πλαίσιο για την ανίχνευση φαινοτυπικών εκδοχών των μορφών και θα εισαχθεί η διαδικασία ανίχνευσης μορφών μέσω AI καθώς και προγραμματισμένα τροποποιητικά σενάρια μορφών αναπτυγμένα στα λογισμικά Blender και Rhino/Grasshopper.

Εισαγωγή σε ψηφιακά εργαλεία βιοκλιματικού σχεδιασμού / Ματθαίος Παπαβασιλείου.

Οι σημαντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής δημιουργούν την αναγκαιότητα της ανάπτυξης υγιών και ανθεκτικότερων κτιρίων και πόλεων και ως εκ τούτου καθίσταται επιτακτική συνθήκη η εξειδικευμένη συμβουλευτική μέσω προσομοιώσεων στον σχεδιασμό. Θα παρουσιασθούν λογισμικά τα οποία, χρησιμοποιώντας προηγμένους αριθμητικούς αλγόριθμους για την ακριβή προσομοίωση πολύπλοκων αλληλεπιδράσεων, επιτρέπουν τη λεπτομερή ανάλυση των μικροκλιματικών συνθηκών εντός των αστικών περιοχών, ειδικά όσον αφορά τη θέρμανση και ψύξη των κτιρίων και την ανθρώπινη θερμική άνεση. Θα παρουσιασθούν τα λογισμικά: 1) ENVI-met, που έχει σχεδιαστεί για προσομοίωση μικροκλίμακας με τυπική οριζόντια ανάλυση από 0,5 έως 5 m και τυπικό χρονικό πλαίσιο 24 έως 48 ωρών με χρονικό βήμα 10 δευτερολέπτων. 2) Τα ανοικτά λογισμικά Ladybug Tools και Dragonfly που είναι ένα σύνολο προσθέτων για το Rhino/Grasshopper. Τα λογισμικά προγραμματισμού επιτρέπουν επίσης την ανάλυση βιοκλιματικών παραγόντων αρχιτεκτονικού σχεδιασμού σε σχέση με τον ηλιασμό, την ενέργεια, την κλιματική ανάλυση και άλλες περιβαλλοντικές πτυχές του σχεδιασμού.

**Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην αρχιτεκτονική σύνθεση / Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική,
Γκικαπέππας Βασίλειος,
Κουτσουμπός Λεωνίδας, Τσιράκη Σοφία**

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα στοχεύει να αναδείξει την θεωρητική και αναστοχαστική διαδικασία κατά τη διαδικασία συγκρότησης της αρχιτεκτονικής σύνθεσης ως κεντρικού φαινομένου του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Μέσα από τη θεωρητική εμβάθυνση οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες θα μπορέσουν να προσεγγίσουν τη

δημιουργική διαδικασία του σχεδιασμού και σταθούν κριτικά/αυτοκριτικά στην πρακτική και δημιουργική διαδικασία του σχεδιασμού. Το μάθημα θα προσεγγίσει το είδος της γνώσης που κατ'εξοχήν χαρακτηρίζει την διαδικασία σύνθεσης και έχει συχνά χαρακτηριστεί ως άδηλη γνώση (tacit knowledge).

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Με βάση την κριτική θεώρηση των θεωριών του σχεδιασμού στα μαθήματα και τις εργασίες του Χειμερινού Εξαμήνου, στο 2 ο εξάμηνο ζητείται η άρθρωση και διατύπωση του προσωπικού πλαισίου θεώρησης των σπουδαστών και σπουδαστριών, όπως αυτό τεκμηριώνεται από το συνθετικό τους έργο με την χρήση κειμένου, σκίτσων, μακέτας ή και πρότυπου συνθετικού έργου που να συμπεκνώνει την προσωπική μέθοδο σύνθεσης.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.1	Ερευνητικές προσεγγίσεις ανάταξης κτιρίων της μεταπολεμικής Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής (ECTS 7,5)	Καρβουντζή Κωνσταντίνα, Γυφτόπουλος Σταύρος
Διδ.ομάδα: Ησαΐας Δημήτρης, Ξάνθη Θεώνη Παπαβασιλείου Ματθαίος		

Περιγραφή του μαθήματος:

Τα υφιστάμενα κτιριακά κελύφη στο κέντρο της πρωτεύουσας, που ανήκουν κυρίως στις δεκαετίες 1950 - 1980, ορίζουν τον κυρίαρχο κτιριακό τύπο της «αθηναϊκής αστικής πολυκατοικίας». Ο τύπος αυτός αντανάκλα τα κοινωνικά πρότυπα της κάθε περιόδου και ως αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης διαδικασίας παραγωγής ορίζει την ελάχιστη μονάδα του οικοδομικού τετραγώνου που συγκροτεί τον αθηναϊκό αστικό ιστό.

Η σημερινή πραγματικότητα στην Αθήνα, ύστερα από μια δεκαετία συνεχόμενης ύφεσης, είναι ιδιαίτερα σύνθετη. Την οικονομική κρίση και τα μνημόνια ακολούθησε μια ιδιάζουσα ανάπτυξη, που συνδέεται με την ραγδαία αύξηση του τουρισμού, και έχει ως συνέπεια την μαζική μετατροπή πολυώροφων κτιρίων του κέντρου σε Airbnb και ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις πάσης φύσεως. Τα ισόγεια των πολυκατοικιών με εμπορική χρήση, για πολλές δεκαετίες, διαμόρφωσαν παραγωγικά δίκτυα εξειδικευμένου εμπορίου σε πολλές περιοχές του κέντρου, καθορίζοντας την ταυτότητα τους. Σήμερα, μετά την άνοδο του αστικού τουρισμού, οι παραδοσιακές αυτές εμπορικές χρήσεις δίνουν την θέση τους σε καταστήματα εστίασης, αναψυχής και κάθε είδους βραχυχρόνιας οικονομικής δραστηριότητας, οδηγώντας την μετάλλαξη του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού ολόκληρων περιοχών.

Ταυτόχρονα, παραμένει ένας μεγάλος αριθμός από κενά κτιριακά κελύφη, που ενδεχομένως δεν κρίθηκε ακόμη συμφέρουσα η μετατροπή τους σε τουριστικές εγκαταστάσεις, ή που η ιδιοκτησία τους είναι ιδιαίτερα διαιρεμένη. Από την άλλη, καθώς εντείνονται οι ανάγκες για στέγη στο κέντρο της πόλης διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, αναδύεται ως σημαντικά επίκαιρο το ζήτημα της επανάχρησης των χιλιάδων κτιρίων που συγκροτούν την Αθηναϊκή Αστική Αρχιτεκτονική. Η διατήρηση και η ποιοτική ανάταξη του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος των περασμένων δεκαετιών είναι επιβεβλημένη για μια σειρά από λόγους, συμπεριλαμβανομένου της κατοχυρωμένης δόμησης που είναι πολλαπλάσια της σημερινής επιτρεπόμενης.

Στόχος της συνθετικής άσκησης είναι η ανάδειξη νέων εναλλακτικών σύνθετων κτιριακών δομών και χωρικών οργανώσεων, που θα απαντούν σε μια σειρά από ερωτήματα:

- Ποιες είναι οι χρήσεις που σήμερα αναδύονται ως πλέον απαραίτητες απέναντι στην άκρατη τουριστικοποίηση;

- Η ένταξη στον ευρύτερο αστικό ιστό είναι ζήτημα επεξεργασίας της μορφής ή αποκτάται μέσω της πολυπλοκότητας και της χωρικής πολλαπλότητας;
- Ενισχύεται η ταυτότητα, και η ιστορική και κοινωνική συνέχεια με την επανάχρηση;
- Ποιες σχεδιαστικές προσεγγίσεις και εργαλεία είναι κατάλληλα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, ως αποτέλεσμα των παρατυπιών, ατελειών και ελλείψεων πάνω στις οποίες εδράστηκε η ανάπτυξη της Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής;
- Η ανακατασκευή των κτιρίων με σύγχρονες οικοδομικές πρακτικές πως συνεργάζεται με την παραδοσιακή οικοδομική κουλτούρα που επικρατεί μέχρι σήμερα;
- Ποιες δομές και υλικά είναι κατάλληλα για να διατηρηθούν ανοιχτές οι διεργασίες, ώστε τα μελλοντικά κτίρια και τα απόβλητα των κατασκευών να μπορούν (και πάλι) να ανω-κυκλωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν;
- Τέλος πώς μπορούν κοινωνικές ομάδες που διεκδικούν τα απαξιωμένα κελύφη να εμπλακούν στις διαδικασίες σχεδιασμού;
- Ποιους ρόλους πρέπει να διαδραματίσουν οι αρχιτέκτονες;

Εκτός από τις διαλέξεις των διδασκόντων και ειδικών συνεργατών άλλων επιστημονικών πεδίων, στα πλαίσια του μαθήματος θα δοθούν διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών που διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη του μοντέλου της μεταπολεμικής πολυκατοικίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Κριτική ικανότητα εμβάθυνσης σε βασικές ιδέες και έννοιες της αρχιτεκτονικής σκέψης και πράξης.
2. Καλλιέργεια της ερευνητικής ικανότητας αποκάλυψης και ανάδειξης πιθανών για τη διερεύνηση σχέσεων και ανταποκρίσεων του αρχιτεκτονικού λόγου και των κτισμένων αρχιτεκτονικών έργων με τον κόσμο των φιλοσοφικών ιδεών και τον πνευματικό πολιτισμό κάθε εποχής.
3. Συνδυαστική ικανότητα ανίχνευσης της επικαιρότητας των παραπάνω ιδεών και εννοιών για τον εμπλουτισμό των νοηματικών διαστάσεων και την πληρέστερη σύλληψη και οργάνωση του σύγχρονου κατοικημένου χώρου.
4. Εμπέδωση του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού ως η διεύθυνση διεπιστημονικής συνεργασίας τόσο ακαδημαϊκών όσο και επαγγελματικών θεμάτων που διερευνώνται μέσω καινοτομιών στα αναπαραστατικά εργαλεία και της υιοθέτησης νέων δοκιμαστικών τεχνουργημάτων.
5. Καλλιέργεια μεθοδολογικής προσέγγισης στην αρχιτεκτονική σύνθεση και ανάπτυξη πρακτικών σχεδιασμού οι οποίες είναι κρίσιμες για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων της πληροφορικής τεχνολογίας.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.2	Η 'Αρχή' και η 'Αν – αρχία' της Αρχιτεκτονικής: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού (ECTS 7,5)	Κουτσουμπός Λεωνίδας

Διδ.ομάδα:
Παπαστεργίου Χρίστος

Περιγραφή του μαθήματος:

Aldo Van Eyck (1966) Sonsbeek Pavilion, Διερεύνηση Εναλλακτικών Σχεδιασμών
<https://hicarquitectura.com/wp-content/uploads/2015/09/18altrespropostes.jpg>

Η αρχιτεκτονική έχει βεβαιότητες όσο και αμφιβολίες, αρχές και αν-αρχίες. Το μάθημα εκκινεί θεωρώντας εξίσου σημαντικά και τα δυο στοιχεία, τα οποία είναι συστατικά για τη συγκρότηση της σκέψης, της διαδικασίας του σχεδιασμού και του τελικού αποτελέσματος.

Η συνθετική διαδικασία έχει ως στόχο την διαμόρφωση μιας σταθερότητας, μιας ιδέας, μιας αρχής, παρόλα αυτά, ως διαδικασία, εμπεριέχει στοιχεία, παραμέτρους και γεγονότα τα οποία ανατρέπουν, αποσταθεροποιούν και ανακατευθύνουν την διαδικασία λειτουργώντας με έναν 'αν-αρχικό' τρόπο, ανατρέποντας δηλαδή τη βεβαιότητα της αρχής. Μάλιστα ενδιαφέρον έχει ότι, συνήθως, τα στάδια από τα οποία περνά κανείς μέχρι να φτάσει σε αυτή την αρχή, αλλά και οι παράμετροι που παρεκκλίνουν την πορεία προς μια αρχή αποκρύπτονται από το τελικό αποτέλεσμα, με στόχο η διαδικασία να εμφανίζεται ως γραμμική και συνεπής.

Το μάθημα εστιάζει στην διερεύνηση της συνθετικής διαδικασίας τόσο ως προς τις θεωρητικές της προκείμενες, όσο και μέσω της αποτύπωσης και ερμηνείας της διαδικασίας του σχεδιασμού. Αναγνωρίζεται έτσι η συνθετική διαδικασία τόσο ως μια συγκροτημένη αρχή οργάνωσης, όσο και ως 'αναρχική' ανατροπή με παιγνιώδη χαρακτηριστικά. Στόχος λοιπόν του μαθήματος είναι η κατανόηση των συνιστωσών δομικών στοιχείων της σύνθεσης, οι σταθερές της μεθοδολογίας, όσο και τα στοιχεία που ανατρέπουν, εκτρέπουν ή θέτουν εν αμφιβόλω τις βεβαιότητες της διαδικασίας.

Κατά την διάρκεια του εξαμήνου θα πραγματοποιούνται εισηγήσεις από τους διδάσκοντες, αλλά και από προσκεκλημένους ομιλητές, οι οποίες θα θέτουν σε συζήτηση κάθε φορά μια διαφορετική μεθοδολογία σχεδιασμού άμεσα ή έμμεσα σχετική με θέματα δημοσίου χώρου, παιχνιδιού, ενδιάμεσων καταστάσεων, αστικού χώρου κλπ. Τις εισηγήσεις αυτές θα ακολουθούν συζητήσεις εμβάθυνσης, όπου θα μελετώνται οι βεβαιότητες και οι αβεβαιότητες του σχεδιασμού: Ποιες είναι οι συνθήκες του εκάστοτε σχεδιασμού, ποιες είναι οι συνθήκες που διαμορφώνουν βεβαιότητες, ποιες συνθήκες, γεγονότα άνθρωποι προκαλούν αβεβαιότητες; Είναι η συνθετική διαδικασία γραμμική ή όχι; Είναι μια διαδικασία 'καθαρή' ή 'ακάθαρτη', είναι 'τέλεια' όπως την παρουσιάζουμε οι αρχιτέκτονες προκειμένου να πείσουμε για το έργο, η 'ατελής'; Μπορούμε να ενσωματώσουμε δημιουργικά τις παρεκκλίσεις, τις 'αναποδιές' της διαδικασίας; Ποιοι εξωγενείς παράγοντες παρεισφύρουν στην διαδικασία; Πως την 'λερώνουν' δημιουργικά; Ποιόν ρόλο μπορούν να έχουν άλλες πειθαρχίες σκέψης (επιστήμες, τέχνες) στη συγκρότηση της αρχής ή της δημιουργικής 'αποδιοργάνωσης' του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού;

Το θέμα: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού

Ως πεδίο διερεύνησης της διαδικασίας του σχεδιασμού θα χρησιμοποιηθεί ένα συνθετικό θέμα το οποίο την ακαδημαϊκή χρονιά 2023-2024 θα έχει να κάνει με παιγνιώδεις συνθήκες του αστικού χώρου. Οι φοιτητές τόσο ατομικά όσο και συλλογικά θα διερευνήσουν συνθετικά ένα ρεαλιστικό θέμα (χώρο, πρόγραμμα, χρήστες), σε συγκεκριμένη χωρική συνθήκη με απώτερο σκοπό την πραγματοποίηση του στον χώρο. Στόχος του μαθήματος δεν θα είναι τόσο το τελικό σχεδιαστικό αποτέλεσμα, όσο η λεπτομερής καταγραφή της διαδικασίας του σχεδιασμού του θέματος και η ερμηνεία του, με την χρήση αρχιτεκτονικών μέσων σχεδιασμού (σκίτσα, σχέδια, κολλάζ, σημειωματάρια, μακέτες). Στόχος του μαθήματος είναι τόσο η καταγραφή της διαδικασίας που συγκροτεί την οργανωτική αρχή της πρότασης, όσο και η αποτύπωση και ανάλυση των 'αναρχικών' στιγμών, καταστάσεων και παρεκκλίσεων που με ανατρεπτικό τρόπο έρχονται να την αμφισβητήσουν.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- ☐ Διακρίνουν τις έννοιες της 'αρχής' και της 'αναρχίας' στην αρχιτεκτονική.
- ☐ Διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο οι όροι αυτοί συμμετέχουν και επηρεάζουν τη συνθετική διαδικασία.
- ☐ Κατανοούν αρχές φιλοσοφίας του χώρου.
- ☐ Καταγράφει με κείμενο τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν και χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα αρχιτεκτονικά περιβάλλοντα.
- ☐ Αναπαριστά τις αρχές σε σχεδιαστικό επίπεδο.
- ☐ Κατανοεί και παρουσιάζει κείμενα της διεθνούς αρχιτεκτονικής θεωρίας.
- ☐ Συνεργάζεται με τους συμφοιτητές του στα πλαίσια της σχεδίασης ενός συγκεκριμένου χώρου, ο οποίος αναλύεται σε επιμέρους ενότητες.
- ☐ Σχεδιάζει και υλοποιεί μια σχεδιαστική πρόταση.
- ☐ Εφαρμόζει τις ηθικές αρχές έρευνας που αφορά την μελέτη άλλων ανθρώπων.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.3	Προωθημένες εφαρμογές στον αλγοριθμικό σχεδιασμό (ECTS 7,5)	Κωτσόπουλος Σωτήριος
Διδ.ομάδα: Fotini Christia Σταμάτης Χατζησταμάτης Χαράλαμπος Λουιζίδης		

Περιγραφή του μαθήματος:

1. Περιγραφή περιεχομένου

Κατά το Εαρινό εξάμηνο οι σπουδαστές επεκτείνουν την εμπειρία τους πάνω στις εφαρμογές των περιγραφών που παράγονται με ψηφιακά μέσα αποτύπωσης και τεκμηρίωσης. Καταρχήν οι σπουδαστές επεξεργάζονται το οπτικό υλικό που προκύπτει από την φωτογραμμετρική αποτύπωση του Χειμερινού εξαμήνου και γίνονται προσθήκες που κρίνονται αναγκαίες. Ο τελικός στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον εμβύθισης (immersive environment).

2. Μαθησιακά αποτελέσματα

Οι σπουδαστές χρησιμοποιούν το οπτικό υλικό (νέφη σημείων) που έχουμε συλλέξει με φωτογραμμετρική μέθοδο κατά το Χειμερινό εξάμηνο. Κατά την επεξεργασία του ψηφιακού υλικού διερευνούν την χρήση λογισμικών που τους επιτρέπουν είτε την παραγωγή παραδοσιακών ψηφιακών Αρχιτεκτονικών σχεδίων αποτύπωσης (κατόψεων όψεων και τομών), είτε την παραγωγή διοραμάτων Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR). Αφού δημιουργήσουν τις αναπαραστάσεις αυτές συζητούν την εμπειρία της Εικονικής Πραγματικότητας και των χώρων μετασύνδεσης (metaverse) στην καταγραφή και την εμπειρία του αρχιτεκτονικού χώρου, καθώς και την επίδραση που έχουν οι περιγραφές αυτές στην καταγραφή και την εμπειρία του αρχιτεκτονικού χώρου. Έμφαση δίνεται στην συστηματική εξέταση των τρόπων με τους οποίους συνδυάζονται οι περιγραφές Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR) και οι χώροι μετασύνδεσης (metaverse) και πως επηρεάζουν την υφολογική ανάλυση μεμονωμένων υπαρκτών αρχιτεκτονικών έργων ή συνόλων.

Οι φοιτητές αποκτούν ικανότητες για κριτική ανάλυση, αξιολόγηση και σύνθεση νέων τεχνικών και ιδεών. Αποκτούν συστηματική κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου των δεξιοτήτων και μεθόδων έρευνας που συνδέονται με την ψηφιακή φωτογραμμετρία την παραγωγή περιβαλλόντων εμβύθισης (immersive environments), αλλά και την παραγωγή παραδοσιακών Αρχιτεκτονικών περιγραφών από νέφη σημείων. Στο Εργαστήριο αποδεικνύουν την ικανότητα να συλλαμβάνουν, να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να προσαρμόζουν μία πραγματική ερευνητική διαδικασία. Επίσης τα αποτελέσματα του μαθήματος αποτελούν συμβολή στην πρωτότυπη έρευνα που διεκδικεί τα όρια της γνώσης και είναι δημοσιεύσιμα.

3. Μορφή Μαθήματος

Το μάθημα περιλαμβάνει εβδομαδιαίες Διαλέξεις, Εργαστήριο και Εργασίες Πεδίου (ειδικά αν είναι αναγκαία η συμπλήρωση του οπτικού υλικού τεκμηρίωσης). Εβδομαδιαίες συζητήσεις συγγραμμάτων από την διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία πλαισιώνουν και συμπληρώνουν το περιεχόμενο των διαλέξεων και των ασκήσεων, παρέχοντας μια εποικοδομητική επισκόπηση της ιστορίας και της λογικής των εφαρμογών της Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR) και των χώρων μετασύνδεσης (metaverse) και την σχέση που έχουν με την χωρική αντίληψη, την εμπειρία του φυσικού χώρου. Ξεκινώντας από ένα νέφος σημείων που έχει παραχθεί με φωτογραμμετρικές μεθόδους, οι σπουδαστές εμβαθύνουν σε δύο ζητήματα: α) πως με κατάλληλη επεξεργασία μπορούν να παραχθούν παραδοσιακά ψηφιακά Αρχιτεκτονικά σχέδια αποτύπωσης (κατόψεις, όψεις και τομές) και β) πως οργανώνεται η διαδικασία δημιουργίας ενός χώρου Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR) και εκτελείται πρακτικά ο σχεδιασμός και η επεξεργασία του οπτικού υλικού στα

κατάλληλα λογισμικά;

Η διδασκαλία εξελίσσεται σε τρία (3) στάδια:

1. Κατανόηση των βασικών αρχών μετάβασης από την φωτογραμμετρική αποτύπωση στο Αρχιτεκτονικό σχέδιο με την βοήθεια αντίστοιχων ψηφιακών εφαρμογών
2. Κατανόηση των βασικών αρχών VR, AR και γνωριμία με ψηφιακές εφαρμογές
3. Κατανόηση των αρχών της απαιτούμενης επεξεργασίας για παραγωγή και παραγωγή ολοκληρωμένου μοντέλου
 - a. Σχεδιασμός
 - b. Εκτέλεση
 - c. Αξιολόγηση

Κάθε Δευτέρα, στο εργαστήριο θα γίνεται διόρθωση και συζήτηση πάνω στην επεξεργασία του οπτικού υλικού με τα κατάλληλα λογισμικά. Έτσι οι σπουδαστές θα μάθουν μέσω της πράξης και της δοκιμής. Εργασίες πεδίου μπορεί να εκτελούνται σε εβδομαδιαία βάση κατόπιν συνεννόησης με τους σπουδαστές αν αυτό είναι αναγκαίο.

4. Προαπαιτούμενα

Το μάθημα είναι συνέχεια του μαθήματος «ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΣΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ» που παραδίδεται το φθινόπωρο. Οι φοιτητές που το έχουν παρακολουθήσει θα έχουν την ευκαιρία να κάνουν προωθημένες εφαρμογές και ενθαρρύνονται να το παρακολουθήσουν. Όμως το μάθημα είναι ανοιχτό σε όλους. Δεν υπάρχει κανένα προαπαιτούμενο. Δεν απαιτείται προηγούμενη εξοικείωση στον προγραμματισμό ή την χρήση λογισμικών. Σπουδαστές με ενδιαφέρον σε οποιοδήποτε τομέα του Αρχιτεκτονικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού, της Μορφολογίας, των Αποκαταστάσεων, της Ιστορίας Θεωρίας, της Αρχιτεκτονικής Φωτογραφίας και γενικότερα των τεχνικών Αρχιτεκτονικής Αναπαράστασης και Τεκμηρίωσης με σημερινά ψηφιακά μέσα, είναι ευπρόσδεκτοι.

5. Υποχρεώσεις Μαθήματος

Απαιτείται συμμετοχή όλων των σπουδαστών σε όλες τις δραστηριότητες του μαθήματος διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστήρια, εργασίες πεδίου, και τελική εργασία αποτύπωσης. Απαιτείται η παράδοση τριών (3) εβδομαδιαίων ασκήσεων και παράδοση μιας τελικής εργασίας. Οι τρεις εβδομαδιαίες ασκήσεις είναι ατομικές και περιορισμένης κλίμακας. Θα παραδοθούν και θα συζητηθούν στο μάθημα. Η παράδοση της τελικής εργασίας πραγματοποιείται από τον κάθε σπουδαστή ή σπουδαστική ομάδα την καθορισμένη ημέρα τελικής παράδοσης του μαθήματος και βαθμολογείται για την κατανόηση της διαδικασίας και την ποιότητα του αποτελέσματος.

Εβδομαδιαία ατομική παρουσία και συμμετοχή	20%
3 σύντομες ατομικές ασκήσεις πεδίου	30%
1 τελική εργασία αποτύπωσης (ομάδες)	50%

Επιλεγμένες Αναφορές

Ball, M. (2022). *The Metaverse: And How It Will Revolutionize Everything*. Liveright.

Chaudhary, G., Khari, M., & Elhoseny, M. (2021). *Digital Twin Technology*. CRC Press.

Hopkins, O. (2023). *Multispace: Architecture at the Dawn of the Metaverse*. John Wiley & Sons Inc.

Vohra, M. (2022). *Digital Twin Technology* (M. Vohra, Ed.). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119842316>

Qian, C., Liu, X., Ripley, C., Qian, M., Liang, F., & Yu, W. (2022). *Digital Twin—Cyber Replica of Physical Things: Architecture, Applications and Future Research Directions*. *Future Internet*, 14(2), 64. <https://doi.org/10.3390/fi14020064>

Schumacher, P. (2022). *The metaverse as opportunity for architecture and society: design drivers, core competencies*. *Architectural Intelligence*, 1(1), 11. <https://doi.org/10.1007/s44223-022-00010-z>

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.4	Κινητική αρχιτεκτονική και διαδραστικά περιβάλλοντα (ECTS 7,5)	Παπαβασιλείου Ματθαίος

Διδ.ομάδα:
Γουναρίδης Κωνσταντίνος

Περιγραφή του μαθήματος:

Ο όρος «κινητική αρχιτεκτονική» αναφέρεται στη δυνατότητα που ενσωματώνεται στα κτήρια προκειμένου να επιτρέπουν σε τμήματα τους να κινούνται χωρίς να μειώνεται η συνολική δομική ακεραιότητά τους. Φαινομενικά έρχεται σε αντίθεση με την πεποίθηση ότι η μορφή και η δομή του κτηρίου οφείλει να υποδηλώνει σταθερότητα, ανθεκτικότητα και ακινησία. Στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό παρόλα αυτά, η έννοια της «κίνησης» συχνά χρησιμοποιείται ως αφηρημένη θεωρητική συνθήκη που συνεπάγεται σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος και συμβάλλει δημιουργικά στην αρχιτεκτονική σύνθεση. Έννοιες όπως «παραμόρφωση», «παρά-θεση», «υπέρ-θεση», «απουσία», «διαταραχή» και «επανάληψη», χρησιμοποιούνται κατά κόρον προκειμένου να εκφράσουν τη θεωρητική κίνηση και τη χρονική αλλαγή.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες λόγω της εξέλιξης στους τομείς της μηχανικής, της ηλεκτρονικής και της ρομποτικής υλοποιήθηκαν χωρικά περιβάλλοντα που είναι εφοδιασμένα με δυνατότητες κίνησης που ενισχύουν τις αισθητηριακές ιδιότητες τους και τα καθιστούν ικανά να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες περιβαλλοντικές συνθήκες.

Το μάθημα θα εξελιχθεί μέσα από εβδομαδιαία θεματικά σεμινάρια, υπό τη μορφή διαλέξεων και παρουσιάσεων οπτικοακουστικού υλικού, στα οποία θα παρουσιάζονται, θα διερευνώνται και θα αξιολογούνται τα σχετικά εννοιολογικά εργαλεία του κινητικού σχεδιασμού. Κεντρική επιδίωξη του μαθήματος είναι να σχεδιασθεί από κάθε φοιτητή-φοιτητή μια πειραματική χωρική διάταξη, όπου η κίνηση θα αποτελεί ουσιαστικό μέρος του προγράμματος. Μέσω της χρήσης αισθητήρων (sensors), ενεργοποιητών (actuators) και μικροελεγκτών (micro-controllers), η ελεγχόμενη κίνηση μπορεί να προβλεφθεί, να ενσωματωθεί και να εφαρμοστεί πάνω ή μέσα στα χωρικά περιβάλλοντα.

Η κατασκευή του κινητικού χωρικού μοντέλου θα ενσωματώνει τεχνολογίες ρομποτικής αξιοποιώντας την διάχυση και υποστήριξη των ανοιχτών τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία που παρέχει το διαδίκτυο. Στο μάθημα δίνεται έμφαση στον διεπιστημονικό χαρακτήρα των «κινητικών και διαδραστικών περιβαλλόντων» που ενσωματώνουν στον Αρχιτεκτονικό Σχεδιασμό τουλάχιστον στοιχεία Μηχανικής, Ηλεκτρονικής και Πληροφορικής.

Δέν υπάρχει κάποιο προαπαιτούμενο για να επιλέξει κάποια/ος το μάθημα.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σε εκκρεμότητα.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σχεδιαστική Άσκηση κινητικής κατασκευής (Τεύχος μεγέθους A3, σε PDF) & Παρουσίαση (Προβολή σε Powerpoint / φωτογραφίες ή video animation της κατασκευής).

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.5	Συντακτικές Δομές του Ελάχιστου Χώρου (ECTS 7,5)	Γκικαπέππας Βασίλειος

Περιγραφή του μαθήματος:

Ποια είναι η σημασία του ελάχιστου χώρου και για ποιο λόγο θα πρέπει να απασχολεί την αρχιτεκτονική σκέψη;

Μια σπουδή για το ελάχιστο δεν είναι η απόρριψη του περιττού, αλλά ο προσδιορισμός του ουσιώδους. Αφορά την πυκνότητα της ιδέας, ως ελάχιστο αποτύπωμα και ως τέτοια αξίζει να διερευνηθεί. Η ελαχιστοποίηση της υλικότητας της κατοικίας, γίνεται η αφορμή για την αναζήτηση του ίδιου του νοήματος της.

Θα διερευνηθούν γενετικοί σχηματισμοί της ελάχιστης κατοικίας εστιάζοντας στο στοιχείο του πρωτογενούς και στοιχειώδους. Ποια συντακτικά στοιχεία συγκροτούν την ελάχιστη δομή και με ποιο βαθμό καθορίζουν την ιδέα του χώρου; Ποιος είναι ο χαρακτήρας και η προέλευση αυτού του στοιχειακού "σχηματισμού" και ποια η συμβολή του στην παραγωγή και επεξεργασία χωρικών εννοιών;

Θα διερευνηθούν διατάξεις του ελάχιστου χώρου, διατυπώνοντας στοιχειακές εκδοχές του ελάσσονος περιγράμματος. Έχει σημασία ο τρόπος που τα πράγματα εξελίσσονται ή αναφέρονται σε αφηγηματικές πρωτογενείς χωρικές. Η επιστροφή στις «βασικές αρχές» είναι σίγουρα απαραίτητη για τη συνείδηση της αρχιτεκτονικής και ίσως ακόμη και την επιβίωσή της. Περιγράφουν την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής μέσω των «βασικών στοιχείων» της, ορίζοντας καταγωγικά νήματα και χρησιμοποιώντας ό,τι θεωρούμε μείζον με ελάσσονα τρόπο, με συστατικά της τις μοριακές πολλαπλότητες και τις συναρμογές μικρών πραγμάτων. Αυτές οι διατάξεις ορίζουν και πολιτισμικές πρακτικές, δηλώνοντας τη θέση για το συλλογικό ακόμη και υλικό χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής πράξης.

Ο τρόπος συναρμογής και διασύνδεσης έχει νόημα, προσδιορίζοντας τις σχέσεις των χώρων από το βαθμό διαπερατότητας των ορίων. Μια κυτταρική αλληλουχία ή μια κυριαρχία της ροικότητας, προσδιορίζει το χαρακτήρα του χώρου και την αντίληψη για το κατοικείν. Η έννοια του ορίου τίθεται ως συνθετικό μέσο για να διατυπωθεί ο χαρακτήρας του σχηματισμού, ως αρχιτεκτονική πρόθεση. Το όριο είναι άμεσα εξαρτημένο με το ρηματικό ενέργημα του ορισμού, ως πράξη τοπολογικής διάκρισης, διαίρεσης ή συνένωσης.

Παράλληλα, ο προβληματισμός της αναγκαιότητας των κοινωνιών να περιορίσουν τα κατοικήσιμα όρια, ορίζοντας ένα *existenminimum*, ανάλογο των σημερινών αποκλεισμών ή συμπεριλήψεων, αποτελεί πράξη που θα τύχει κριτικής θεώρησης, τόσο ως θεωρητική στάση όσο και ως συλλογική συμπεριφορά.

Το απόφθεγμα "less is more" καθόρισε μια θεωρητική στάση και θέση υπέρ ενός αφαιρετικού σχεδιασμού, αλλά και μια ηθική και αισθητική αξία μιας οικονομίας των μέσων στην αρχιτεκτονική, έναντι οποιουδήποτε περιττού στοιχείου. Η αναζήτηση της ουσίας του κατοικείν, ως μια πορεία προς το "λιγότερο", θέτει το ερώτημα της διαχρονικής ισχύος της ρήσης, αλλά και του χαρακτήρα του πνευματικού της περιεχομένου. Έννοια συγγενής με πράξεις σύγχρονου "ασκητισμού" που θεωρείται ως η ιδεολογική και ηθική πηγή της ιδέας της λιτότητας. Αποτυπώνεται ως αναγκαιότητα, η αναζήτηση μιας αυθεντικότητας σχετική με το ελάχιστο ίχνος, είτε μέσω διαφορετικών τύπων ενδιατημάτων, είτε ως επιστροφή στη φύση, είτε αμφισβητώντας το πρότυπο της αστικής διαβίωσης και τις κανονιστικές συνθήκες άνεσης, που αυτό υιοθετεί.

Ωστόσο κίνδυνο αποτελεί η "αισθητικοποίηση" του ασκητισμού και η αναγωγή του σε εικονοποιημένο πρότυπο, μεταθέτοντας την αναζήτηση σε στυλ, σε *minimal design*, αποτελώντας θεματική κριτικής θεώρησης.

Οι συντακτικές δομές του ελάχιστου χώρου, ορίζονται ως ένα ερευνητικό πεδίο, ανοιχτό σε θεωρητικές

ερμηνείες και ικανό να αποτυπώσει σχεδιαστικά, αναλυτικές εκδοχές νοηματοδοτημένων προτύπων.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση που βασίζεται και εκτείνεται και/ή ενισχύει όσα σχετίζονται με τον πρώτο κύκλο σπουδών, και, συγχρόνως, τους παρέχει τη βάση ή την ευκαιρία για πρωτοτυπία στην ανάπτυξη και/ή στην εφαρμογή ιδεών, συχνά στο πλαίσιο ερευνητικής δραστηριότητας.

- Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και κατανόησή τους, και τις ικανότητές τους για επίλυση προβλημάτων σε εφαρμογές και στην επίλυση προβλημάτων, σε ένα νέο ή άγνωστο περιβάλλον, εντός ευρύτερου (ή διεπιστημονικού) πλαισίου, συναφούς προς το γνωστικό τους πεδίο.
- Έχουν την ικανότητα να συνδυάζουν γνώσεις και να χειρίζονται πολύπλοκα θέματα, καθώς επίσης να διατυπώνουν κρίσεις, έστω και με ελλιπή ή περιορισμένη πληροφόρηση, οι οποίες όμως περιλαμβάνουν προβληματισμό επί κοινωνικών και ηθικών ευθυνών, που συνδέονται με την εφαρμογή της γνώσης και των κρίσεων τους.
- Είναι σε θέση να κοινοποιούν με σαφήνεια και καθαρότητα τα συμπεράσματά τους αλλά και τη γνώση και το σκεπτικό στο οποίο αυτά βασίζονται και λογικές παραδοχές στα οποία στηρίζονται, τόσο σε εξειδικευμένο όσο και σε μη εξειδικευμένο κοινό.
- Διαθέτουν τις απαραίτητες μαθησιακές δεξιότητες που τους επιτρέπουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους με τρόπο σε μεγάλο βαθμό αυτοδύναμο ή και αυτόνομο

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
Β.2.6	Μεθοδολογικές και σχεδιαστικές προσεγγίσεις - Δημόσιο Κτίριο (ECTS 7,5)	Γιαννούτσου Βασιλική

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα επιχειρεί τη διερεύνηση ζητημάτων που αφορούν στο νόημα, τη σημασία και το ρόλο του Δημόσιου Κτιρίου και του Δημόσιου Χώρου σε σχέση με την πολλαπλή λειτουργία τους και ειδικά την κοινωνική-συλλογική τους διάσταση, μέσα στην ιστορική διαδρομή στον χώρο και τον χρόνο.

Με ποιες διεργασίες παράγεται το δημόσιο αρχιτεκτονικό έργο; Ποια είναι η σημασία των ανοιχτών αρχιτεκτονικών διαγωνισμών; Ποιος ο ρόλος του συμμετοχικού σχεδιασμού ή των αυτόνομων, αυθόρμητων ενεργειών από ομάδες πολιτών και κοινωνικών φορέων στον δημόσιο χώρο;

Πως επηρεάζουν τον αστικό ιστό και την καθημερινή ζωή των πολιτών; Εκφράζουν την κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική δομή της εκάστοτε καθεστηκυίας τάξης, αλλά και όλων των ομάδων που εντέλει βιώνουν, λειτουργούν και σημαδεύουν τον δημόσιο χώρο; Πως μπορούν να οικειοποιηθούν οι πολίτες τους χώρους αυτούς; Ποιες δομικές ιδιότητες θα μπορούσαν να τους χαρακτηρίσουν;

Πως μπορεί να οριστεί σήμερα η -κατά Ιωάννη Δεσποτόπουλο- «ιδεολογική δομή της πόλης»; Ποια είναι η επίκαιρη της διάσταση;

Μέσα από το παραπάνω πλέγμα ερωτημάτων, αλλά και από σχετικές θεωρήσεις, το μάθημα θα οργανωθεί σε ενότητες μαθημάτων κριτικής θεωρίας και ιστορίας του Δημόσιου χώρου και των πολλαπλών του εκφάνσεων σε συνδυασμό με συνθετικό αστικό θέμα-άσκηση. Στο σχεδιαστικό αυτό θέμα -σε κομβικό σημείο στον ιστό της πόλης- θα δοθεί η δυνατότητα της ταυτόχρονης κριτικής θεωρητικής έρευνας και ανάλυσης των σχετικών ζητημάτων, αλλά και της συνθετικής, παραγωγικής πρότασης για την οραματική εφαρμογή των ιδεών κάθε σπουδαστή.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σε εκκρεμότητα.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.7	Αστικό Δημόσιο Πολιτισμικό Τοπίο - Πολλαπλές Προσεγγίσεις και Αφηγήσεις: Προγραμματισμός του Σχεδιασμού με τον Σχεδιασμό (Α) (ECTS 7,5)	Μάρη Ιφιγένεια

Διδ.ομάδα:

Ιφιγένεια Μάρη – Κωνσταντίνος Μωραΐτης - Γιώργος Παρμενίδης

Περιγραφή του μαθήματος:

Ο Δημόσιος Αστικός Χώρος αποτελεί τον σημαντικότερο μάλλον κοινωνικό, πολιτισμικό, πολιτιστικό και πολιτικό χώρο. Χώρο κοινωνικής έκφρασης και ταυτόχρονα, ισχυρότερα, κοινωνικής συγκρότησης. Αν στα προηγούμενα προσθέσουμε και τις απαιτήσεις της αστικής φυσικής ποιότητας, μπορούμε τότε να μιλήσουμε για Αστικό Δημόσιο Πολιτισμικό Τοπίο.

Με αυτή τη γενική τοποθέτηση του θέματος, επιμέρους θέματα που αναδύονται είναι:

- 1 – Ο υψηλός βαθμός πολυπλοκότητας των ζητημάτων, στα οποία επιδιώκεται να δοθούν απαντήσεις στο Αστικό Δημόσιο Πολιτισμικό Τοπίο,
- 2 – Η αντίστοιχη πολλαπλότητα των κοινωνικών ομάδων, αντικρουόμενων ενδιαφερόντων και προθέσεων, που δυνητικοποιούν το Αστικό Δημόσιο Πολιτισμικό Τοπίο,
- 3 – Η ανάγκη ευρύτατης προσέγγισης κοινωνικών ομάδων, με διάθεση «από τα κάτω» συγκρότησης απόψεων, λήψης αποφάσεων και πρόκλησης συμμετοχικών διεργασιών.
- 4 – Η ταυτόχρονη απαίτηση προσέγγισης της δημόσιας διοίκησης, σε επίπεδο ιδιαίτερα δήμων ή περιφερειών, για την αντιμετώπιση των «από τα επάνω» τάσεων και απόψεων.

Το παραπάνω θέμα έχει επιλεγεί ως παράδειγμα για τη διερεύνηση μεθόδων ελέγχου των τρόπων λήψης αποφάσεων, που εφαρμόζονται κατά τον Σχεδιασμό για την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας. Η διαδικασία του Σχεδιασμού εξελίσσεται ως μια ελικοειδής κίνηση μεταξύ του προγραμματισμού και των αποτελεσμάτων του, όπου η κάθε επιμέρους προγραμματισμένη παραγωγή ενός έργου αποτελεί το αντικείμενο αξιολόγησης για μια αναδιατύπωση του προγραμματισμού, προς μια νέα επιμέρους παραγωγή και μια νέα αξιολόγηση, κ.ο.κ.

Σε κάθε βήμα επαναξιολόγησης οι λογικές προσέγγισης των ζητημάτων μετατοπίζονται, και οι αφηγήσεις που υποστηρίζουν αυτές τις λογικές μετασχηματίζονται.

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διερεύνηση της διαδικασίας Σχεδιασμού, επιμένοντας:

- Στην αξιολογική συσχέτιση θεωρητικών προσεγγίσεων με σχεδιαστικές εφαρμογές.
- Στην αντιμετώπιση ενός πραγματικού θέματος σε συσχετισμό με έναν πραγματικό αστικό τόπο ή με ένα πραγματικό δίκτυο αστικών τόπων, στην αντιμετώπιση ενός πραγματικού «Αστικού Δημόσιου Πολιτισμικού Τοπίου».

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.8	Σκηνο-Γράφοντας το Χώρο, το Λόγο και την Πράξη Χωρικός (αυτό)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες B' – Η δημιουργική εξέλιξη (ECTS 7,5)	

**Γυφτόπουλος
Σταύρος**

Διδακτική Ομάδα:

Ντέιβιντ Νεγρίν

Μενέλαος Καραντζάς

Προσκεκλημένοι Ομιλητές:

Τίνα Τζόκα, Εύα Μανιδάκη, Σωτήρης Μελανός, Ευαγγελία Θεριανού Άννα Ζούλια,

Αντώνης Χαλκιάς, Ανέστης Αζάς

(οι παρουσιάσεις των προσκεκλημένων ομιλητών θα γίνουν στα μαθήματα είτε του χειμερινού είτε του εαρινού εξαμήνου ανάλογα με τη διαθεσιμότητά των ομιλητών)

Περιγραφή του μαθήματος:

Μία θεατρική παράσταση, ή μία περφόρμανς (επιτέλεση) οποιασδήποτε μορφής, είναι ένα ιδιαίτερα πολυεπίπεδο αντιληπτικό γεγονός για εκείνους που την παρακολουθούν, αλλά και ένα πολυδιάστατο επίτευγμα, που προκύπτει από τη σύνθεση ποικίλων καλλιτεχνικών και τεχνικών δημιουργημάτων. Μέσα στον χρόνο που διαρκεί το γεγονός της παράστασης, παρουσιάζεται και εξελίσσεται μία σειρά διαφορετικών «κειμένων», τα οποία συντίθενται από λέξεις, εικόνες, σώματα, ήχους και τα οποία συμπλέκονται μεταξύ τους για να επιτευχθεί ως τελικό αποτέλεσμα η αφήγηση μίας ιστορίας με τρόπο που να προκαλεί το ενδιαφέρον και τη συναισθηματική εμπλοκή του κοινού της παράστασης. Το σημείο συνάντησης των ηθοποιών ή των περφόρμερ με τους θεατές είναι ο χώρος μέσα στον οποίο συμβαίνει το γεγονός της παράστασης, του οποίου τα γεωμετρικά και οπτικά στοιχεία, η ατμόσφαιρα και η δυναμική διαμορφώνονται από τη φαντασία, την έμπνευση και τη συνεργασία τριών καλλιτεχνών: του σκηνοθέτη, του σκηνογράφου και του αρχιτέκτονα. Το όραμα, η δημιουργικότητα και η πρακτικότητα συνυφαίνονται σχεδιαστικά και μεταμορφώνουν έναν άδειο χώρο σε τόπο δράσης, συναισθήματος και βιωμένης εμπειρίας, δίνοντας σε μία σειρά οπτικών, κυρίως, σημείων τη μορφή ενός κόσμου που είναι δυνάμει αληθινός.

Αντικείμενο του μαθήματος «Σκηνο-Γράφοντας το Χώρο, το Λόγο και την Πράξη - Χωρικός (αυτό)σχεδιασμός στις παραστατικές τέχνες – B' Η δημιουργική εξέλιξη» είναι η μελέτη των σχέσεων ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, τη σκηνογραφία και τη σκηνοθεσία, η έρευνα για τον τρόπο με τον οποίο οι τρεις αυτές τέχνες διασυνδέονται και αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς και η εφαρμογή της συνθετικής διαδικασίας και του σχεδιασμού για την παραγωγή αποτελεσμάτων σε πρακτικό επίπεδο. Οι τρεις πυλώνες πάνω στους οποίους βασίζεται το μάθημα είναι οι έννοιες και οι αρχές της σκηνογραφίας, της αρχιτεκτονικής και της σκηνοθεσίας, οι θεωρητικές προσεγγίσεις που σχετίζονται με τις τρεις αυτές τέχνες και τα αποτελέσματα των εφαρμογών τους σε πρακτικό επίπεδο, όπως προκύπτουν μέσα από ερευνητικές διαδικασίες.

Στα μαθησιακά αποτελέσματα περιλαμβάνονται

(α) η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων για τη σκηνογραφία, την εξέλιξή της τις σύγχρονες εκφράσεις της και τη σχέση της με την αρχιτεκτονική και τη σκηνοθεσία,

-
- (β) η θεωρητική και πρακτική εμπέδωση των δεξιοτήτων του σκηνογράφου και πώς αυτές συνδυάζονται ή συσχετίζονται με τις δεξιότητες του αρχιτέκτονα,
- (γ) η έρευνα πάνω στις σύγχρονες αντιλήψεις για τη δημιουργία θεατρικών παραστάσεων ή άλλης μορφής επιτελέσεων στην Ελλάδα και διεθνώς,
- (δ) η γνωριμία με τη διαδικασία σχεδιασμού και παραγωγής μίας παράστασης και τα επίπεδα της συνεργασίας μεταξύ των συντελεστών της και κυρίως μεταξύ του σκηνογράφου και του σκηνοθέτη,
- (ε) η γνωριμία με επαγγελματίες των τριών παραπάνω κλάδων καθώς και με εξειδικευμένους επαγγελματίες από επικουρικούς καλλιτεχνικούς και τεχνικούς τομείς δραστηριότητας,
- (στ) η επίλυση σχεδιαστικών και κατασκευαστικών προβλημάτων που αφορούν τη διαμόρφωση ενός σκηνικού χώρου, ενός χώρου παράστασης ή ενός θεατρικού κτιρίου,
- (ζ) η απόκτηση δημιουργικής εμπειρίας στη σκηνογραφία μέσω της πρακτικής εφαρμογής που προσφέρει η άσκηση στο πεδίο.

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητικό και πρακτικό μέρος. Τα δύο αυτά μέρη συνδέονται οργανικά μεταξύ τους και σε καθεμία από τις συναντήσεις του μαθήματος οι φοιτητές έρχονται σε επαφή τόσο με θεωρητικά όσο και με πρακτικά στοιχεία. Το πρακτικό μέρος του μαθήματος αφορά την διατύπωση σκηνογραφικής πρότασης, τον σχεδιασμό της και την αρχική φάση υλοποίησής της. Η πρόταση θα αφορά ένα συγκεκριμένο έργο, κοινό για όλους τους φοιτητές που έχουν επιλέξει το μάθημα, καθώς και έναν συγκεκριμένο χώρο, τον οποίο οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να επισκεφτούν για την καλύτερη προετοιμασία της πρότασης και τον έλεγχο των δημιουργικών ιδεών τους. Η ακολουθία των μαθημάτων του εξαμήνου αποτελεί μία άτυπη προσομοίωση της διαδικασίας σχεδιασμού και παραγωγής μίας πραγματικής θεατρικής παράστασης, ξεκινώντας από τη αρχική ιδέα και φτάνοντας μέχρι τη δημιουργία της ολοκληρωμένης σκηνογραφικής μακέτας και τον εικονικό έλεγχο της διαδικασίας κατασκευής του σκηνικού στο χώρο.

Για την εξέταση του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να παραδώσουν την σκηνογραφική ή τελική μακέτα. Η σκηνογραφική μακέτα είναι αυτή που παρουσιάζεται κατά την έναρξη των προβών σε όλους τους συμμετέχοντες στην παράσταση και παρουσιάζει την τελική μορφή του σκηνικού με όλες τις λεπτομέρειες των υφών, των χρωμάτων, των επίπλων κτλ. μαζί με τα κατασκευαστικά σχέδια. Η εξέταση των φοιτητών θα γίνει στην τελευταία συνάντηση του εξαμήνου με την προσομοίωση της παραπάνω διαδικασίας ελέγχου της τελικής μακέτας, η οποία θα συνοδεύεται από τα κατασκευαστικά σχέδια και τον τελικό προϋπολογισμό για την κατασκευή. Η εξέταση αυτή θα γίνει στον επιλεγμένο χώρο της παράστασης, έτσι ώστε να επιβεβαιωθούν πρακτικά οι δυνατότητες κατασκευής και στησίματος του σκηνικού.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα γίνουν επισκέψεις σε εργαστήρια καλλιτεχνών και κατασκευαστών σκηνικών και θα προγραμματιστεί η ομαδική παρακολούθηση παραστάσεων είτε σε θέατρα (επιλογή από τις τρέχουσες παραστάσεις της χρονιάς) είτε σε προβολή βίντεο (μαγνητοσκοπημένες παραστάσεις από θέατρα του εξωτερικού).

Παρατήρηση: στο παραπάνω κείμενο με τις λέξεις «οι φοιτητές» εννοούνται πάντα «οι φοιτητές και οι φοιτήτριες»

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.9	“ ΔΙΑΧΕΙΡΟΣ ” Από την εικαστική σκέψη στην αρχιτεκτονική πράξη (ECTS 7,5)	Γιάννης Γιαννούτσος

Διδάσκων:

Γιάννης Γιαννούτσος, Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ · Εικαστικός ΑΣΚΤ, Επίκουρος Καθηγητής,
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

Προσκεκλημένοι ομιλητές :

- Δημήτρης Παπάζογλου, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Επιστήμης & Τεχνολογίας Υλικών, Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Κωνσταντίνος Πόταγας, Καθηγητής Νευρολογίας-Νευροψυχολογίας, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Δράσεις:

- Παρουσιάσεις ενδιάμεσες των συνθέσεων με προσκεκλημένους Αρχιτέκτονες και Εικαστικούς.
- Επίσκεψη στα εργαστήρια της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών.
- Έκθεση των εργασιών και συζήτηση αποτίμησης.

Περιγραφή του μαθήματος:

Αν σε ρωτούσε κανείς: « με ποια “ύλη” θα έφτιαχνες το αγαπημένο σου πρόσωπο ; »...

Τι θα απαντούσες ;

Με πηλό ; ... - για να φαίνεται ότι είναι καμωμένο από γη ; -

Ή με μάρμαρο ; ... - για να μένει αναλλοίωτο στον χρόνο ; -

Και πώς θα έγραφες επάνω στην ύλη αυτή ;...

Με άγριες σκαρπελιές ; ... - σαν να πάλλεται στο φως ; -

Ή με λείες σμιλεύσεις ; ... - σαν να χαϊδεύεις με τα χέρια σου το αγαπημένο σου πρόσωπο ; -

Τί “επιθυμείς” καθώς συνθέτεις;

Όταν γράφεις μια μολυβιά στο χαρτί ή χαράσσεις μια ύλη για να φανταστείς τον χώρο και το πώς θα ζει ο “Άλλος” εκεί, αυτή η γραμμή φέρει εντός της όλα όσα έχεις δει και έχεις ακούσει. Όλη η φόρτιση που φέρει ο καθένας, καταλήγει να γίνει μια γραμμή στο σχέδιο ή μια χαραγματιά στη μακέτα. Και η φόρτιση να σημαίνει την απαρχή ενός “Επιθυμητού” για τη σύνθεση. Και η φόρτιση αυτή είναι απαρχή μιας “αρχιτεκτονικής πράξης” ή “εικαστικής πράξης”. Και στην έκφραση των χειρών σου εγκυμονούνται όλα όσα φέρεις από το πολιτισμικό σου περιβάλλον. Και αυτή η ενέργεια διατυπώνεται διαισθητικά σε μια συμβολική ύλη - φορέα νοήματος και τρόπου ζωής -.

Είναι σαν οι “Καταβολές” σου να επιφορτίζουν τη σκέψη σου · Σκέψη που σημαίνει την απαρχή της γραφής σου · Γραφή που μετουσιώνεται σε αρχιτεκτονική πράξη.

Και με ποια “Πρώτη Ύλη” θα διεκδικήσεις την “Επιθυμία” σου για τη σύνθεση;

Μα για να χαρακτηρίσουμε την ύλη ως “πρώτη ύλη”, οφείλουμε να τη λογαριάζουμε ως παρούσα και ενεργητική οντότητα. Και η στιγμή που επιλέγουμε την ύλη που εκφράζει την επιθυμία μας, είναι σημαντική. Μα ακόμη πιο κομβική είναι η στιγμή που δημιουργούμε για έναν σκοπό “Εργαλεία Σύνθεσης”, τα κατάλληλα για τη “συνομιλία” με την ύλη. Με τις μηχανικές ιδιότητες της ύλης να αποτελούν τη γενετική της ταυτότητα και να με συνοδεύουν σε μια “συνομιλία με την ύλη”.

Μας αφορά πώς η επιθυμία για τη σύνθεση στα αρχικά στάδια της συνθετικής διαδικασίας εκφράζεται “δια χειρός”. Ερμηνεύουμε και κατανοούμε τις αρχές που προκύπτουν και προσδίδουμε στην πρωτογενή αυτή έκφραση χωρικό, δομικό, λειτουργικό και κοινωνικό χαρακτήρα.

“Δια χειρός” θυμόμαστε, φανταζόμαστε, συλλογιζόμαστε αφαιρετικά το πώς θα προσεγγίσουμε το “Επιθυμητό”.

Και πότε η σύνθεση “Ολοκληρώνεται”;

Η αίσθηση του “Ανεκπλήρωτου” που προκύπτει κατά την πορεία της συνθετικής διαδικασίας είναι που μας ωθεί να αμφιβάλλουμε και να αναζητούμε έως ότου προσεγγίσουμε το “Επιθυμητό”.

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- Δοκίμιο όπου θα διατυπώνονται οι σκέψεις, οι παρατηρήσεις και οι συσχετισμοί που εγείρονται κατά τη διαδικασία της σύνθεσης, με αφορμή και τις έννοιες του μαθήματος.
- Συνθετική αναζήτηση μικρής κλίμακας είναι ζητούμενο ώστε να διερευνήσουμε τις παραπάνω βασικές έννοιες σε πρωτογενές επίπεδο, μέσα από προπλάσματα και προσχέδια.

Μαθησιακά αποτελέσματα

- Να διασυνδέσουμε τη σκέψη για την αρχιτεκτονική με πρακτικές που συναντώνται στις Εικαστικές Τέχνες.
- Να γνωρίσουμε μέσα από εισηγήσεις από επιστήμονες της Τεχνολογίας Υλικών τις φυσικές ιδιότητες της ύλης και τον ρόλο τους στην εξέλιξη του έργου.
- Να κατανοήσουμε μέσα από εισηγήσεις Νευρολόγων τις διεργασίες του νου κατά τη δημιουργική πορεία της σκέψης.
- Να εμβαθύνουμε στην Τέχνη μέσω της Θεωρητικής όσο και της Πρωτογενούς έρευνας.

- Να βρεθούμε σε περιβάλλον καλλιτεχνικής δημιουργίας, στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών στα Εργαστήρια Ζωγραφικής, Γλυπτικής, και να συζητήσουμε επί τω έργο με φοιτητές και Καθηγητές της Σχολής.
- Να αναφερθούμε σε Αρχιτεκτονικά και Εικαστικά παραδείγματα ώστε να δούμε πώς οι πρώτες επιθυμίες μεταγράφονται σε έργα

Γενική Βιβλιογραφία

- ARNHEIM, RUDOLF, Οπτική Σκέψη, μτφρ. Ποταμιάνος Ι., εκδ. University Studio Press, 2007.
- GOMBRICH, HANS-ERNST, Τέχνη και ψευδαίσθηση, Μελέτη για την ψυχολογία της εικαστικής αναπαράστασης, μτφρ. Παππάς Α., εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2018.
- HYMAN, JOHN, Τέχνη και Νευροεπιστήμη, Cogito, τεύχος 6, σελ. 78-84, Μάιος 2017.
- ΛΑΖΟΓΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Το τυχαίο ως μέθοδος, MIET, 2018.
- KANDINSKY, WASSILY, Τέχνη και Καλλιτέχνες, μτφρ. Κεντρωτής Γ., εκδ. Νεφέλη, 1986.
- MALEVITCH, KAZIMIR, Γραπτά, μτφρ. Χοροσκέλης Δ., εκδ. Βάνιας, 1992.
- MATURANA HUBERTO, VARELA FRANCISCO, Το δέντρο της γνώσης, μτφρ. Μανουσέλης Σπ., εκδ. Κάτοπτρο, Αθήνα 1992.
- ΜΠΙΡΗΣ, ΤΑΣΟΣ, Αρχιτεκτονικής Σημάδια και διδάγματα. Στο ίχνος της συνθετικής δομής, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα, 2007.
- ΠΑΝΤΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Φόρμα και θεματικό περιεχόμενο στη ζωγραφική, Συλλογική έκδοση ΣΥΝ, Αθήνα, 1978.
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΚΟΥΒΕΛΑΣ, ΗΛΙΑΣ, Το Σύμπαν των Εγκεφάλων, εκδ. University Studio Press, 2011.
- ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, ΤΑΣΗΣ, Σκέψεις για την Αρχιτεκτονική Σύνθεση, εκδ. 1νδικτος, Αθήνα, 2015.
- RODIN, AUGUSTE, Η Τέχνη, μτφρ. Σύρρος Α., εκδ. Εστία του Βιβλίου, Αθήνα, 1954.
- SQUIRE, LARRY, KANDEL, ERIC, Μνήμη - Από τον νου στα μόρια, μτφρ. Καραμανλίδης Α., εκδ. Κάτοπτρο, Αθήνα, 2012.
- JEAN CLAIR, Σκέψεις για τη κατάσταση των εικαστικών τεχνών. Κριτική της μοντερνικότητας, εκδ. Σμίλη, 1999.
- ZEKI, SEMIR, Το Μεγαλείο και η Δυστυχία του εγκεφάλου, Αγάπη, Δημιουργικότητα και Αναζήτηση της Ανθρώπινης Ευτυχίας, μτφρ. Ντινόπουλος Θ., εκδ. Παρισιάνου, 2012.
- ΨΥΧΟΠΑΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ, Ημερολόγια της φωτιάς. Μικρά κείμενα για την Τέχνη, εκδ. Κέδρος, 2016.
- KEPES, GYORGY, Language of Vision, Paul Theobald, Chicago, 1951.
- MALLGRAVE, HARRY FRANCIS, The Architect's Brain: Neuroscience, Creativity, and Architecture (1st ed.). Oxford: Wiley-Blackwell, 2010.
- PALLASMAA, JUHANI, Eyes of the Skin, Architecture and the Senses. Great Britain: Wiley-Academy, 2005.
- CAVANAGH, PATRICK, The Artist as a Neuroscientist, Nature 434 301-307, 2005.
- RAMACHANDRAN, VILAYANUR, S. & HIRSTEIN WILLIAM, The Science of Art. A Neurological Theory of Aesthetic Experience, Journal of Consciousness Studies, 6, No. 6-7, pp. 15-51, 1999.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.10	Συνθετική επεξεργασία του τοπίου: Μεθοδολογικές προσεγγίσεις (ECTS 7,5)	Μαρλαντή Μαρία

Υπεύθυνη μαθήματος: Μ. Μαρλαντή, Επικουρη Καθ. Ε.Μ.Π.,
Επιστημονικοί Σύμβουλοι: Μ. Μπαμπάλου, Ομότιμη Καθηγήτρια. Ε.Μ.Π.

Περιγραφή του μαθήματος:

Το προτεινόμενο μάθημα αναφέρεται στη θεωρητική διερεύνηση μεθοδολογικών εργαλείων ανάγνωσης, ερμηνείας και σχεδιασμού του Αστικού και Φυσικού Τοπίου.

Απευθύνεται στη θεωρητική και ταυτόχρονα συνθετική - σχεδιαστική προσέγγιση θεμάτων Τοπιακού Σχεδιασμού σε ανθρωπογενείς και φυσικό περιβάλλον αναδεικνύοντας ζητήματα Ένταξης, Επανασχεδιασμού καθώς και Αποκατάστασης του Τοπίου.

Διδακτικός Στόχος

Το μάθημα επιχειρεί να προωθήσει τη διδακτική του σχεδιασμού του αστικού και φυσικού τοπίου, υπογραμμίζοντας ως βασικά συνθετικά χωρικά εργαλεία αφ ενός τη διαχείριση των φυσικών στοιχείων του περιβάλλοντος, η οποία προϋποθέτει την γνώση και την κατανόηση ενός «ζωντανού» οργανισμού, και αφ ετέρου «δομικές» ανθρωπογενείς κατασκευές.

Αντιλαμβανόμαστε το φυσικό περιβάλλον, ως νέο δοχείο, ως μηχανισμό, ως σύστημα, ως ιστό, ως τόπο εγγραφής καταγεγραμμένης μνήμης. Ο χρόνος, ο γραμμικός, ο κυκλικός, ο περιοδικός χρόνος, παρουσιάζεται καταλυτικός στις συνθετικές αποφάσεις.

Η ανάγκη για την θεώρηση του αστικού χώρου ως περιβάλλον-τοπίο, θέτει το ερώτημα αν μπορούμε να φωτίσουμε μια άλλη οπτική γωνία της ανάγνωσης του πολεοδομικού φαινομένου: την ανάγνωση ενός αστικοποιημένου φυσικού περιβάλλοντος, μέσα από την δυναμική των φυσικών χαρακτηριστικών του "τοπίου" του.

Η αρχιτεκτονική πρόταση αναφέρεται σε «πράξεις ένταξης», είτε αυτές αναφέρονται στο φυσικό είτε το αστικό περιβάλλον. Γι αυτόν ακριβώς τον λόγο και η θεματολογία συσχέτισης αρχιτεκτονικής και ευρύτερης χωρικής ενότητας, μπορεί συνολικότερα να περιγραφεί από το εννοιολογικό εύρος του όρου «τοπίο» και, επεκτείνοντας τον όρο με τον χαρακτηρισμό «πολιτισμικό τοπίο», είναι δυνατόν να εμβαθύνει επιπλέον στην κατανόηση της πολιτισμικής ποιότητας του τοπίου.

Μας απασχολεί επομένως και μας ενδιαφέρει η αναζήτηση του τρόπου με τον οποίο τελικά η ανθρώπινη επέμβαση, αφ' ενός θα ερμηνεύσει το τοπίο, περικλείοντας τα στοιχεία του στις συνθετικές αποφάσεις, και αφ' ετέρου θα υπογραμμίζει την ταυτότητα του τοπίου ή θα αποδίδει έμφαση στις διαφορετικές του ποιότητες.

Έχει εντέλει μεγάλη σημασία, η οπτική, σύμφωνα με την οποία προσεγγίζονται με την ίδια μέθοδο, και το φυσικό και το αστικό τοπίο, ως δύο συστήματα αλληλένδετα, αλλά και ο τρόπος μιας συνολικής ανάγνωσης, που εμπλέκει το ένα με το άλλο.

Τα μεθοδολογικά εργαλεία ανάγνωσης και ερμηνείας του πολιτισμικού τοπίου, φυσικού ή αστικού, αποτελούν ταυτόχρονα και τα συνθετικά εργαλεία σχεδιασμού.

Προτείνονται δύο μεθοδολογικά εργαλεία χωρικής ανάγνωσης:

- ανάγνωση του χώρου σε διαφορετικά επίπεδα, που είναι η καταγραφή της πληροφορίας σε διαφορετικά layer
- ανάγνωση σε διαφορετικές κλίμακες

Η ανάγνωση και καταγραφή της πληροφορίας γίνεται αφ ενός μέσω ολιστικής παρατήρησης και αφ ετέρου μέσω βιωματικής καταγραφής.

Προτείνονται ως βασικές Χωρικές Παράμετροι κατανόησης και ερμηνείας του περιβάλλοντος:

η τοπογραφία, οι ροές, η διαχείριση του κενού και των ορίων, τα φυσικά στοιχεία, ο χρόνος, το ίχνος της ιστορίας και της μνήμης, η κλίμακα, η θέαση και η οπτικές φυγές, η υλικότητα του πεδίου.

Η θέση σύμφωνα με την οποία θα μπορούσαν να προσεγγίζονται με την ίδια μέθοδο ανάγνωσης και το φυσικό και το αστικό τοπίο, ως δύο συστήματα αλληλένδετα, μας οδηγεί στη δημιουργία ενός διεπιστημονικού πεδίου προσέγγισης των ζητημάτων του Τοπιακού Σχεδιασμού.

Μας φανερώνει την ανάγκη διατύπωσης νέων μεθοδολογιών, που γεφυρώνουν την στρατηγική

προσέγγιση της μεγάλης κλίμακας με την κλίμακα του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.

Δομή του Μαθήματος

Τα μαθήματα της Σχεδιαστικής Κατεύθυνσης, για την εμβάθυνση και κατανόηση του συνθετικού ζητήματος του Τοπιακού Σχεδιασμού, δομούνται από θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα, στον κύκλο των 13 μαθημάτων.

Τα θεωρητικά ζητήματα, που αναπτύσσονται μέσα από θεωρητικές διαλέξεις, πλαισιώνουν και λειτουργούν επικουρικά στην επεξεργασία συνθετικών σχεδιαστικών ασκήσεων, που επεξεργάζονται και εμβαθύνουν τα συγκεκριμένα ζητήματα, μέσω μιας πειραματικής και ερευνητικής προσέγγισης.

Η δομή του μαθήματος εμπεριέχει 7 εργαστηριακά και 6 θεωρητικά μαθήματα.

Τα εργαστηριακά μαθήματα αντλούν την θεματολογία από ζητήματα Αστικού Σχεδιασμού και Επανασχεδιασμού ή Αποκατάστασης του Φυσικού Τοπίου.

Οι προτεινόμενες περιοχές επιστημονικών πεδίων των θεωρητικών μαθημάτων είναι :

- _ Αστικός Σχεδιασμός
- _ Τοπική Πολεοδομία
- _ Αρχιτεκτονική Τοπίου

Οι παραπάνω περιοχές γνωστικών αντικειμένων δίνουν έμφαση σε Περιβαλλοντικές και Οικολογικές προσεγγίσεις.

Θα επιδιωχθεί η διεύρυνση της θεωρητικής και συνθετικής-σχεδιαστικής προσέγγισης του μαθήματος, με τη συμμετοχή προσκεκλημένων από συναφή επιστημονικά και επαγγελματικά πεδία, στο πλαίσιο διαλέξεων ή κριτικής αποτίμησης των σχεδιαστικών θεμάτων.

Επιστημονικοί Προσκεκλημένοι Συνεργάτες από Πολυτεχνικές και Πανεπιστημιακές Σχολές Ελλάδος και Εξωτερικού :

- Μέλη ΔΕΠ και Ομότιμοι Καθηγητές Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ & άλλων Πολυτεχνικών Σχολών της Ελλάδος
- ETSAB _ Barcelona, ETSA _ Sevilla, EPS _ Alicante, SAPIENZA_ Roma, UNAM _ Mexico, CORNELL_ Usa, UFPE _ Brasil
- Αρχιτέκτονες με διακεκριμένο εφαρμοσμένο έργο

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ
ΜΕΛΗ ΔΕΠ**

Αγγελής Γεώργιος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Αραμπατζής Γιώργος	Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ
Αρβανίτης Νίκος	Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ
Βασιλείου Κωνσταντίνος	Επικ. Καθηγητής ΤμΕικΕΦΤ ΠΔΜ
Γιαννούτσου Βασιλική	Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Γιαννούτσος Ιωάννης	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γκανιάτσας Βασίλειος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γκικαπέπτας Βασίλειος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γρηγοριάδης Ιωάννης	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γυπαράκης Γεώργιος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γυφτόπουλος Σταύρος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Θεολόγου Κώστας	Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ
Καλδής Βύρων	Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ
Καραμανέα Παναγιώτα	Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Καρβουντζή Κωνσταντίνα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Κιουπκιολής Αλέξανδρος	Επικ. Καθηγητής ΑΠΘ
Κίζης Κωνσταντής	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Κωστόπουλος Κωνσταντίνος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Κουτσουμπός Λεωνίδα	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Κωτσάκη Αμαλίας	Καθηγήτρια ΣΑΜ ΚΡΗΤΗΣ
Κωστόπουλος Σωτήριος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Λάββα Σταυρούλα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Μάρη Ιφιγένεια	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Μαρλαντή Μαρία	Επικ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Μουτσόπουλος Θανάσης	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Μπούζας Βασίλης	Καθηγητής Παν. Δυτ. Μακεδονίας
Μπουμπάρης Νίκος	Επικ. Καθηγητής Παν. Αιγαίου
Ντάφλος Κωνσταντίνος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ξάνθη Θεώνη	Αν. Καθηγήτρια ΤΑΜ ΔΠΘ
Ξαγοράρης Ζάφος	Καθηγητής Ζωγραφικής ΑΣΚΤ
Παπαβασιλείου Ματθαίος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Παπαστεργίου Χρίστος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Παππά Νίνα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Ρυμενίδης Γεώργιος	Επικ. Καθηγητής ΠΙ
Σεβαστάκης Δημήτριος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Σταυρακάκης Μανώλης	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τσιαμπάος Κώστας	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τσιράκη Σοφία	Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

Χαλυβοπούλου Βάντα	Επ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ
Χριστόπουλος Κώστας	Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ
Christia Fotini	Prof. M. I. T.

Ομότιμοι καθηγητές και αφυπηρετήσαντα Μέλη ΔΕΠ

Λάσκαρης Νικόλαος	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Μάρδα Νέλλη	Ομότιμη Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Μπαλτάς Αριστείδης	Ομότιμος Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ
Μωραΐτης Κωνσταντίνος	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ξερόπουλος Σόλων	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ξένου Ευανθία	Ομότιμη Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Παρμενίδης Γεώργιος	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Σταυρίδης Σταύρος	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τουρνικιώτης Παναγιώτης	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ωραιόπουλος Φίλιππος	Ομότιμος Καθηγητής ΠΘ

ΕΔΙΠ/Συνεργαζόμενοι επιστήμονες

Αντωνοπούλου Κατερίνα	Υπ. δρ. Πανεπιστημίου Αιγαίου
Γιαμαρέλος Στέλιος	UCL Bartlett School of Architecture
Γιωτάκης Σπυρίδων	Σχ. Αρχιτεκτόνων ΔΠΜΣ ΕΜΠ
Γουναρίδης Κωνσταντίνος	Υπ. Διδάκτωρ ΣΑΜ ΕΜΠ
Δημόπουλος Γιάννης	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Ζυγούρη Μαίρη	ΜΑ περφόρμανς U.K., ΑΣΚΤ
Ηλιοπούλου Φιλίω	Αρχιτέκτων τοπίου
Ισιώρου Ιωάννης	Εικαστικός
Καλακαλλάς Ανδρέας	ΕΔΙΠ ΣΑΜΕΜΠ
Κάλφα Κωνσταντίνα	ΑΣΚΤ/ΙΜΣ
Καραμπά Ελπίδα	Ιστορικός και Θεωρητικός Τέχνης
Καρυσιναίου – Ευθυμιάτου Ερνεστίνια	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Καταχανάς Ρήγας	
Κατσαμπέκης Γεώργιος	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Κόκκαλης Γεώργιος	Πολ. επιστήμονας ερευνητής ΕΚΚΕ
Κορρέ Φωτεινή	Αρχ. ΕΜΠ, Υ.Δ. ΕΜΠ
Κουζούπη Ασπασία	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Κουμπαρούλη Ειρήνη	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Λουϊζίδης Χαράλαμπος	Αρχιτέκτονας Φωτογράφος (ΕΤΕΠ), ΣΑΜ
Λουπέτης Δημήτρης	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Μαγουλιώτης Νίκος	ETH Zurich/gta
Μανωλέσου Δανάη	δρ. ΕΚΠΑ, περφόρμανς
Μιχαλοπούλου Κατερίνα	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Μούρτου-Παραδεισοπούλου Μ.	Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Μπεσίνης Πάρης	Δρ. Ε.Μ.Π.
Μπολωνάκη Στέλλα	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

Μωρέττη Καρολίνα	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Νικολάου Αθηνά	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Νικόπουλος Γεώργιος Αθανάσιος	Υπ. δρ. ΣΑΜ, ΕΤΕΠ
Ντε Μπρίτο - Καράγιωργας	
Ξηρογιάννη Μαρία	Υπ. δρ. ΣΑΜ, ΕΤΕΠ
Ξηρόπητα Βέρα	
Παναγιωτοπούλου Ντορέτ	AA Dipl., MA, Warburg Inst. υπ. δρ. Arch.As.
Παπαθανασίου Αννα	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Στεργιόπουλος Κωνσταντίνος	Δρ. Φιλοσοφίας της Επιστήμης ΕΠΚΑ - ΕΜΠ
Στριγκλόγιαννης Σέργιος	
Ράπτου Ελευθερία	Υπ. δρ. ΕΜΠ
Σαρμά Μυρτώ	MA περφόρμανς U.K., υπ.διδ. αρχ. ΕΜΠ
Σιδέρη Μαρία	περφόρμανς, δρ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας
Σινιόσογλου Νικήτας	Δρ. Φιλ. Πανεπιστημίου Κέιμπριτζ (PhD)
Σιούτης Μιχάλης	Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Στεργιόπουλος Κων/νος	Δρ. Φιλ. της Επιστήμης ΕΚΠΑ-ΕΜΠ
Τέγος Μιχάλης	Υπ. δρ. Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ
Τζάκου Αννα	PHD περφόρμανς U.K.
Τζιρτζιλιάκη Ελένη	Υπ. δρ. ΣΑΜ ΕΜΠ
Τουλούμης Αντώνης	Υπ. δρ. Σχολ. Ιστ. Τέχνης και Αρχ., Sorbonne
Τουρνικιώτης Γιαννης	Δρ. Ε.Μ.Π.
Τρούσα Δήμητρα	MA περφόρμανς U.K., υπ.διδ. αρχ. ΕΜΠ
Τσίβολας Δημήτριος	Aarhus University
Τσουλούφη Αννα	MA περφόρμανς DE, ΑΣΚΤ
Φαραντάτος Παναγιώτης	
Φόουντεν Ιάσων	Φωτογράφος, Οπερατέρ
Φουστέρη Ιριδα	περφόρμανς, χορογράφος
Φυσαράκη Κάλλια	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Χάρη Χαρίκλεια	Υπ. δρ. ΣΑΜ ΕΜΠ
Χατζησταμάτης Σταμάτης	Υπ. δρ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Χρονοπούλου Αιμιλία	
Χρυσανθόπουλος Χρήστος	Ερευνητής στο ΙΙΕ/ΕΙΕ
Medea Electronique και ΑΚΟΥΩ (καλλιτεχνικές ομάδες)	

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ/-ΟΥΣΩΝ

ΜΕΛΗ ΔΕΠ

gaggelis@arch.ntua.gr	Αγγελής Γεώργιος , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/aggelis-georgios/
nanastasopoulos@arch.ntua.gr	Αναστασόπουλος Νικόλαος , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ https://www.arch.ntua.gr/index.php/person/anastasopoulos-nikolaos/
tadrianopoulos@arch.ntua.gr	Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ https://www.arch.ntua.gr/index.php/person/andrianopoulos-tilemachos/
garabatz@philosophy.uoa.gr	Γιώργος Αραμπατζής , Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
	https://uoa.academia.edu/GiorgosArabatzis Ο Γιώργος Αραμπατζής είναι Καθηγητής Βυζαντινής Φιλοσοφίας στο Τμήμα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθυντής του ΠΜΣ «Φιλοσοφία» και του «Εργαστηρίου Μελέτης του Θεσμικού Λόγου» στο ίδιο Τμήμα. -Σπούδασε φιλοσοφία στο Université Paris 1-Panthéon-Sorbonne και αναγορεύτηκε διδάκτορας (Ph.D) στην École de Hautes Études en Sciences Sociales (Παρίσι).

	-Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του εστιάζουν στη Βυζαντινή Φιλοσοφία και τις σύγχρονες προσλήψεις της, στην Αισθητική και την Εικονολογία.. -Συναφή πρόσφατα έργα του: Βυζαντινή Φιλοσοφία και Εικονολογία, Αθήνα, Καρδαμίτσα, 2012 Αισθητικός Βυζαντινισμός, Αθήνα, Καρδαμίτσα, 2018. Έχει σχεδιάσει και διευθύνει το πρόγραμμα ΒΙΡ της ομάδας Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων CIVIS, με τίτλο και θεματική: Philosophy and Cultural Space
narvanitis@asfa.gr	Αρβανίτης Νίκος , Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ
kvasileiou@uowm.gr	Βασιλείου Κωνσταντίνος , Επικ. Καθηγητής ΤμΕικΕφΤ ΠΔΜ
b.giannoutsou@gmail.com	Γιαννούτσου Βασιλική , Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
	http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/giannoytsoy-vasiliki/

ggiannoutsos@arch.ntua.gr

Γιάννης Γιαννούτσος, Επίκουρος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<https://www.arch.ntua.gr/index.php/person/giannoutsos-ioannis/>

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΤΣΟΣ Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ ·
Εικαστικός ΑΣΚΤ

Γεννιέται και μεγαλώνει στο Αγρίνιο Αιτωλοακαρνανίας και στον τόπο περί της λίμνης Τριχωνίδας [1986]. Σπουδάζει Αρχιτεκτονική στη Σχολή του ΕΜΠ [2011], Ζωγραφική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών [2018], και ως μεταπτυχιακός φοιτητής αποσπά το βραβείο για την 'Πρόοδο των Επιστημών και των Τεχνών' από το Θωμαϊδείο ίδρυμα Ε.Μ.Π. [2015].

Με διαρκή έγνοια για τη 'Σύνθεση' στην Αρχιτεκτονική και την Τέχνη, και το πώς οι 'Καταβολές' ωθούν τον δημιουργικό συλλογισμό, εκπονεί διδακτορική διατριβή με θέμα 'Η Αναζήτηση του Κοινού Τόπου στην Αρχιτεκτονική και Εικαστική Συνθετική Διαδικασία' [Αρχιτεκτονική Σχολή Ε.Μ.Π. 2019].

Με τη σκέψη στην αρχιτεκτονική πράξη και την εικαστική προσέγγιση ιδρύει το αρχιτεκτονικό γραφείο και εργαστήριο ζωγραφικής [2015], όπου εκπονεί αρχιτεκτονικές μελέτες, συμμετέχει σε συνέδρια, εκθέσεις και δημοσιεύει κείμενα. Αρθρογραφεί στα 'Νέα της Τέχνης' [2021], εκθέτει στις 'Μπιενάλε Νέων Ελλήνων Αρχιτεκτόνων' [8η, 9η, 10η], διακρίνεται στα 'Βραβεία Δομές' [2016, 2017, 2019], και συγκαταλέγεται στους 40 ανερχόμενους αρχιτέκτονες της Ευρώπης κάτω των 40 ετών [European Centre for Architecture, 2016].

Με ενδιαφέρον για τον δημόσιο χώρο συμμετέχει ενεργά σε Πανελλήνιους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς με σημαντικές βραβεύσεις, με πρόσφατη το Α' βραβείο για τη 'Βιοκλιματική ανάπλαση της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής εισόδου στο ιστορικό κέντρο του Ηρακλείου Κρήτης'.

Επιθυμώντας την προσωπική συνθετική έκφραση και τη συλλογική πολιτισμική θεώρηση διδάσκει 'Αρχιτεκτονική Σύνθεση' αρχικά στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

	Θεσσαλίας [2016, 2017], και έπειτα στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πατρών [2017 - 2023]. Ως Επίκουρος Καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ στον Τομέα Ι, διδάσκει το γνωστικό αντικείμενο 'Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις'.
vganiatsas@arch.ntua.gr	Γκανιάτσας Βασίλειος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gkaniatsas-vasileios/
	Ο Βασίλης Γκανιάτσας είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων & Θεωρίας του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και Διευθυντής του Εργαστηρίου Αρχιτεκτονικής Μορφολογίας και Θεωρίας του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ. _Σπούδασε αρχιτεκτονική στο ΕΜΠ και φιλοσοφία/θεωρία αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, όπου το 1987 αναγορεύτηκε διδάκτορας (Ph.D). Η διατριβή του επαινέθηκε, μεταξύ άλλων, από τους Kenneth Frampton, Joseph Kockelmans και Paul Ricoeur. _Το ερευνητικό, επιστημονικό και διδακτικό του έργο από το 1984 αφορούν στις γνωστικές περιοχές: Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις, Φιλοσοφία-Θεωρία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Εννοιολογική και Οντολογική Θεώρηση του Αρχιτεκτονικού Έργου και Προστασία- Σχεδιασμός της Αρχιτεκτονικής και Αρχαιολογικής Κληρονομιάς. _Το αρχιτεκτονικό του έργο έχει διακριθεί με 17 βραβεία και επαίνους σε πανελλήνιους/πανευρωπαϊκούς διαγωνισμούς, το Μετάλλιο EUROPA NOSTRA και δύο

	φορές υποψηφιότητα για το ευρωπαϊκό βραβείο Mies van der Rohe (2014, 2016). _Ειδικός εμπειρογνώμων των Διεθνών Επιστημονικών Επιτροπών ICOMOS: Theory and Philosophy of Conservation, 'Interpretation and Preservation of Cultural Heritage Sites', και ICOMOS University Forum. Ιδρυτικό μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Φιλοσοφίας και Αρχιτεκτονικής (ISPA). _Προσκεκλημένος καθηγητής σε πανεπιστήμια Ευρώπης, ΗΠΑ και Ιαπωνίας.
vghikaepapas@arch.ntua.gr	Γκικαπέπας Βασίλειος , Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
	http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gkikaepapas-vasileios/
ygrigoriadis@gmail.com ggrigoriadis@arch.ntua.gr	Γρηγοριάδης Ιωάννης , Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
	http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/ioannis-grigoriadis/
ggiarakis@arch.ntua.gr	Γυπαράκης Γεώργιος , Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gyparakis-georgios/

sgyftopoulos@arch.ntua.gr	Γυφτόπουλος Σταύρος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gyftopoulos-stayros/
	Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π., MSc University of Sheffield. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα καλύπτουν τους τομείς της ένταξης σύγχρονης αρχιτεκτονικής σε περιοχές ιστορικού αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, επανάχρησης ιστορικών κτιρίων και μετασχηματισμών της αρχιτεκτονικής κατά την εξέλιξη του θεατρικού χώρου. Έχει πλούσιο αρχιτεκτονικό έργο και συμμετοχές σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς με πολλές διακρίσεις. Έχει δημοσιεύσεις του αρχιτεκτονικού του έργου όπως επίσης και άρθρα θεωρητικού περιεχομένου, ανακοινώσεις σε συνέδρια και σεμινάρια και συμμετοχές σε εκθέσεις αρχιτεκτονικής ορισμένες από τις οποίες έχει επιμεληθεί.
tzafeiropoulos@arch.ntua.gr	Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/zafeiropoulos-theodoros/
	Γεννήθηκε το 1978. Ολοκλήρωσε με έπαινο την Διδακτορική Διατριβή (PhD) με τίτλο: “Η Α-στοχία ως αναστοχαστικός μηχανισμός στη Σύγχρονη Εικαστική Πρακτική” στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2016). Συμμετείχε στο Skowhegan School of Painting and Sculpture, ME, ΗΠΑ (2009). Αποφοίτησε με άριστα και τιμήθηκε με το Paula Rhodes Memorial Award από το MFA του School of Visual Arts, Νέα Υόρκη, ΗΠΑ με υποτροφίες από τα Ιδρύματα Fulbright, Gerondelis και Αλέξανδρος Ωνάσης (2007-2009). Αποφοίτησε με άριστα από το Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών (MET) της ΑΣΚΤ (2004-2006). Συμμετείχε στο πρόγραμμα Erasmus με υποτροφία του Ι.Κ.Υ στο Universidad de Barcelona, Βαρκελώνη, Ισπανία (2000-2001). Αποφοίτησε με άριστα από το 5ο εργαστήριο Ζωγραφικής, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ. (1998-2003). Από το 2001 έχει πραγματοποιήσει 10 ατομικές εκθέσεις (Gallery

	Batagianni, Ελληνοαμερικανική Ένωση, Erika Gallery στην Αθήνα, Tranzit.hu και Erika Deak Gallery στην Βουδαπέστη, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΚΜΣΤΘ, Nitra Gallery στην Θεσσαλονίκη) και έχει συμμετάσχει σε περισσότερες από 100 διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, residencies και project στην Ελλάδα και εξωτερικό. Το 2013 ήταν resident artist στο Flux Factory στην Νέα Υόρκη και στο USF residency program (AIR Verftet) στο Μπέργκεν της Νορβηγίας. Το 2013 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 16η Biennale Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου με τίτλο “Errors Allowed” στην Ανκόνα της Ιταλίας. Το 2014 συμμετείχε με ανάθεση στη Biennale Φωτογραφίας (Photobiennale) του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Έχει αποσπάσει επαίνους και αναθέσεις παραγωγής έργων σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, σε Ιδρύματα και Ινστιτούτα όπως το Morton Arboretum στο Lisle Illinois των ΗΠΑ, το Μουσείο Πολιτικής Αεροπορίας στην Αθήνα, το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, την εταιρία Miltech Hellas, το Goethe-Institute Θεσσαλονίκης κ.ά. Το 2019 τιμήθηκε με το Βραβείο του Ιδρύματος Μαμινάκη. Έργα του βρίσκονται σε πολλές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, Ελβετία, Λονδίνο και ΗΠΑ. Άρθρα, κριτικές και παρουσιάσεις του έργου του έχουν δημοσιευτεί σε δεκάδες ελληνικά, διεθνή και διαδικτυακά μέσα. Το 2017 εκλέχτηκε επίκουρος καθηγητής στο ΕΜΠ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων.
theologou@gmail.com	Κώστας Θεολόγου, Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ https://ntua.academia.edu/KostasTheologou/Books
	Ο Κώστας Θεολόγου (Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 1960) υπηρετεί ως Καθηγητής Ιστορίας και Φιλοσοφίας του Πολιτισμού στον Τομέα Ανθρωπιστικών, Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου (ΑΚΕΔ) της Σχολής ΕΜΦΕ στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Είναι Διευθυντής του Τομέα και Διευθυντής της επιστημονικής επιθεώρησης Signum. -Σπούδασε στη Νομική Σχολή Αθηνών (Πολιτική Επιστήμη και Δημόσιο Δίκαιο), έκανε μεταπτυχιακά στην Κοινωνική Ιστορία και Θεωρία στο Paris-I, Panthéon, Sorbonne) και ανακηρύχθηκε διδάκτορας στο ΕΜΠ μελετώντας τις συλλογικές ταυτότητες σε αστικό πολυεθνικό περιβάλλον. -Διδάσκει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα

	Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας. Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης ταυτοτήτων ασχολείται ερευνητικά με την ανθρώπινη αναβάθμιση, trans-humanism, cyborg, τον υπερανθρωπισμό, την ενίσχυση των ανθρωπίνων δυνατοτήτων, την επέμβαση στο ανθρώπινο γονιδίωμα DNA κτλ. Έχει δημοσιεύσει σε πολλές περιοχές του ευρέος φάσματος του αντικειμένου του, άρθρα κριτικής και παρέμβασης σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας. Γράφει λογοτεχνία, η τελευταία νουβέλα του έχει τίτλο Η Κρύπτη του Βιτάλ (Κέδρος 2020). -Οι πρόσφατες μονογραφίες του αφορούν τη σχέση του χώρου με την ιδιότητα του πολίτη διαθέσιμο διαδικτυακά https://repository.kallipos.gr/handle/11419/9181 (Χώρος και Πολίτης, Διερευνώντας τη σημασία του δημόσιου χώρου για την ιδιότητα του πολίτη) και τη σχέση Φιλοσοφίας και Τεχνολογίας https://ellinoekdotiki.gr/gr/ekdoseis/i/filosofia-kai-technologia
bkaldis@mail.ntua.gr	Καλδής Βύρων, Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ
	Ο Βύρων Χ. Καλδής, BA Honours (Kent), D.Phil. (Oxford), είναι Καθηγητής Ευρωπαϊκής Φιλοσοφίας στον Τομέα ΑΚΕΔ της Σχολής ΕΜΦΕ του ΕΜΠ και Διευθυντής του Εργαστηρίου Φιλοσοφίας & Ιστορίας της Εποστήμης. Έχει διδάξει σε Πανεπιστήμια στις ΗΠΑ, Βρετανία, Κύπρο και Κίνα καθώς και στην Ελλάδα. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από την οντολογία, αισθητική, πολιτική θεωρία, και φιλοσοφικά ζητήματα των επιστημών και της τεχνολογίας. Είναι μέλος της ΕΔΕ του ΔΠΜΣ Ερευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός όπου διδάσκει το Μάθημα ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ και ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.
pkaramanea@tuc.gr	Καραμανέα Παναγιώτα, επικ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

vkarvountzi@central.ntua.gr

Καρβουντζή Κωνσταντίνα, Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/konstantina-valentini-karvountzi/>

Η Κωνσταντίνα (Βαλεντίνη) Καρβουντζή είναι Αρχιτέκτονας Μηχανικός Ε.Μ.Π. και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π.

Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Bartlett School of Architecture and Planning, University College στο Λονδίνο, (M.Sc. in Advanced Architectural Studies). Έχει ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Από το 2000 μέχρι σήμερα διδάσκει στην Αρχιτεκτονική Σχολή του ΕΜΠ στον τομέα Ι Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, το μάθημα της Αρχιτεκτονικής Σύνθεσης και μια σειρά ειδικών κατ' επιλογή μαθημάτων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν ζητήματα Αστικής Κατοίκησης και Αστικού Σχεδιασμού, καθώς και θέματα Βιοκλιματικού Σχεδιασμού

Για τέσσερα χρόνια συμμετείχε στα πλαίσια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Ε.Μ.Π. Αρχιτεκτονική -Σχεδιασμός του Χώρου στην οργάνωση και διεξαγωγή του μαθήματος Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας - Αστικός Χώρος . Από το 2020 συμμετέχει στα μαθήματα Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί Μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας, Ερευνητικές προσεγγίσεις μεταλλάξεων της μεταπολεμικής αστικής πολυκατοικίας. Από το 1997 μέχρι σήμερα διατηρεί το αρχιτεκτονικό γραφείο ΕΝΤΑΣΙΣ Αρχιτέκτονες μαζί με τον αρχιτέκτονα Μ. Παπαβασιλείου. Το υλοποιημένο αρχιτεκτονικό της έργο περιλαμβάνει κτήρια και συγκροτήματα κατοικίας, χώρους εργασίας και δημόσιους χώρους. Έχει συμμετάσχει σε πανελλήνιους και διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, αποσπώντας βραβεία και διακρίσεις. Το έργο της έχει δημοσιευτεί και εκτεθεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ανάμεσα στα βραβεία περιλαμβάνονται ο Α΄ ΕΠΑΙΝΟΣ για τον Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για τον Σχεδιασμό του Νέου Μουσείου Ακρόπολης, το Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ για τον

	Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό Ιδεών για το Κτίριο «Συλλογικής Παραγωγής Αρχιτεκτονικής» στην πόλη Γάνδη του Βελγίου, το Β' ΒΡΑΒΕΙΟ (από 5 ισότιμα) για τον Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για το Σχεδιασμό του Ολυμπιακού Χωριού και το Α' ΒΡΑΒΕΙΟ στον Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό Ιδεών για την Ανάπλαση της Πλατείας Θεάτρου
alkioup@polsci.auth.gr	Κιουπκιάλης Αλέξανδρος , Επίκ. Καθηγητής ΑΠΘ
kkostopoulos@arch.ntua.gr	Κωστόπουλος Κωνσταντίνος , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ https://www.arch.ntua.gr/index.php/person/kostopoulos-konstantinos/
	Διπλωματούχος της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ το 1990, και υπότροφος Fulbright συνέχισε τις σπουδές του στην Αρχιτεκτονική και Αστικό Σχεδιασμό στο University of Southern California, στο Los Angeles των Η.Π.Α. (1990-92). Μέλος του Higher Education Academy του Ηνωμένου Βασιλείου από το 2016, το 2018, απέκτησε τον τίτλο Post Graduate Certificate in Higher Education από το University of Nottingham, και πιστοποίηση για ακαδημαϊκή διδασκαλία στα Α.Ε.Ι. του Η.Β. Μέλος του ΤΕΕ από το 1990, διδάσκει Αρχιτεκτονικό Σχεδιασμό και Οικοδομική Τεχνολογία από το 2003 σε πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού, μοιράζοντας το χρόνο του ανάμεσα στην επαγγελματική πρακτική και την ακαδημαϊκή διδασκαλία και έρευνα. Από το 2013 έως το 2018 δίδαξε Σχεδιασμό και Οικοδομική στην Πανεπιστημιούπολη του University of Nottingham στη Λ. Δ. της Κίνας, και από το 2015 διετέλεσε Διευθυντής Σπουδών (Course Director) του BEng Architecture RIBA Part I. Από το 2018 διδάσκει Αρχιτεκτονική Τεχνολογία και Σύνθεση Κτιριακών Έργων στον Τομέα «Συνθέσεις Τεχνολογικής Αιχμής» της Σχολής Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π., και από το 2023 Διευθυντής Τομέα.

	Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζουν στις προωθημένες τεχνολογίες και διαδικασίες σχεδιασμού και κατασκευής κτιρίων (προσώπων κλπ.), και την ενσωμάτωση τους στην αρχιτεκτονική εκπαίδευση. Το 2019 ηγήθηκε αποστολής ομάδας σπουδαστών ΕΜΠ-CAA στον Διεθνή Δια-πανεπιστημιακό Διαγωνισμό Αρχιτεκτονικών Κατασκευών της UIA και του China Building Chamber στην Κίνα όπου απέσπασαν Β' Βραβείο. Η επαγγελματική του πρακτική περιλαμβάνει μελέτες και επιβλέψεις κτιριακών έργων, συμμετοχή σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, με ένα Α' βραβείο για το νέο Διοικητήριο του Νομού Βοιωτίας (κατασκευή 1995) και έναν έπαινο στον Ευρωπαϊκό διαγωνισμό Zephyr, κλπ. Έχει ακαδημαϊκή εκπαίδευση στη φυσική των κτιρίων & τις αειφόρες τεχνολογίες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και πιστοποίηση Ενεργειακού Επιθεωρητή. Ο κ. Κωστόπουλος έχει σημαντική εμπειρία στον αρχιτεκτονικό, κατασκευαστικό σχεδιασμό και τη διαχείριση μεγάλων κτιριακών έργων, αεροδρομίων & αθλητικών εγκαταστάσεων και κέντρα logistics του κολοσού λιανικής ALDI, κλπ. Συμμετείχε στην προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004 ως σύμβουλος της Οργανωτικής Επιτροπής (ATHOC), και στην κατασκευή του Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών με την HOCHTIEF.
lkoutsoumpos@arch.ntua.gr	Κουτσομπός Λεωνίδας, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/koutsoumpos-leonidas/
	Ο Λεωνίδας Κουτσομπός είναι αρχιτέκτονας, επίκουρος καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ όπου διδάσκει αρχιτεκτονική σύνθεση και θεωρία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Σπούδασε στην Αθήνα (ΕΜΠ), όπου επίσης πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές (2004). Ως υπότροφος του ΙΚΥ εκπόνησε διδακτορική διατριβή στο University of Edinburgh της Σκωτίας (2009)

	ερευνώντας ηθικές διαστάσεις της διδασκαλίας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, για την οποία διακρίθηκε με το RIBA Presidents' Award for Research, Outstanding PhD Thesis. Η θεωρητική του έρευνα επικεντρώνεται στη μελέτη διαφόρων πτυχών της διαδικασίας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, χρησιμοποιώντας φιλοσοφικές και εθνομεθοδολογικές προσεγγίσεις. Ταυτόχρονα εξασκεί την αρχιτεκτονική στην Ελλάδα με μελέτες και κατασκευές.
kotsaki@arch.tuc.gr	Αμαλία Κωτσάκη, Καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΠΚ https://www.arch.tuc.gr/el/prosopiko/didaskontes/kathigites-lektoures/kotsaki-amalia
	Αναπληρώτρια Κοσμήτωρ, Δρ Αρχιτέκτων ΕΜΠ. Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών (2000) για διακεκριμένο νέο αρχιτέκτονα. 12 βραβεία σε Πανελλήνιους και Διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. -Επιστημονικός υπεύθυνος σε μεγάλο αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων. Πρόεδρος του Κέντρου Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου 2014- 16. Ιδρύτρια και διευθύντρια του Εργαστηρίου Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, Πόλης και Πολιτισμού στο Πολυτεχνείο Κρήτης www.nearcicutuclab.gr . - Έχει επιμεληθεί 6 συλλογικούς τόμους και είναι συγγραφέας των βιβλίων: Γεώργιος Θεοδοσόπουλος 1938-1988. Ο αρχιτέκτων και το έργο του, (1989), Αρχείο Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής (ΓΓΕΤ, ΣΑΔΑΣ, ΕΜΠ), συλλογικός τόμος (1992), Αλέξανδρος Νικολούδης 1874-1944. Αρχιτεκτονικά οράματα – Πολιτικές χειρονομίες (2007), Κρήτη 1913-2013: Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία μετά την Ένωση (2014), Η στέγαση της Δικαιοσύνης — Αθήνα 1834-2014.(2017) Πόλη, Πολιτική, Αρχιτεκτονική (2017), Το 'μοντέρνο' βλέμμα στην ελληνική φύση (docomomo, 2020), Αριστείδης Ρωμανός (2023)

skotsopoulos@arch.ntua.gr	Κωτσόπουλος Σωτήριος , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/kotsopoulos-sotirios/
	Ο Σωτήρης Κωτσόπουλος εργάζεται στην περιοχή του υπολογιστικού σχεδιασμού. Εξετάζει τις υπολογιστικές διαδικασίες του σχεδιασμού και τις έννοιες της αντίληψης, της μορφής, της δομής, της λειτουργίας και της απόδοσης στην αρχιτεκτονική. Διδάσκει μαθήματα Γραμματικών Σχημάτων και Ιστορία και Λογική Υπολογιστικών Συστημάτων Σχεδιασμού. Χρησιμοποιεί μαθηματικά και γενετικά υπολογιστικά μέσα (generative design), άλγεβρες γεωμετρικών στοιχείων, κανόνες παραγωγής και αλγόριθμους και αναπτύσσει γεωμετρικά και τυπολογικά θέματα. Ως ενεργός ερευνητικός συνεργάτης του Massachusetts Institute of Technology (MIT) εξετάζει τις εφαρμογές διαδικτυωμένων τεχνολογιών και της Τεχνητής Νοημοσύνης στην βιοκλιματική αρχιτεκτονική, καθώς και τα κοινωνικο-τεχνικά μέσα σε κλίμακα μεμονωμένων κτιρίων και πολεοδομικών συνόλων. Στα πλαίσια της ερευνητικής του δραστηριότητας στο MIT σχεδίασε και υλοποίησε ένα πρωτότυπο Διασυνδεδεμένο Βιοκλιματικό Σπίτι (Connected Sustainable Home) στο Trento της Β. Ιταλίας. Ο Σωτήρης Κωτσόπουλος έχει περισσότερες από 40 διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις. Έλαβε διδακτορικό δίπλωμα (Ph.D.) στον υπολογιστικό σχεδιασμό από το MIT και είναι Διπλωματούχος Αρχιτέκτονας Μηχανικός του ΕΜΠ.
rlava@arch.ntua.gr	Λάββα Σταυρούλα , Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/lavva-stayroyla-riva/
	Η Ρίβα Λάββα είναι αρχιτέκτων-μηχανικός ΕΜΠ με σπουδές αρχιτεκτονικού σχεδιασμού στο Cooper Union της Νέας Υόρκης και δρ αρχιτεκτονικής ΑΠΘ. Διδάσκει αρχιτεκτονική σύνθεση και αρχιτεκτονική κληρονομιά στη Σχολή Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ. Εργάστηκε ως αρχιτέκτων στην Αθήνα και τη Νέα Υόρκη. Δίδαξε το μεταπτυχιακό μάθημα «Μοντέρνα Τέχνη και Αρχιτεκτονική» στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας (2011-13), αρχιτεκτονική σύνθεση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2009-

	13), αρχιτεκτονική σύνθεση και αστικό σχεδιασμό στην αρχιτεκτονική σχολή του Pratt Institute στην Νέα Υόρκη (1997–98) και επικοινωνία στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου στο Ναύπλιο (2005-2009). Η Ρίβα Λάββα έχει λάβει μέρος σε ερευνητικά προγράμματα για την αρχιτεκτονική κληρονομιά, έχει επιμεληθεί τον τόμο «Ζητήματα Πολιτιστικής Κληρονομιάς» και έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα του Princeton “Architecture as Icon”. Έχει δημοσιεύσει σειρά άρθρων για την αρχιτεκτονική και έχει παράγει σειρά εκπομπών για την ελληνική πόλη για την ΕΡΤ. Έχει εργαστεί ως Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΟΚΑΝΑ και ως σύμβουλος σε θέματα μετανάστευσης στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.
imari@arch.ntua.gr	Μάρη Ιφιγένεια, Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ https://www.arch.ntua.gr/index.php/person/mari-ifigeneia/
	Αρχιτέκτων Μηχανικός Σχολή Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π. (1998), Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Σχεδιασμός, Χώρος, Πολιτισμός” της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (2000), Διδάκτορας της Σχολής Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π. με θέμα διατριβής «Ταξινομητικά και κανονιστικά διαγράμματα στον σχεδιασμό του χώρου: Ο φυσικός και φανταστικός χώρος και χρόνος στη Νέκυια του Ομήρου. Ο εννοιολογικός χώρος και χρόνος στο έργο του Marcel Duchamp». Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τομέας III “Αρχιτεκτονικής Γλώσσας Επικοινωνίας και Σχεδιασμού” της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. με γνωστικό αντικείμενο “Θεωρητική Διερεύνηση και Σχεδιασμός Δημόσιων Ιδιωτικών Χώρων και Αντικειμένων”. Αυτοδύναμη διδασκαλία και Έρευνα στο Ε.Μ.Π. από το 2008. Δημοσιεύσεις: επιστημονικά άρθρα και ανακοινώσεις σε συνέδρια με κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον τη θεωρία του σχεδιασμού και συγκεκριμένα τη διερεύνηση των λογικών της διαδικασίας του σχεδιασμού μέσα από την επεξεργασία

	κυρίως διαγραμμάτων. Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα του Ε.Μ.Π., ως κύριο μέλος της ερευνητικής ομάδας. Διαρκές και διακεκριμένο εφαρμοσμένο επιστημονικό έργο Δημόσιων, Ιδιωτικών Χώρων και Αντικειμένων, από το 1999. Κυριότεροι εργοδότες: Εθνική Πινακοθήκη Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, Δήμος Αθηναίων, Βουλή των Ελλήνων, Ίδρυμα Ωνάση, Ιστορικό Μουσείο Ηρακλείου, Υπουργείο Εθνικής Αμύνης.
--	---

mmarlanti@arch.ntua.gr	Μαρλαντή Μαρία , επίκ. Καθηγήτρια

amoutsopoulos@arch.ntua.gr	Μουτσόπουλος Θανάσης , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/moytsopoylos-athanasios/
--	--

Αναπληρωτής Καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. MDeSS GSD Harvard University, Δρ. Ε.Μ.Π. Έχει επιμεληθεί εικαστικές εκδόσεις και έχει οργανώσει αρχιτεκτονικές και εικαστικές εκθέσεις. Έχει γράψει τα βιβλία: Ανθρωπομορφισμός, Αφαίρεση και Σχηματοποίηση στη Μαζική κουλτούρα, No Feelings: το εικαστικό runk, Τα Υβρίδια της Παγκοσμιοποίησης: Πόλη και Μαζική Κουλτούρα στην Περιφέρεια (όλα στις εκδόσεις Futura), και Ομοιότητα Περίπου (εκδόσεις Πατάκη/Μουσείο Μπενάκη), Οράματα: η τέχνη ως διαμεσολάβηση (επιμέλεια-εκδόσεις Πλέθρον). Διατέλεσε καλλιτεχνικός διευθυντής στο κέντρο σύγχρονης τέχνης Σταθμός Άλφα. Αρθρογραφεί για την αρχιτεκτονική και τα εικαστικά σε εφημερίδες και περιοδικά. Επίτροπος της Ελλάδας για τη Biennale Αρχιτεκτονικής της Βενετίας το 2002 (μαζί με τους Τ. Κουμπή και R. Scoffier). Σύμβουλος έκδοσης του εικαστικού περιοδικού Arttime (2004-7). Καλλιτεχνικός διευθυντής της Φωτοσυγκυρίας 2005.

	Από το 1999 μέχρι το 2004 δίδαξε Ιστορία Τέχνης και Πολιτιστική Γεωγραφία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών, από το 2004 μέχρι το 2007 Ιστορία και Θεωρία της τέχνης και της Αρχιτεκτονικής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, και από το 2008 δίδαξε τα μαθήματα της Ιστορίας της Τέχνης και του Πολιτισμού της Πόλης στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Πολυτεχνείου Κρήτης στα Χανιά, ενώ σήμερα διδάσκει στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Παράλληλα διδάσκει στο Πρόγραμμα Ευρωπαϊκού Πολιτισμού στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Το τελευταίο του βιβλίο είναι το Όχι Ακριβώς Τέχνη: η υπερδιόγκωση του πολιτισμικού φαινομένου (Πλέθρον, 2021).
vbouzas@uowm.gr	Μπούζας Βασίλης, Καθηγητής , Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
nbubaris@ct.aegean.gr	Μπουμπάρης Νίκος , Επίκ. Καθηγητής παν. Αιγαίου
kdaflos@arch.ntua.gr kdaflos@hotmail.com	Ντάφλος Κωνσταντίνος , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/ntaflos-konstantinos/
	Ο Κώστας Ντάφλος είναι αναπληρωτής καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Πλαστικές Εγκαταστάσεις με Επιτελεστικές Πρακτικές» στην Σχολή αρχιτεκτόνων μηχανικών ΕΜΠ, δρ. αρχιτέκτων μηχανικών ΕΜΠ και εικαστικός (νέα μέσα, γλυπτική) ΑΣΚΤ. Μεταπτυχιακές σπουδές «ψηφιακές μορφές τέχνης» (ΑΣΚΤ - Τμήμα μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής Παν. Πατρών, 2003). Το ερευνητικό ενδιαφέρον του εστιάζεται στην ενδιάμεση περιοχή Τέχνης και Αρχιτεκτονικής. Οργανώνει και συμμετέχει σε συλλογικές δράσεις & εργαστήρια στην καθημερινή ζωή, σε παρεμβάσεις στην δημόσια σφαίρα, σε δικτυωμένες αστικές έρευνες, μέρος των οποίων αναπτύχθηκαν διδακτικά στο Τμήμα αρχιτ. μηχανικών Παν. Πατρών (2003-2009) και στην Σχολή αρχιτ. μηχανικών ΕΜΠ (2010-

	μέχρι σήμερα). Υλοποιεί από το 2003 το αυτοθεσμιζόμενο πρόγραμμα Cipo_ νομαδικών εγκαταστάσεων & διατάξεων με επιτελέσεις ρομπότ, σε ανεξάρτητα φεστιβάλ & γεγονότα τέχνης -τεχνολογίας. Η συγγραφική δραστηριότητά του περιλαμβάνει αυτοεκδόσεις, βιβλία και καταλόγους, πρόσφατα: "Cipo_vehicles: mail art, stencil, embroideries - pattern book", & "Cipo_vehicles: street puppetry theater", & "Τοποφιλικές σημειώσεις (σχέδια, φωτογραφίες, κείμενα) / Notes of tophophilia (drawings, photos, texts)", "Παραμύθι_μια εκδοχή Fairy tale_ a version", (Blurb, 2020, 2021, 2023, 2024), & "Χωροθετήσεις της γραφής, ετεροτοπίες της ανάγνωσης: η αρχιτεκτονική της εικαστικής πράξης", (Κάλλιπος, 2023), & "Επιτελεστικές Πρακτικές Τέχνης", & "Τακτικές Τεχνοπολιτικών Μέσων" (Κάλλιπος, 2016 & Πανεπ. εκδ. ΕΜΠ, 2017). Έχει παρουσιάσει κτίσματα και μελέτες σε διεθνείς εκθέσεις αρχιτεκτονικής της UIA, σε Μπιενάλε, σε εκθέσεις του ΕΙΑ, κ.ά. Μέλος επιστημονικών επιτροπών και επιτροπών αρχιτεκτονικών διαγωνισμών. https://ntua.academia.edu/KostasDaflos https://www.arch.ntua.gr/person/202
txanthi@arch.duth.gr	Ξάνθη Θεώνη , Αν. Καθηγήτρια ΤΑΜ ΔΠΘ
zafosx@hotmail.com	Ξαγοράρης Ζάφος , Καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ http://www.asfa.gr/zafos-xagorhs
	Ο Ζάφος Ξαγοράρης (Αθήνα, 1963) σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασσαχουσέττης (υποτροφία Ωνάση). Το θέμα της Διδακτορικής του Διατριβής, η οποία αποκτήθηκε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, ήταν η κατασκευή των θαυμάτων από τον Έρωνα τον Αλεξανδρέα. Έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις όπως: «Have We Met? Dialogues on Memory and Desire», Stamps Gallery, Ann Arbor, 2018, documenta 14, Κάσελ και Αθήνα, 2017 «Politiche della Natura», Fondazione Zimei, Pescara, 2016, «PIGS», Μουσείο Atrium, Vitoria – Gasteiz, 2016, «No Country for Young

Men», Bozar, Brussels, 2014, 4η Μπιενάλε της Αθήνας, 2013. Επίσης «Sotto Quale Cielo», Museo Riso, Παλέρμο, 2011, Manifesta 7, Rovereto, 2008, 1η Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης, 2007, 1η Bienal fin del Mundo, Ushuaia, 2007, 27η Sao Paulo Bienal, 2006 και άλλες. Έχει παρουσιάσει ατομικές εκθέσεις σε γκαλερί όπως: Επίκεντρο (Πάτρα και Αθήνα), Λόλα Νικολάου (Θεσσαλονίκη), Francoise Heitsch (Μόναχο), Dispari e Dispari (Reggio Emilia), Αντωνοπούλου και Ζουμπουλάκη (Αθήνα), και άλλες.

Το 2015 πραγματοποίησε στο Μουσείο Μπενάκη της Αθήνας την εγκατάσταση με τίτλο «Λοξή Τάξη» και το 2016 το έργο στην πόλη «Η Παράσταση» (NEON). Υπήρξε ένας από τους επιμελητές του ελληνικού περιπτέρου στην 9η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας, 2004 και της 2ης Μπιενάλε της Αθήνας, 2009, ενώ είναι Καθηγητής στην Α.Σ.Κ.Τ. Έχει υπάρξει προσκεκλημένος καθηγητής στα Πανεπιστήμια του Sassari και της Πάτρας, προσκεκλημένος ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης (Fulbright) και προσκεκλημένος καλλιτέχνης στο Πανεπιστήμιο του Michigan. Έχει επίσης κληθεί να παρουσιάσει την δουλειά του σε Πανεπιστήμια όπως: το IUAV της Βενετίας, το School of Visual Arts της Νέας Υόρκης, την Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου, την Ακαδημία Καλών Τεχνών του Παλέρμο, το Πανεπιστήμιο του Ιλνινόις στο Σικάγο και άλλα

mpapavasiliou@arch.ntua.gr

Παπαβασιλείου Ματθαίος, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/papavasileiougmatthaios/>
<https://www.mattheos.gr/>

Ο Ματθαίος Παπαβασιλείου σπούδασε στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π. και στη Σχολή Αρχιτεκτονικής Bartlett του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (UCL). Έχει διδάξει στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας από το 1999 – 2004. Ανέλαβε καθήκοντα ως μέλος ΔΕΠ στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π. μετά την εκλογή του το 2009, όπου υπηρετεί ως Καθηγητής στην βαθμίδα του Αναπληρωτή με γνωστικό αντικείμενο «Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις» και διευθύνει το εργαστήριο «Εργαστήριο Αρχιτεκτονικού και Αστικού Σχεδιασμού σε Περιβάλλον και μεθόδους Νέων Τεχνολογιών». Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν τον Αστικό Σχεδιασμό, Θέματα Συλλογικής Κατοικίας, Θέματα Βιοκλιματικού Σχεδιασμού και Θέματα ενσωμάτωσης τεχνολογίας στη διαδικασία σχεδιασμού, στο κτήριο (ευφυές κτήριο / Smart building) και στην πόλη (ευφυείς πόλεις / Smart cities). Από το 2010 διδάσκει στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Αρχιτεκτονική-Σχεδιασμός του Χώρου» και το 2023 ανέλαβε την διεύθυνσή του. Συντονίζει τα μαθήματα Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί Μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας και Κινητική Αρχιτεκτονική και Διαδραστικά Περιβάλλοντα. Συμμετέχει στα μαθήματα Ερευνητικές προσεγγίσεις μεταλλάξεων της μεταπολεμικής αστικής πολυκατοικίας, Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές Νοηματοδοτήσεις και Χώρος, πράξη και αστικός σχεδιασμός. Έχει εκπονήσει αρχιτεκτονικές μελέτες δημοσίων και ιδιωτικών έργων, έχει βραβευθεί σε Εθνικούς και Διεθνείς Αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει συμμετάσχει σε δεκάδες εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου. Το 2021 εκλέχθηκε Διευθυντής του τομέα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και το 2023 επανεκλέχθηκε έως το 2025. Ως εκπρόσωπος των μελών ΔΕΠ του ΕΜΠ, έχει εκλεγεί στη

	Διοικούσα Επιτροπή της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (ΠΟΣΔΕΠ).
@arch.ntua.gr	Παπαστεργίου Χρίστος , Επ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ https://www.arch.ntua.gr/index.php/person/papastergiou-christos/
npappa@arch.ntua.gr	Παππά Νίνα , Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/pappa-nina/ και Web-sites: www.ninapappa.com http://errands.gr/
	Εικαστικός, Επίκουρη Καθηγήτρια και Διευθύντρια του Εργαστηρίου Ζωγραφικής της Σχολής Αρχιτεκτόνων - Μηχανικών, Ε.Μ.Π., Διδάκτωρ της Σχολής Αρχιτεκτόνων - Μηχανικών, φοίτησε στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Center for Advanced Visual Studies - CAVS του Μ.Ι.Τ. και έχει πτυχίο Ζωγραφικής και πτυχίο Γλυπτικής από την Α.Σ.Κ.Τ. Το εικαστικό της έργο έχει στοιχεία με τεκμηριωτικό χαρακτήρα: ηχογραφήσεις ανθρώπινων φωνών και συνεντεύξεις που αποτυπώνουν ιδιαίτερες συμπεριφορές και κώδικες επικοινωνίας, όπως οι ηχογραφήσεις ανθρώπων που παρευρίσκονται στον ίδιο χώρο μ' έναν κοινό στόχο, π.χ. την κοινή εργασία, ή την αναμονή σε μία αίθουσα, συνεντεύξεις με ερευνητές που έχουν ιδιόμορφο τρόπο έρευνας, κ.α. Είναι ιδρυτικό μέλος της ομάδας Errands. Έχει παρουσιάσει 9 ατομικές εκθέσεις- και έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενδεικτικά: Gardentopia, Matera Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, 2η Μπιενάλε Αθήνας HEAVEN (2009), Ινστιτούτο Goethe (Σεπτ. 2014), Πρώτη Διεθνής Μπιενάλε Design Κωνσταντινούπολης (2012), Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2006), κ.α.

yorgos.rimenidis@gmail.com	Ρυμενίδης Γεώργιος , Επίκουρος καθηγητής ΠΙ
dsevastakis@arch.ntua.gr	Σεβαστάκης Δημήτριος , Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/sevastakis-dimitrios/
	Καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου –ΕΜΠ. Γεννήθηκε στο Καρλόβασι Σάμου το 1960. Σπούδασε Ζωγραφική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (1979-1985) με καθηγητές τους Γ.Μόραλη, Δ.Μυταρά , Δ. Κούκο και Ζ.Αρβανίτη.Ως ζωγράφος έχει πραγματοποιήσει πλήθος ατομικών εκθέσεων και έχει συμμετάσχει τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό σε πολυάριθμες ομαδικές εκθέσεις, σε ιδρύματα και γκαλερί (Μουσείο Μπενάκη, Ωδείο Αθηνών, Εθνική Πινακοθήκη, Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδας, Αθηναϊκές γκαλερί καθώς επίσης στο Μιλάνο, Πεκίνο κλπ). Έργα του φιλοξενούνται σε ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Με το έργο του έχουν ασχοληθεί έγκριτοι κριτικοί, ιστορικοί τέχνης και ειδικοί κειμενογράφοι. Από το 2001 διδάσκει στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου –ΕΜΠ, στο επίπεδο τόσο των προπτυχιακών όσο και των μεταπτυχιακών σπουδών, αρκετά μαθήματα , ολόκληρο των κύκλο των εικαστικών μαθημάτων σχεδίου και χρώματος, επίσης εννοιολογική, επικοινωνιακή και πολιτική λειτουργία της Αφίσας και των συμβολικών και αφηγηματικών εφαρμογών της εικόνας. Στο πλαίσιο της διδακτικής του δραστηριότητας έχει συμμετάσχει ως επιβλέπων ή/και ως μέλος επιτροπών σε πολυάριθμες διαλέξεις και διπλωματικές εργασίες. Συμμετέχει ενεργά ως εισηγητής σε πολλά επιστημονικά συνέδρια σε συνέδρια, ημερίδες, φόρουμ και ερευνητικές διαδικασίες για ζητήματα που αφορούν τις Καλές Τέχνες, τον Πολιτισμό, την Εκπαίδευση, την Έρευνα και την Καινοτομία, την Πολιτιστική Πολιτική. Ως επικεφαλής ή μέλος επιστημονικών και κοινοβουλευτικών επιτροπών εμπειρογνομόνων για την εκπαίδευση, την έρευνα-καινοτομία και τον πολιτισμό έχει εργαστεί για την προετοιμασία των αντίστοιχων θεματικών για τις τριμερείς και διμερείς διεθνείς συμφωνίες της Ελλάδας με άλλες χώρες, με έμφαση τις χώρες της νότιο-ανατολικής Μεσογείου. Έχει συνεργαστεί καλλιτεχνικά και συγγραφικά με γνωστούς

	εκδοτικούς οίκους (για παράδειγμα Πατάκης, Παπαζήσης, Κέδρος, Αλεξάνδρεια, εκδόσεις Καστανιώτη, Αιγόκερως κλπ.), Αρθρογραφεί συστηματικά στον ημερήσιο και περιοδικό Αθηναϊκό τύπο και κάνει συχνές τηλεοπτικές παρεμβάσεις, για ζητήματα ευρύτερης πολιτιστικής πολιτικής, διπλωματίας και θεωρίας.
mstavrakakis@arch.ntua.gr	Σταυρακάκης Μανώλης, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/stayrakakis-emmanoyil/
niterzoglou@arch.ntua.gr	Δρ. Τερζόγλου Νικόλαος-Ίων Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής Ε.Μ.Π. http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/terzogloy-nikolaos-ion/ / http://users.ntua.gr/ionterzo
	Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο – Τομέας III – Αρχιτεκτονικής Γλώσσας, Επικοινωνίας και Σχεδιασμού / Εργαστήριο: Αρχιτεκτονικού Χώρου και Επικοινωνίας Διπλωματούχος Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π., Μ.Δ.Ε. Ε.Μ.Π., Πτυχιούχος Α.Σ.Κ.Τ., Δρ. Ε.Μ.Π. Γνωστικό Αντικείμενο: Έννοιες και Θεωρίες για την Οργάνωση και τον Σχεδιασμό του Αρχιτεκτονικού Χώρου. Ερευνητικά Ενδιαφέροντα: Εννοιολογική Ιστορία των Αρχιτεκτονικών Ιδεών, Φιλοσοφία και Επιστημολογία της Αρχιτεκτονικής, Έννοιες και Θεωρίες του Χώρου και του Τόπου, Σχέσεις Τέχνης και Αρχιτεκτονικής. Κριτής σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά: South African Journal of Art History (2013+), Jahr – European Journal of Bioethics (2020+). Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με γνωστικό αντικείμενο Έννοιες και Θεωρίες για την Οργάνωση και τον Σχεδιασμό

του Αρχιτεκτονικού Χώρου (ΦΕΚ 904/Τεύχος Γ'/17.8.2018).
Αριστούχος Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π. (2000, Χρυσοβέργειο Βραβείο και Αργυρό Μετάλλιο με τον Προμηθέα Πυρφόρο), Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης «Σχεδιασμός-Χώρος-Πολιτισμός» Ε.Μ.Π. (2001, Υποτροφία Ιδρύματος Ευγενίδου), Διδάκτωρ Ε.Μ.Π. πάνω στη Θεωρία και Φιλοσοφία της Αρχιτεκτονικής (2005, 2ο Διεθνές Βραβείο ICAR-CORA 2007), Πτυχιούχος Εικαστικών Τεχνών της Α.Σ.Κ.Τ. (2009) και Μεταδιδάκτωρ Ε.Μ.Π. πάνω στις «Ιδέες του Χώρου στον Εικοστό Αιώνα» (2007-8). Έχει συνεπιμεληθεί τον Αγγλικό τόμο *Intersections of Space and Ethos* (Routledge, 2015, 2017²). Έχει διδάξει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, και στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, σε μαθήματα και εργαστήρια φιλοσοφίας και επιστημολογίας της αρχιτεκτονικής, ιστορίας των ιδεών του χώρου και του τόπου, ερμηνευτικής ανάγνωσης των τόπων της πόλης και μεθοδολογίας της αρχιτεκτονικής σύνθεσης. Γενικός συντονιστής του Εργαστηρίου Ερμούπολης (2019), με αντικείμενο την δημιουργική επανάχρηση ιστορικών κελυφών. Έχει συγγράψει δύο (2) μονογραφίες, έχει συνεπιμεληθεί τρία (3) βιβλία, έχει δημοσιεύσει ογδόντα ένα (81) επιστημονικά άρθρα σε περιοδικά και συλλογικούς τόμους (Ελληνικά και Αγγλικά), έχει παρουσιάσει ιδέες του σε πενήντα επτά (57) συνέδρια, εγχώρια και διεθνή, και έχει πραγματοποιήσει διακόσιες εξήντα (260) δημόσιες διαλέξεις.

Γραφείο Τ.412.8: Κτήριο Τοσίτσα, 4ος Όροφος, Τομέας III – Αρχιτεκτονικής Γλώσσας, Επικοινωνίας και Σχεδιασμού. Τηλ.: 210 772 4435.

E-mail:

niterzoglou@arch.ntua.gr

ionterzo@central.ntua.gr

initer@central.ntua.gr

Προσωπική Ιστοσελίδα: <http://users.ntua.gr/ionterzo>

ktsiambaos@arch.ntua.gr	Τσιαμπάος Κώστας , Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/tsiampaos-konstantinos/
	Ο Κώστας Τσιαμπάος είναι αρχιτέκτονας, αναπληρωτής καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Ε.Μ.Π. όπου διδάσκει ιστορία και θεωρία της αρχιτεκτονικής. Σπούδασε στην Αθήνα (ΕΜΠ) και την Νέα Υόρκη (GSAPP Columbia University). Κείμενά του έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά (The Journal of Architecture, ARQ, Architectural Histories, ARENA JAR) και συλλογικούς τόμους. Τα τελευταία του βιβλία είναι το From Doxiadis' Theory to Pikionis' Work: Reflections of Antiquity in Modern Architecture (Routledge 2018) και το Αμφίθυμη νεωτερικότητα: 9+1 κείμενα για τη μοντέρνα αρχιτεκτονική στην Ελλάδα (Επίκεντρο 2017). Το χειμερινό εξάμηνο της ακαδημαϊκής χρονιάς 2019-2020 ήταν Stanley J. Seeger Visiting Research Fellow in Hellenic Studies στο Πανεπιστήμιο Princeton. Αυτή την περίοδο επιμελείται έναν διεθνή συλλογικό τόμο για τα ζώα και την αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα.
stsiraki@arch.ntua.gr	Τσιράκη Σοφία , Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/tsiraki-sofia/
	Καθηγήτρια Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ. Διπλωματούχος Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ και υποψήφιος διδάκτορας της ίδιας Σχολής. Είναι μόνιμο μέλος του Αρχιτεκτονικού γραφείου Μπίρη. Έχει διακριθεί με Α' βραβεία σε Πανελλήνιους Αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει συλλογικό και ατομικό αρχιτεκτονικό έργο. Υλοποιημένα έργα της έχουν αποσπάσει βραβεία, όπως η «Πολυκατοικία και έκθεση γλυπτικής στα Ιλίσια» (Έπαινος στα βραβεία ΣΑΔΑΣ, 2005), το «Κέντρο Εξυπηρέτησης ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ» (Έπαινος στα βραβεία ΔΟΜΕΣ 2012), ενώ το έργο «Το σπίτι- κουτί: Κατοικία και χώρος πολιτιστικών δραστηριοτήτων στο Κουκάκι» είχε προταθεί για τα βραβεία Mies Van der Rohe 2013. Είναι συγγραφέας τριών συλλογικών βιβλίων ενώ έχει επιμεληθεί

	διάφορες εκδόσεις. Συμμετέχει σε πανελλήνιες και διεθνείς εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου, σε συνέδρια και ημερίδες, ενώ τα έργα της έχουν επανειλημμένα δημοσιευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το έργο της «Η διάλυση του κουτιού: Πολυκατοικία στο Γκάζι» τιμήθηκε με το Α' βραβείο 2013 του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής, για το καλύτερο υλοποιημένο έργο της τετραετίας 2009-2013.
echalvopoulou@uniwa.gr	Χαλυβοπούλου Βάντα , Επίκ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ
info@kostaschristopoulos.com	Χτιστόπουλος Κώστας , Επίκ. Καθηγητής ΑΣΚΤ
cfotini@mit.edu	Christia Fotini , Prof. M.I.T.